

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: **VÉSEI JÓZSEF.**
Felelős szerkesztő: **BRAUN SÁNDOR.**
Kiadja: **A SZERKESZTŐSÉG.**

Egész évre 28 k., (14), 1/3 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3,50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1,20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Igazságok.

Budapest, március 17.

(K.) A gazdák, akik sok mindennel nincsenek megelégedve, a miniszterükkel nagyon meg vannak elégedve. Hét esztendeje, hogy Darányi Ignác az ő ügyüket gondjaiba fogadta s azóta a gazdák egyre növekedő szeretettel állnak a háta mögött, becézik minden alkalommal és saját testükkel is védik, ha szükség van rá. Sőt nem ritkán olyankor is, ha nincs szükség rá. A gazdák minisztere szívós ember és a rajongói sem árthattak neki állandóan. Lassankint megcselekedte, hogy az egész gazdaközönséget egy táborba sorakoztatta, ezt a táborot pedig ő viszi a maga céljai felé s nem megfordítva. Ma már a nemzetnek nincs kétsége, hogy Darányi az egyoldalúság hibájába nem akar esni, sőt éppen ő munkált közre leginkább, hogy a gazdák kiragadják az egyoldalúságból s olyan hangulatot teremtsen a gazdavidágban is, mely megfelel a miniszterelnök harmóniára törekvő gazdasági politikájának. Nem Darányi változott a gazdákhoz, de a gazdák változtak szerencsésen ő hozzá. A miniszter fogékony volt a gazdák nagyobb és kisebb panaszaíra, viszont most már a gazdák is fogékonyak, ha a miniszter egy-egy igazsággal áll eléjük. Ő megtette és megteszi nekik, amire igazán szükségük van, de hajlítani is tudja őket aztán, ha a nemzetnek van valamire szüksége. Ebből a szempontból Darányi talán a leghasznosabb szolgálatokat teszi a miniszterelnök politikájának.

Ezekhez a glosszákhöz az alkalmat Darányi Ignác mai beszéde adja. Csak az alkalmat, nem az okot, mert valami új programot Darányi ma nem adott, azt tőle nem is várta senki. De nagyon érdekes volt megfigyelni, hogy egy kis mozaik-beszédben, mely alig akart egyéb lenni, mint udvarias megemlé-

kezés az összes felszólalásokról, hogyan helyezte el a miniszter néhány nagyon szükséges igazságot. Udvariasan és kedvesen, mint már szokása, megfelelt minden legkisebb panasza és a felhozott ideákkal szemben, ha egyebet nem, legalább a tanulmányozásukat kilátásba helyezte: de azonfelül udvariasan és kedvesen el tudta helyezni a maga legszükségesebb igazságait is. Így például sok tekintetben helyeselte azokat a birtokpolitikai elveket, melyek a földmivelési vita során elhangzottak, de talált módot annak a gondolatnak kiélézésére, hogy az állam a maga birtokainak parcellázásánál és bérbeadásánál a községre és a kisbirtokosokra gondol első sorban, ami ugy hangzhatik ugyan, mintha csak egy faktum megemlézése volna, de amiből meg kell értenie mindenkinek, hogy a nemzetnek az tesz igazán szolgálatot, aki emberséges birtokpolitikával a kis embernek siet első sorban segítségére. És szükséges tanítás rejlett mindabban, amit Darányi ennek kapcsán a kis ember és a munkás érdekében mondott. Az a szociális akció, melyet ő a munkás-tanács szervezésével s a gazdasági munkáspénztárnak a kiházasítását és temetkezési üzemre is kiterjedő reformjával akar támogatni: nagy mértékben volt a gazdákhoz intézett figyelmeztetés is. A kis emberről, a munkásról beszélnek ugyan a gazdák nem egyszer, de cselekedni keveset cselekedtek érte idáig s a miniszter nem ok nélkül élezte ki ennek a szociális akciónak szükségét. Egy okos memento, egy szükséges igazság hangzott ki szavaiból. Azt hirdette, hogy mit akar tenni a kis embertől az állam, de azt is jelezte, hogy a szociális lelkiismeretnek minden körben föl kell valahára ébrednie.

Hosszan és nagy elismeréssel nyilatkozott Darányi gróf Károlyi Sándor működéséről s ennek kapcsán az egész szövetkezeti ügyről.

Rendjén volt az elismerés, rászolgált, akinek szolt. De egy-két szükséges igazságot a miniszter ebbe az elismerésbe is el tudott helyezni. Mert amikor hangsúlyozottan megköszönte gróf Károlyi Sándornak, a szövetkezeti ügy apostolának, hogy ezt a kérdést minden zavaró vonatkozásból kihámozva tárgyalta, ezzel a miniszter a maga udvarias és kedves modorában gróf Károlyi Sándort dicséerte ugyan, de azoknak felfogásához csatlakozott, akik a szövetkezeti kérdést tisztán gazdasági problémának vallják s úgy vannak meggyőződve, hogy azt felekezeti, társadalmi és politikai vonatkozásokkal vegyíteni áldatlan munka. Ez a mi álláspontunk is. Mi is meghajtottuk lobogónkat az új gróf Károlyi Sándor előtt s csak természetes, hogy ebben a formában mi is örömmel csatlakozunk a miniszter nagy elismeréséhez. Ugy igaz, ahogy a miniszter mondotta: elismerés illeti gróf Károlyi Sándort, aki a szövetkezeti kérdést minden zavaró vonatkozásból kihámozta, mert így tette a kérdést igazán a tárgyilagosságnak alkalmassá. S hasonlóképpen aláírjuk azt is, amit Darányi a fogyasztási és értékesítő szövetkezetek becseről mondott. Ebben a fejtegetésben is el volt helyezve egy szükséges igazság. Az ugyanis, hogy legelső sorban értékesítő szövetkezetekre van szükség Magyarországon, ahol a termelőknek össze kell fogóznok, hogy minden konkurenciával szemben boldogulhassanak. De már ami a fogyasztási szövetkezeteket illeti, azokról a miniszter bizonyos fenntartással nyilatkozott s jogosultságukat csak egyes vidékeken, igazán kivételes esetekben ismerte el. Mit jelent ez, ha nem szükséges mementót a zavaró vonatkozásokkal teljes fogyasztási szövetkezetek erőszakolása ellen? Ez is nagyon szükséges és időszerű igazság, amelyet Darányi az ő mozaik-beszédben bőcsen el tudott helyezni.

Nem tagadjuk, hogy nekünk a földmü-

TÁRCA.

Pichon és a nyulak.

— A Budapesti Napló tárcája. —

Irta: Jean Madeline.

Nagyapám az afrikai hadseregnél szolgált, s én csak akkor ismerkedtem már meg vele, amikor nagyon öreg, roskatag, csaknem vak ember volt. Elnyúlt bársonysapkát és zöldes, bő köpenyt viselt, amelybe borzongva burkolódzott be. A legcsudálatosabb történeteket mesélte el nekem, vagy kézen fogott és én elkísértem őt estéi sétányán a platánok alatt, az enyhe derengésben. Boldog katona volt annak idején és ismerte Bon-Chibát, a „fehér atyát,” s úgy mint annak, erős karja, bölcsesége és nagylelkű szíve volt.

Az 1844-ik esztendőben kapitány volt a 29. gránátos ezredben. Akkoriban a következő kis kaland esett meg vele:

Az Isly mellett vívott csatát követő éjjel bejárta az előőrsöket. Szurokfáklával ment, s hirtelen valami kinyújtott testet vett észre egy bokor mellett. Odavilágított, s egy alvó katonát pillantott meg. A fáklya fényére zavartan kapta fel a fejét, s ugyancsak megrémült, mikor a tisztet meglátta. Fel akart tápaszkodni, de úgy reszketett, hogy nem sikerült neki.

— Mi a neved? — kérdezte nagyapám.

— Pichon.

— Ezred?

— Nyolcadik.

— Hány éves vagy?

— Huszonhárom.

— A tiszt bevilágított a fiu arcába. Egész

fiatal arca volt s máskor vidám kék szemében most valósággal halálos rémület tükröződött.

— Tudod-e, mi vár rád?

— Igen, kapitány ur.

— Az előőrs, akit háborus időben alva találnak a posztján: meghal!

A szegény fiu úgy reszketett, mint a falevél a szélben.

— Kapitány uram... — rebegte.

— A törvény mondja. — Szélroham jött, a csillagok élénken tündökölték az afrikai égboltozaton. — Honnan való vagy?

— Dauphine megyéből.

— Van-e mátkád?

— Igen, kapitány uram.

Nagyapám jól megnézte még egyszer. A fiu egészen ollágyult, kék szemével a messzeségbe révedezett.

— Jó, viszont fogod látni. De vigyázz, ez többször elő ne forduljon! Igazítsd hát meg a sapkádat, ostoba fickó. Hát a puskád hol van?

Egy mozdulattal helyére lökte a sapkáját, majd fölvette s odaadta a puskáját, amelyet a szerencsétlen fiu elejtett s utnak indult, miután bátorítólal megveregette még a legény vállát. Alig ment vagy három lépésnyire, amikor hallja, hogy utána szólnak:

— Kapitány uram! Kapitány uram!

— Engem szólítsz?

— Igen, kapitány uram. Megmentette az életemet... Szeretnék valamit tenni önért!

— Nem bánom, fiam. Hát ha leülsz bottal egy nyulat, elhozhatod nekem.

Azzal eltűnt az éjszakában...

Egy este asztalnál ült. Jól emlékszem, tél elején volt, korán gyújtottak világot. Nagyapám ott ült rendes helyén az anyám mellett, s úgy

kellett szétvagdalni számára a húst és etetni. Alig látott már valamit és szegény úgy tapogatózott az aroszon. Még ebédközben odajött hozzá a cseléd és így szolt hozzá:

— Nagyságos ur, egy ember van itt, aki ön felől kérdezősködött.

— Mit akar?

— Nem tudom, nagyságos ur, azt mondja, hogy a nagyságos ural szeretne beszélni.

— Akkor hát bocsassa be.

Egy öreg paraszt jött be. Köszönt és megkérdezte:

— Moreau kapitány, ha szabad kérdeznem?

— Az vagyok, — felelte nagyapám.

— Ön az?

A paraszt ránézett az összetöbörödött, félvak aggastyánra, aki ott ült bő köpenyben, fekete bársonysapkában.

— Csakugyan ön az? — kérdezte bizalmatlanul.

— De igen, barátom. Mivel szolgálhatok?

— Kapitány ur, elhoztam a nyulat.

És szürke köntöse alól elővett egy csomagot.

— A nyulat?

— Igen... Hát nem ismer rám?

— Még a falatot, amit megesez, még azt se látom én már, jó ember.

— Pichon vagyok.

— Pichon?

— Nem emlékszik, kapitány ur?

— Nem, barátom.

Akkor hallottam meg az Isly mellett megesezt történetét. A paraszt minden legapróbb részletét is megőrizte emlékezetében és nagyapámnak is elmondta törvirül-hegyire, úgy, ahogy főnnebb elbeszéltem. Nagyapám arra újra átélte az elmúlt szép napokat. Arca ragyogott, mintha az afrikai nap sugara esett volna rá... Most már vissza

velési miniszter mai beszédét ezek a benne elhelyezett nemzeti és szociális igazságok teszik becsessé. Nincs az a gazdasági kérdés, melyet a komoly diskusszióra érdemesnek nem tartanánk, ha az érdeket gárdák kívánatosnak mondják. De ne legyen az más, mint éppen gazdasági kérdés. Amilyen elismeréssel fogadjuk, hogy a miniszter folytatni kívánja a hegyvidéki mentő-akcióit, amely most minden felekezeti vonatkozástól menten gazdasági akció, olyan lelkesedéssel buzgólkodik a szövetségi kérdés sikere érdekében is, ha a magyar nép gazdasági érdekeinek istápolását célozza. A magyarság gazdasági erejének fokozása érdekében mindent, de semmit olyan kétes célú propaganda kedvéért, melynél az eredmény lehet esetleg a gazdasági erősödés is, ám csakis a társadalmi erők széthontásának s a nemzeti erők szétforgcsolásának árán. Ezt hirdették mindig, ezt kell kiérteni Darányi Ignác mai beszédéből is . . .

A földművelési budget.

Budapest, március 17.

A földművelésügyi tárca vitája ma érte el a kulminációját. Ma szólalt fel Darányi Ignác miniszter, részint hogy megtegye észrevételeit a vita momentumaira, részint hogy beszámoljon azokról az intézkedéseiről és terveiről, amelyekre költségvetésének tételében fedezetet kér. Nagyszabású beszédének politikai méltatásával vezércikkünk foglalkozik, itt csak regisztráljuk egyetemes, nagy külső sikerét.

A miniszter előtt Keeskeméthy Ferenc szélsőbali mondott egy igen unalmas beszédet, amelylyel ezen a téren a vitának legnagyobb rekordját érte el.

Győrffy Gyula általános figyelem közben szólott a székely kérdéstről, eleven képét festve a Székelyföld pusztulásának. Színei talán itt-ott kissé ríktők voltak és helylyel-közzel egynemely nem odaváló árnyalat is került a palettájára, de egészben véve melegségével, szinte rokonérzést keltett. Ha elimináljuk az okoskodásából a fölösleges és megtámadható részeket, akkor is még elegendő marad igaz és megszívlelni való dolog. A székely-kérdés — ebben igaza volt báró Feilitzschnek — nem merőben mezőgazdasági kérdés, mert hiszen a székelység bajaira az ipar és kereskedelem fejlesztése is kínál orvosszereket, nemcsak a mezőgazdaság felkarolása. Rendszeres,

tudott nézni félig megvakultan is a multak meszségéségebe.

— Igen, kapitány ur, én így szólott hozzám: „Ha leütsz majd bittal egy nyulat, fiam, akkor elhozhatod nekem.”

Abbahagytuk az evést és némán néztünk arra az emberre, lejtük a szavát.

— Mondhatom, keserves dolog volt!... Alig értem haza, mikor letelt a szolgálati időm, rögtön vastag tölgyfabotot vágtam magamnak és kimentem a földekre... Esténként, mikor bevégeztem a munkámat, kimentem mindig bittal a kezembem. Nyulat, léncos-lobogásadta!... azt eleget láttam. Mindmutogatták messziről fülüket a gyaloglatások. De ha közelebb jöttem... uccu neki!... úgy eltűntek, mint a szél. Futottak, mint az arabusok... Egyszer már majdnem megcsiptem egyet... Ott lepettem meg az árokban. Már hozzá is nyultam, de kisiklott a beste. Annak már huszonöt esztendeje idestova. Azóta csak mindig esufolódhat velem a kis zsiványok. De az emberek is ám „Nyulas apó”-nak kereszteltek el. Mikor este hazajöttem, az anyuk mindig így szólott hozzám: „No öregem, még mindig nem csipted meg?” De az fájt a legjobban, hogy éreztem, mennyire öregszem, a szemem mennyire gyöngült, hogy a esontjaim már merevednek és nemcsakára már ott tartok, hogy oda kell kuporodnom a kemence mellé, a nélkül, hogy megvolna a nyul, amit a kapitányom kívánt tőlem.

Felhajította a pohár bort, amit oda tettem neki.

— A fiam ugyan váltig mondogatta: „Ne vegye olyan nagyon lelkére a dolgot, édes apám. Majd kisegítjük és ha kend nem fizeti meg a tartozását, akkor rajtunk a sor, hogy a végére járjunk!” Hanem elgondolhatja kapitány uram, hogy ebbe nem nyugodtam bele. Az én kezemen kell azt a nyulat leltetni. Ebből már csak nem engedtem. Reggel alig hogy hajnalodott, s este, mihelyt alkonyodott, kimentem. Pedir mondták mindig:

összefüggő közgazdasági és szociális politikára van szükség, a miből bizonyára jelentékeny rész illeti meg a földművelésügyi minisztert. És hogy Darányi kivési boldó a részt, arról tanuságot tesz a költségvetése és a mai beszéde is. Hogy a székelységre az általános hadkötelezettség terheket rótt, az bizonyos, s hogy a terhek nem voltak gazdaságilag előnyösek, az is bizonyos. De ezeket a terheket viseli más is és nem látta gazdasági hasznát más sem. Azonképpen az adóterhet is 1848-ban az egész nemesség elvállalta, nemcsak a székelység és hogy a köztoherviselés nehezebbé tette a gazdasági téren való helytállást, az természetes. De ezek nem speciális székely bajok s úgy hiszszük, Győrffy Gyula sem gondolt arra, hogy ezek ellen valamelyes speciális segítséget kívánjon. Nyilván csak a körtörténet teljességeért vette föl mindezt, maga sem tulajdonítva neki különösebb fontosságot. Egyébként hogy a székelyek ügye mennyire szimpatikus, annak ékesen szóló bizonyítéka volt a Ház osztatlan figyelme és az a süri helyeslés, amely Győrffy érdekes fejtegetéseit kísérte.

Az obligát szünet után Molnár János apát kedélyeskedett az ő megszokott nivóján, majd Serbán Miklós igyekezett az egyetemi dákó-ifjakat megvédeni. Ezzel a vita befejeződött. Major Ferenc — aki az első tételhez határozati javaslatot adott be — hosszú zárbeszédet mondott s azután megtörtént a szavazás. A tételt természetesen elfogadták és Major határozati-javaslatát elvetették.

Az állami erők tételénél Hertelendy László mondott igen figyelemreméltó és figyelemmel hallgatott beszédet az erdőgazdasági politikáról, különösen a felvidéki erdőségeknél állami kezelésbe való átvétele mellett hozza fel nyomós érveket. Darányi Ignác azzal honorálta az igen szimpatikus fiatal szónok szűzbeszédjét, hogy nyomban válaszolt reá, megígérve a panaszok orvoslását.

Az állami lótenyésztési intézetek tételénél Hammersberg László foglalkozott lótenyésztésünk bajjával.

A képviselőház ülése március 17-én.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Gróf Apponyi Albert.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán gróf, Sebestény Gyula, báró Fejérváry Géza, Darányi Ignác, Wlassics Gyula, Horánszky Nándor, Cseh Ervin.

Elnök: Bemutatja a Kuria elnökének átiratát, melyben értesít, hogy Benke Gyula választásának érvénytelenítése tárgyában a Kuriahoz kérvény adatot be és annak másodpéldányát megküldi. Bemutatja a Kuria átiratát, a vonatkozó itélettel együtt, mely sze-

„Menj hát olyankor, mikor álmában lepheted meg valamelyiket!” De már erre nem vetemedtem. Hogy álmában üssék agyon egy állatot!? Mert hát kapitány ur is megsajnálta akkor éjszaka, mikor aludtam!

Még egy pohár bort hajtott fel.

Nagypapám pedig ott ült mozdulatlanul, de én észrevettem, mennyire reszket a keze.

— Végre tegnap — folytatta vendégünk — rákadtam erre ni az udvarunkban. Azt kell hinned, hogy az isten letekintett rám, megsajnálta, s ő küldte hozzám. Először az istállóba, aztán a pajtába menekültem. Ott aztán végeztem vele. Ő, kapitány uram, mennyire örültem! Összeölelkeztem az asszonyommal, mint azon a napon, amikor elérkezettünk egymásnak. A fiam rögtön befogott a kis szekérbe és én bementem Grenobleba, a hivatalba, hogy megkérdézzem kapitány ur címét. Csakhogy ott nem tudták. Elküldtek a térparancsnoksághoz. Ott se tudták. Egész este futkostam. Szerencsére megemlézték, hogy lakik a városban egy nyugalmazott ezredes, aki a mi idénkből való, s az aztán megmondta, hogy itt talán megtalálhatom. Vasutra ültem hát. Egész nap utaztam... és most itt vagyok, kapitány uram — és elhoztam a nyulat.

Emlékszem, hogy mi gyermekek sokat neveltünk a dolgon. De nagypapó nem nevelt. Megesőkölte az öreget, aki egy harmincöt évvel ezelőt kimondott tréfára szentelte neki az egész életét, hogy megtartsa a szavát és soha egy pillanatra nem gondolt arra, hogy őt megcsalja. Nem engedte, hogy megégjük a nyulat. Kitémte a szűcsessel és mikor egészen megvakult, akkor sokszor simogatta reszkető kézzel.

Most már én se nevetek, mikor erre a történetre gondolok, ha látom azt a nyulat a vállrojtka és érdemkereszt mellett nagypapám ereklyés-szekrényében. Tudom, hogy a hűség, a hála és a kitartás legmeghatóbb példáját látom benne.

rint Madarász Imre választásának érvénytelenítése iránt beadott kérvényt elutasította.

A földművelésügyi tárca.

Keeskeméthy Ferenc: Támadja a kormány földművelésügyi politikáját, mely nem komoly s gyakran közel áll a komikumbhoz. Hibás, hogy seami sínes e tárca költségvetésébe felvéve a szegény munkásnép javára, mintha már nem is volna munkás-kérdés nálunk. A munkástörvényt vagy el kell törölni, vagy meg kell reformálni. Szó a földművelésügyi kormány telepítési politikájáról. Elismeri, hogy a miniszter tele van jóakarattal, jóindulattal, de tettei sohasem ütnek be. A költségvetést nem fogadja el. (Helyeslés a székelybalon.)

(A miniszter beszéde.)

Darányi Ignác földművelésügyi miniszter: A kormányunk úgy a kiegyezés, valamint a kereskedelmi szerződések dolgában csakis egy álláspontja van és ez a kormány szolidaritásából következik. Az 1899: XXX. törvények 4. §-ában állítottak azon elvet, amely szerint a mezőgazdasági és ipari érdekek egyenlő védelemben részesítendőek, a kormány szorosan irányadónak tartja. Erzi, hogy kevés, szerény a költségvetési hitel. De ha mégis teljességet vállal a költségvetésért, tette, azért mert ezt az esztendő nem tekintheti normálisnak. T. i. úgy állt a helyzet, hogy másként a tisztviselők helyzetének javítását megkezdeni nem lehetett, és minden szakminiszter a legszigorubb takarékoság megtartására van kötelezve.

Uray Imrénének azt feleli, hogy az erdők jövedelme az utóbbi években iokozódó irányt vett; most van bizonyos visszaesés, ez azonban a nemzetközi lakereskedelmi viszonyokból folyik. Romániában nagy erdőeladások történtek, és a német iparviszonyok folytán a fakeresletben erősökösés állott elő. De nem szabad figyelmen kívül hagyni azt, hogy az állami erdők nagy állami, nagy humánus és kulturális feladatot is teljesítenek.

Feilitzsch Artur kérdésére azt feleli, hogy tényleg négy év előtt Selmeczbányán nagy esőkenesés állott be a tanulók között; az oka az, hogy az előléptetési viszonyok nem elég kedvezőek az erdészetnél. Ma az előléptetési viszonyok a költségvetések évenkénti intézkedései folytán már oly kedvezőre változtak, hogy a selmeczbányai hallgatók száma kétszer akkora, mint amennyi két év előtt volt.

A lótenyésztés kérdésénél kifejti, hogy a nélkül, hogy a lótenyésztési költségeket apasztanók, mégis az egyes állattenyésztési kiadásokat nagyobb arányban szaporítjuk, mert az szükséges.

Az állategészségügyről szöve, azt mondja a miniszter, hogy sikerült a száji- és körömájást teljesen elnyomni. (Helyeslés.) Ugy, hogy Magyarországon ma száji- és körömájás nincsen. (Élénk tetszés és helyeslés.) Ez olyan eredmény, amely akármely országnak becsületére válhatik. A sertésvész ellen nem tudak állatorvosaink eddig orvosságot találni, bárha számtalan kísérletet tesznek. De tudott-e az a harminc vagy negyven idegen nemzet, amelynek nagyobb anyagi erőnek állanak rendelkezésére?

Attér a gazdasági oktatásra. Beható tanácskozás tárgyává teszi a gazdasági felső oktatás ügyét. Az összes anyag készen van, megbízottak külföldön utaztak, munkáik ki vannak nyomva, a kérdőpontok össze vannak állítva és legközelebb tanácskozmányt fog tartani. A boszniai gazdasági államok ügyére nézve azt mondja, hogy megbízott egy gazdasági tanárt, aki azokat megnezte és igen díszesülte nyilatkozott. Ezek a gazdasági államok Bosznia gazdasági fejlődésére lényeges befolyással lesznek. Persze Boszniában a viszonyok egészen mások, mint Magyarországon. Azokat a viszonyokat a mi gazdasági helyzetünkkel összehasonlítani nem lehet. Azt azonban el kell ismerni, hogy Bosznia gazdagsága sohasem hálálhatja meg Kállay közös pénzügyminiszternek azokat az alkotásokat, melyeket ott létesített s azt a gazdasági haladást, melyet Bosznia rövid idő alatt fölmutat. (Élénk helyeslés.)

A balatoni halászat egységesen van rendezve, egy társulat kezében van, aminthogy halas vizeket értékesíteni egységes kezeléssel nem is lehet.

Thaly Kálmán: Sok szegény ember koplal miatta!

Darányi Ignác földművelési miniszter: Az orvosság, amely nagyon el volt teredve, e társulat alakulása folytán teljesen megszűnt. A helybeliek talán nem mindenkor és talán nem elég jutányosan kapják a halat, azonban minden újítás ilyen hátrányokkal jár. A partbiztosításokról kifejti, hogy ha majd fel fog merülni a vízjog új megállapításának szükségé, akkor ezt a kérdést apróra megbeszélhetjük. Maga indítványozza annak idején, hogy annak végmegállapítását ne a földművelésügyi miniszter, hanem a közgazdasági bíróság gyakorolja. A Rábaszabványosról szóló emlékirat igen érdekes, csak hogy idejét multa, mert azóta történtek, hogy épp a miniszterelnöknek, mint a Jelzálogbank akkori elnökének, közbenjárása folytán a társulat évi részletei leszállottak 77.000 forintra, azonkívül adóviszályterítés fejében kapott a társulat 84.607 forint, és szerint a társulat helyzete évenként 161.400 forint jobb lett. Ez mindenesetre lényegesen segített az ottani pénzügyi helyzetben.

A gyümölcsstermelés tekintetében felhozta, hogy míg pl. 1896-ban kieszottunk 878.000 esemetét, most kieszottunk 2.372.000 darabot. Míg 1896-ban 91 holdon volt faiskola, ma már 573 hold a faiskolák területe. Hogyha kétszer annyi faiskolának volna is, az is kevés volna ma már, mert annyira megindult a közönségünkben a vágy, hogy jásitson és hogy gyümölcsösöt nagyobbita. (Helyeslés jobboldali.)

A szőlészetnél Eötvös Bálint az agrárkölcsonök fiaszkójáról beszélt. Ezt nem lehet mondani, mert a kölcsonök most is foynak. Az az elv pedig, hogy t. i. a homoki szőlőket ugyanabban a kedvezményben

részesítse, mint a fioxera által elpusztított szőlőket, teljesen hibás. Nekünk nem annyira a tömegszaporításra, mint inkább a minőség emelésére és jokoására kell törekednünk, mert csak ekkor fogunk a versenyben megállani. (Ugy van jobboldal.)

A hegyvidéki akciót a jövő évben Zemplénvármegyét folytatni fogja és Zemplén után Ugocsa vármegyére van terve véve. A hegyvidéki akciónál Uray megátadta a munkácsi hitbizományi uradalmat. Ilyen támadáson talán részben igazoltak voltak negyven évvel ezelőtől, de nincsenek igazolva ma.

Kövér Bálintot figyelmezteti, hogy a géparúsító ügynökök és bázalok visszaélései ellen törvényt alkotunk az 1900: XX. t.-cikket, amely a rendelkezések gyűjtéséről szól. Majnornak és Leidenfrostnak azt feleli, hogy fényleg a mezőgazdaságra nézve alig lehet valami előnyösebb és fejlődésére szükségesebb, mint a gazdasági iparok megteremtése és emelkedése. Eppen ebből a szempontból kisebbben csinálják a háziipari tevékenységeket az egész országban, nagyban pedig iparkodnak a meglévő iparokat fejleszteni és új iparokat teremteni. Csak a napokban tárgyalt a pénzügyminiszterrel oly irányban, hogy miképpen lehetne a kendertermelésnek Magyarországon nagyobb lendület adni? (Élénk helyeslés a jobb- és baloldalon.)

Gróf Károlyi Sándor fölvetette a hitel kérdését. Mindenesre szép dolog, hogy az ország pénzintézetei az ország legelhanyagotabb pontjain kelnek nemcsak versenyre, hogy a kisemberek segítsenek, mert hiába, azok a pontok, melyek legtöbbször fekszenek a központtól és az a nép, mely leginkább el van hagyatva, az érdemi megélésről, hogy lekarolassák. (Helyeslés.) Így történt, hogy a Magyar Földhitelintézet Székely-Udvarhelyen egy akciót indított, melynek következtében névterhekben adják a papírosokat öt százalékos annuitással és ötvenévi törlesztésre és minden költséget, becsült, telegkönyvi adatok összeállítását, ügyvédi költségeket, kizárólag maguk viselnek. Ugyanígy módon jár el a Jelzálog-Hitelbank mely Seps-Sz.-Gyergyón egy fölököt létesít. Rövid idő alatt már ennek a két intézetnek áldozatként fölüléste ott egészen más helyzetet fog teremteni. E mellett a Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete a legutolsó közgyűlésen elhatározta, hogy 100 korona minimális költségonsszegezzel lemege 300 koronára és hogy 2000 koronájig terhelő költségnél az adatokat saját költségén szerzi be, szóval a betéblázást és egyéb költséges munkát maga végzi. (Helyeslés.) Nem az a baj, mintha a központi nagy intézetek kamatába a kisemberre magas volna az nem magas. hanem a baj az, hogy ehhez az olesó kamatlábbhoz a kisember nem férhet hozzá. (Igaz! Ugy van! jobboldal.) Ezt hozzáférhetővé kell tenni és akkor a sél el van érve. (Helyeslés.) Kivánatosnak tartaná, hogy az intézetek ne csak a Székelyföldre, hanem a hegyvidékre is gondoljanak, mert az a nép is megérdemli.

Hogy a szövetségekre a kormány milyen súlyt helyez, annak bizonyosságát adta akkor, mikor a szövetségi ügy fejlesztését a trónbeszédbe fölvette. Az országos központi hitelszövetkezet kötelékébe 253.702 tag tartozik.

A szövetségi törvény szerint a községi szövetségeket a szomszéd községekre is kiterjeszthetik hatáskörüket. Így az 1887 szövetségi hatáskörét 4000 községre terjesztette ki, és e szerint már 4000 községben van hitelszövetkezet.

A falusi tej- és vaj-szövetkezetek száma ma 376. Míg 1898-ban a kisember jövedelme volt ebből 1.153.000 korona, addig ma 7.017.000 korona. A gazdák azon törekvését, hogy szövetségi gabonarakktárakra gondoskodjék az állam, nemcsak erkölcsileg, de anyagilag is támogatandónak tartja; ez kijelölést nyer a költségvetésben is. E raktárakban meg kell különböztetni nagy és kis raktárakat. A kis raktárakat illetőleg az országos központi hitelszövetkezettel megállapítottunk egy szabályzatot, kimondtuk azon elvet, hogy minden kis raktárnál, mely főleg a kiszáradásra néz, a beletétési költséget felében viseli az állam. Ami pedig a nagy raktárakat illeti, a pénzügyminiszter nem idegenkedik attól, hogy a nagy gabonarakttárak felállítására az állam nagyobb áldozatot hozzon. (Helyeslés a jobboldalon.)

A pincoraktárak tárgyában s ugyancsak az országos központi hitelszövetkezettel megállapítottunk azon módokat, amelyek mellett kis pincoraktárakat támogatassunk. De szükség van arra, hogy egy nagy borértékesítő szövetséget állítsunk föl. (Helyeslés a jobboldalon.) amely össekötői ezeket a kis szövetségeket. Ennek a szabályai teljesen készen vannak. Ehhez az állam kész hozzájárulni 200.000 koronával, ha az érdekelttség hozzáadja a még szükséges 400.000 koronát. (Helyeslés.) Ez azon kérdések közé tartozik, amelyeknek megoldására nagyon kell kötni.

A tojás-értékesítő szövetségekre nézve megjegyzi, hogy míg 1900-ban volt 95, addig 1902-ben ezeknek száma már 142-re emelkedett. A központi vásárosarnok-ellátó szövetséget foglalkozik sikerrel a tárgyban.

Mert mi sem volna veszedelmesebb, mint éppen a szövetségi ügy terén valamit kooakra tenni. (Igaz! Ugy van! jobboldal.) A fogvasztási szövetségeket fontosságát nem kicsinyli, különösen nem ott, ahol egy népet gazdasági tönkrejutásából ki kell emelni. (Tetszés jobboldal.) De a legelőbb súlyt mégis az értékesítési szövetségekre helyezi. (Helyeslés jobboldal.) mert azt találja a legnagyobb bajnak, hogy mi sokkal többet termelünk, mint azelőtt, de azt, amit termelünk, értékesíteni nem tudjuk. (Igaz! Ugy van!)

Felvetett az idegenek birtokszerezésének kérdése. Magyarországon az idegen birtok körülbelül 1 millió katasztrális hold, vagyis 2 százalékát teszi ki az összterületnek. Hajlandó még alaposabb statisztikai adatokat gyűjteni e részben. A hitbizományok tekintetében hivatkozik egy régebbi nyilatkozatára, amelyben kifejtette, hogy a kormány azon a nézetben van, hogy a hitbizomány a modern jogrendszerbe nem illik bele. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) De nem lehet elzárkózni a kérdés megbírálásánál az állami és nemzeti szempontok elől sem. A kormány új hitbizományok felállítását a koronának nem javasolta és a síkföldön javaslani nem is szándékozik sehol, ahol szociális, gazdasági birtokmegosztási kérdések számolhatnának. Két esztendő alatt egyetlen hitbizomány sem engedélyeztetett. (Élénk éljenzés a jobb- és a szélsőbaloldalon.) Egyet engedélyeztünk legutóbb Erdélyben, nemzeti sík vidéken, ezen hitbizományban pedig 24.685 katasztrális hold az erdő és 777 hold a szántóföld. Tisztán egy erdőhitbizományról van szó. A kormány nem zárkózik el ridegen az elől, hogy különös kivételképpen Erdélyben és olyan exponált vidékeken, amelyek hasonló viszonyok közt vannak, ott, ahol szociális, gazdasági és birtokmegosztási szempontok számba egyáltalán nem jöhetnek, kizárólag erdőbirtokra, a magyar állameszme megerősítése érdekében ily hitbizományok engedélyezésére esetleg javaslatot tegyen. (Helyeslés a jobboldalon.)

Az otthonmentesítés kérdésével már husz esztendő előtt foglalkoztunk. Mikor a végrehajtási törvény jog tárgyalatnál, amely tárgyalandó lesz az új perendtartási törvény, akkor meg kell fontolni, vajjon az emberszeretett által vezetett a végrehajtás alóli mentességek tekintetében nem kell-e tovább menni, mint ameddig eddig mentünk, természetesen a köztergalmog igényeinek megóvása mellett. Az igazságyügyminiszterrel együtt most dolgoznak a tagosítási törvény megalkotásán.

Fölvetett az a kérdés, hogy az idén nem fog-e csökkenni a telepítési akció a dotáció csökkentése folytán? A telepítési törvényjavaslatot a legközelebbi időben lehetséges lesz előterjeszteni. Az előadói tervezet teljesen készen van, de nem remélhető, hogy a telepítési törvényjavaslatot oly időben emelkedhessék törvényerőre, hogy annak hatása már ez évben érezhető lenne.

Hogy a munkástörvény előrelését az igaztók várják, azt tudja, hogy jóvaló magyar munkás annak az előrelését várna, azt most hallja először. Hogyha a munkástörvényt el akarják törölni, akkor a munkások volna azok, akik azt ellenoznák.

Ami a munkástörvény illeti, jezi, hogy szándéka felállítani egy munkástanácsot. (Általános helyeslés.) t. i. egy olyan testületet, amelytől munkásügyekben véleménynt kérhessen, hogy legven egy olyan testület, ahol a munkás-ügy a zöld szatálhoz ilhet, ahol a maga sorsáról beszélhet és panaszait előadhatja. (Általános tetszés.) Ezzel megint egy lépéssel tovább megyünk, mert közelebb hozzuk a munkásokat magunkhoz és velük a közvetlen érintkezést keressük. (Helyeslés minden oldalon.) A munkáspénztára vonatkozó törvény novelláját legközelebb szándékozik a Ház elé terjeszteni. (Helyeslés.) A módosítások mind olyanok, amelyek a munkáspénztár érdekében vannak és amelyek a munkások javára szolgálnak.

A belügyminiszterrel egyetértőleg a temetkezési és kihazasítási ügyeket is a munkáspénztár kereték kívánja belevonni. (Általános helyeslés) és lehető tenni, hogy az ilyen egyesületek, amelyek fennállanak, munkáspénztárba belefessenek. (Élénk tetszés.)

Ajánlja a költségvetést elfogadásra. (Hosszantartó élénk éljenzés és tetszés a jobboldalon és a középben.)

(A vita folytatása)

Györfy Gyula: A székely-kérdés nagy hordereje követeli, hogy ezzel a kérdéssel foglalkozjunk.

Égészen szokatlan dolog az, hogy a tároa előadja itt a Házban, midőn a költségvetésben két ilyen új tétel állítatik be, azok egyszerű felemítésével azok felett napirendre tér, mintha egy általában semmi súlyt sem helyezett volna azoknak nagy hordereje, amint hogy egyáltalában a t. előadó az a székely-kérdésre sem helyezt súlyt. A t. előadó urnak különben nagy beszédében a lovak, a baromfiak, sőt a selyembgubók is sokkal fontosabbak a nemzet és az állami élet eonómiajában, mint a székely-kérdés.

Papp Géza előadó: Bocsnat, erről is megemlékezzem!

Györfy Gyula: Igenis, egyszerű megemléítés alakjában!

Förster Ottó: Mondjon le! (Élénk derűltség.)

Györfy Gyula: ... pedig tőle méltán várhattam volna meg, hogy a költségvetésnek ilyen újításról, amely elég fontos, a t. Házat az előadó új alapszabán tájékoztassa.

Papp Géza előadó: Azt sem hallgatta meg a képviselőt ur, amit elmondtam!

Györfy Gyula: Az előadó új szellemes közbeszólására azt jegyzem meg, hogy nekem arra, amit ő mondott, igazán szükségem nem volt és különben is azt én mindig elolvashattam, de azok sem igen okulhattak abból az előadásból, akik meghallgatták.

Neset Pál: Szép egyetértés van, úgy látom!

Györfy Gyula: Ismereti a székelység helye-

zetét és jogait 48 előtt s hangoztatja, hogy a székely nép sokat veszített a 48-as vívmányok által de mégis lelkesedett a reformért, azon hiszenben, hogy az más oldalról kárpótolva lesz. De ez nem történt meg. Ellenkezőleg, a modern kor újabb vívmányai még súlyosabbá tették helyzetét.

Az arányosítási törvény elrendeli, hogy a közterhek is először a községek, másodszor az egyesek közt arány szerint osztassanak fel. Gazdaságilag egy non sens volt az arányosítás, helyileg egy képtelen gondolat, de erőszakosan megcsinálták. És dacára annak, hogy ki lehetett itt a zöld szatál méltó számítani, hogy ezen birtokrendezési eljárásnak soha és semmi körülmények közt a nagy tömegekre nézve előnye nem lehet, haszon belőle nem várható, a törvényhozás azt még is elrendelte és pedig ezen népek a terhére, kötelezően őt a költségek hordozására. Itt volt még a költséges műszaki eljárás az arányosítás rendjén. Hordozta a székelység, ezzel együtt ki lett tiltva az erdőből, ki lett tiltva a legelőből. Most jön a tagosítás. A tagosítás a Székelyföldön ismét a képtelenség maga. Méltó tássek elképzelni egy területet, ahol hegy, szikla, kő, halom, kis részletekben a termőföld, nagy tömegekben a hasznavehetetlen terület váltakozik. Méltó tássek ott tagosítást elgondolni. Tagosítást engedni erre a földre, egyszerűen verelása annak a népek. Hiszen a törvényhozás lelketlensége, hogy még azt sem kutatta ki, hogy milyen birtokok vannak ott. Méltó tássek elismerni a Székelyföldre, nem találnak községet, ahol 60 holdnál nagyobb birtok volna, amely 60 holdban benn van 25-30 hold kaszáló, legelőterületet a hegyek közt. Románia felé. Mi célja van ott a tagosításnak, ahol a legnagyobb birtok 60 holdat tesz ki? Ezen 60 katasztrális hold egy ilyen sűrű népességi területen, mire a tagosítási eljárás befejezték, előőrklés, elidegenítés, árverés folytán egészen széteszik ismét, úgy hogy mire a tagosítás befejezték, új osztályok keletkeznek, újra ott állunk, mint mikor a tagosítást megkezdtek és ennek a költségét a székely nép viseli.

Innen van az, hogy ma odajutott a székely birtok, hogy 5-10-15 forint maximális árért lehet az árverésen holdankint megvenni.

A székely bajok orvoslására ugyanis egy kongresszus van készülőben. az majd gondoskodik érett és okos megfontolás után arról, hogy a kormány és törvényhozás teljesen megbízható tervezet birtokába jusszon. De azt már most hanguloyozni kívánja, hogy ez a kérdés tisztán mezőgazdasági kérdés minden ízében, mert elismeri, hogy Bekics Gusztávnak és mindazoknak, akik a nagy nemzeti politikát akként rajzolták meg Erdélyben, hogy ott minden gazdasági, ipari, kereskedelmi teret fel kell karolni, igazuk van, ez egy messze távol jövőnek méltó és nagy programja lehet; a mi bércenkint fel fogja nyitni az ipar és ércenkint és ásványainkat értékesíteni fogja, a kereskedelmet is látja, a mint megeseventül és a világ minden részébe szétszálítja Erdély terményeit, látja a gyáripar, amint a kémények füstölögnek és dolgozik a szorgalmas munkásnép. De most arról van szó, hogy megsztartsuk ezt a népet. (Általános helyeslés.) Ez a nép ma éhezik, ennek sem a gyáriparra, sem kereskedelemre nincs szüksége, ennek a népek mindennapi kenyérért kell megadni. A költségvetést elfogadja. (Élénk tetszés és éljenzés jobbról és a középben. A szónokot számosan üdvözlük.)

Élnök az ülést felüggeszti.

(Szünet után.)

Molnár János különösképp tartja, hogy a függetlenségi párt szemére veti neki, hogy a miniszterelnök háta mögé ül és vele trafilak. Hisz ezt Kossuth Ferenc is megteszi. Nem kéri a kormánytól semmit, csak a néppárt központi irodájához érkezett ügyes-bajos dolgokat intézi el a miniszterelnökkel. Darányi miniszter és Balogh miniszteri tanácsos mindig nagy előkezeséggel viselkednek iránta. A kormány működését jellemvezén, úgy véli, hogy a miniszterek közül a földmivelésügyi miniszter a legközelebb, de működését teljes mértékben meg sem méltányolhatja s ezért a költségvetést sem fogadhatja el. A Rábaszabályozásról szól s azt a Répeze vídtékére károsnak mondja. A költségvetést nem fogadja el.

Serbán Miklós: Feilittszek azt monda, hogy az erdélyi románság a magyarokat gyűlöli, üldözi. Ez pedig nem felel meg a valóságnak. O is, a románok is csak békét akarnak, békés együttélést a magyarokkal. Sebess Dénes a nemzetközi diákkongresszusról szólva, azt mondotta volt, hogy a budapesti román egyetemi halgatók a nagyromániai diákokkal akarnak szövetséget Magyarországon ellen. Ö ennek utána járt s kijelenti, hogy ebből semmi sem felel meg a valóságnak. Kéri a képviselőházat és különösen azokat a képviselőket, akik a nemzeti kérdést is előhozták, hogy kevesebb animozitással szóljanak a dologról. A költségvetést különben elfogadja.

Élnök: A vitát berekeszti.

Major Ferenc határozati javaslatát mellett él a zároszó jóvával. Sürgeti a homstead megoldását és ismételen ajánlja határozati javaslatának elfogadását. A Ház a tételt elfogadja s Major határozati javaslatát melőzi.

Hertelendy László a községi és más erdők tételénél teljes elismerést tejezi ki a földmivelési miniszter erdőpolitikájára iránt s kéri, főleg a Felvidékre vonatkozólag, a székely nép érdekében a legelő-kérdés melőbbi helyes megoldását. Az igazság érdekében megjegyzi, hogy a földmivelési miniszter már e

Az előkelő uri közönség figyelmébe

ajánljuk a modernkor minden kívánalmainak megfelelő és célszerű

Angol ruhaberleti osztályunkat. Általánosan elismert elegáns szabás és remek kidolgozás. Nagy raktár tisztán angol és skót különlegességekben. Képekkel ellátott teljes prospektust és mintákat kívántra bérmeníve küldünk. Mérés nélkül bármely öltöny elegendő.

Próbabütyönt szívesen készítünk.

SCHNELLER és KOZMA, VII. kerület, Royal-szálló.

tekintetben is sok üdvös intézkedést tett s számos biztosítékát adta már annak, hogy a nép bajai iránt a legmelegebb jóindulattal viselkedik. A községi erők ötven-hatvan év múlva nagy jóvedelmet hoznak, de attól tart, hogy addig tönkre jut a Felvidék sok községe, sok kisgazdája. Kéri a bürokratizmus korlátozását s a legelőtési igényeknek a törvény korlátain belül kifizetését. A tételt megszavazta.

Daranyi Ignác földmívelésügyi miniszter: Örül, hogy Hertenléd az 1898-iki erdőtörvény végrehajtása körül támadt visszaélésekkel illozhatja. Minden panaszt kész meghallgatni s orvosolni s tárgyalásokba is hajlandó boocsátkozni, hogy a bajokon segítsenek. (Helyeslés a jobboldalon.) Csak óvatosan kell eljárni minden panasznál, mert nem mindegyik jogos és igazságos. Minden konkrét panaszt a legnagyobb méltányossággal hajlandó elbírálni. Kéri a tételt elfogadását. (Helyeslés a jobboldalon.)

A ház a tételt elfogadja.

Hammersberg László az állami lótenyésztő-intézetek létéről elismerés emlékszik meg a földmívelésügyi miniszternek a lótenyésztési kérdés iránt való érdeklődéséről. A magyar ló a legkülönb katonaló, ez pedig az angol telivérrel való keresztezésnek köszönhető. Ezt lenni is kell tartani, még pedig a versenyügyvel kapcsolatban. De az őseredeti arab telivérből is sokat kellene behozni, többet, mint eddig. Általában véve nem tartja minden tekintetben helyesnek a mi lótenyésztési rendszerünket. Nem próbálják ki tenyésztés előtt kellőleg a lóanyagot. A kancákat előbb vadászatokra kellene alkalmazni, ugy négyéves korukban s csak azután venni át tenyészalanyokul, ha itt beváltak. Kivánatosnak tartja, hogy a hadsereg minden lószükségletét hárommévesekből szerezzék be és állítsa össze. A lóavató-bizottságok aránylag rendkívül kis idő alatt végzik munkájukat, ami ennél fogva aztán nem is lehet eléggé alapos. Az is baj, hogy a bizottságok tagjai, elnökei sokszor változnak. A miniszter iránt teljes bizalommal lévén, a költségvetést elfogadja.

Elnök a tárgyalás folytatását holnapra tűzve ki, az ülést délután negyed 4-kor berekeszti.

BELFÖLD.

Fejérváry és Horánszky. A királyi kézirat közléstétellel a báró Fejérváry Géza esete véglegesen és közmegnyugvásra intéződött el. Immar csak az marad még hátra, hogy a sajtóban ott-ott felmerült tévedéseket helyreigazítsuk. Egyes lapok minden áron politikai tartalmat igyekeznek belegyömöszölni ebbe a tisztán személyi érzéskből fakadt és mindvégig személyi természetű incidensbe. Hogy ezt tehessék, ráfogják Fejérváryra, hogy a felség elé terjesztett emlékiratban kifogásolta Széll politikáját és Horánszky-nak miniszterre kinevezését. Ebből pedig egyetlen betű sem igaz. Abban az emlékiratban Fejérváry határozottan kijelentette, hogy Széll Kálmán egész politikájával — a nemzeti párt beleadvását is belefoglalva — teljes mértékben egyetért s hogy Horánszky-nak a kabinetbe való belépését üdvös politika helyes és szükséges következményének tekinti. A volt nemzeti párt ellen tehát a Fejérváry lemondási szándékának semmi néven nevezendő éle nem volt. Nem is volt az politikai kontroverzia, hanem tisztán egy személyes ügy, a melyet báró Fejérváry Géza a benne egyedül érdekelt Horánszky Nándorral férfiasan, teljes lojalitással s mindkét félre nézve kielégítő módon egyszersmindenkora elintézt. A rekriminációkra tehát senkinek semmi oka nincsen. S akik azt szeretnék, hogy a szabad-elpártban ez incidens nyomán belső meghasonlások keletkezzenek, azok bizást véget vehetnek ily irányú fáradásaiuknak. A szabad-elpárt egysége — tessék ezt tudomásul venni — megbont-hatatlan. Hogy mennyire az, azt épp a honvédelmi miniszternek közmegelégedéssel fogadott hivatalban-maradása bizonyítja. Hogy az incidensnek ez legyen a befejezése, arra bizonyára nem gondoltak azok, akik konkolyt szeretnének hinteni a többség sorába. Nos, ha a szabad-elpárt egysége ezt a *teherpróbát is győzelmesen állotta ki*, akkor a settenkedő ellenfelek rekriminációi még kevésbé fognak benne kárt tehetni. Mert a szabad-elpártban nincsenek, *nem is lehet-nek immár* olyan árnyalatkülönbségek, amelyek egymás ellen volnának ingerelhetők. Volt nemzeti pártiakról épp oly anakronizmus beszélni, mint régi szabad-elpártokról. A liberális párt minden tagja, bármi lett legyen a politikai multja, ma egyúttal egyetlen kategóriát alkot: a Széll Kálmán kormányprogramjának egységes alapján egységes célok felé egységesen törekvő szabad-elpártot. A törekvések és célok e tökéletes azonossága feltétlenül kizár a párt belében min-

den partikulárizmust. A többség tehát a Fejérváry és Horánszky közt helyreállott baráti összhang láttára egyszer s mindenkorra napirendre tér az incidens fölött s ügyet sem vetve többé erre a legutolsó félreértésre, egysége tudatában ismét hozzálát a vállalt munkához.

Lukács László Bécsben. Bécsből táviratozzák, hogy Lukács László pénzügyminiszter vasárnap délután odaérkezett.

Horánszky a főrendeknél. A főrendház pénzügyi bizottsága ma délelőtt 11 órakor Samassa József egri érsek elnöklele alatt ülést tartott, amelynek napirendje előtt Samassa József elnök meleg szavakkal üdvözölte Horánszky Nándort, az új kereskedelemügyi minisztert, akinek szerencsét kívánt működéséhez.

Horánszky Nándor kereskedelemügyi miniszter szíves köszönetet mondott Samassa érseknek szíves szavaiért és hangsúlyozta, hogy a közjóra irányuló tevékenységét a jövőben még fokozottabb igyekezettel fogja folytatni.

A miniszter szavait általános tetszéssel fogadták, azután a napirendre tértek át. A bizottság a dunántúli h. é. vasutnak adott szállítási adómentességnek, a zalavölgyi h. é. vasut szállítási adómentességével egységes időtartamban való megállapításáról, a vármegyék közigazgatási, árva- és gyámhatósági kiadásaira szolgáló póthitelről és Magyarország, és Horvát-Szlavonországok közti 1899. évi leszámolásról és a számvévszék több jelentéséről szóló képviselőházi határozatokhoz vita nélkül hozzájárult.

A büntető-törvénykönyv novellája. Egyes lapok legutóbb különböző alakban azt írták, hogy az igazságügyminiszter a büntető-törvénykönyvek módosításáról szóló törvény tervezetének készítésével dr. Baumgarten Izidor koronaügyész-helyetteset bízta meg és ezáltal a büntető-törvény novellája a megvalósulás stádiumába lépett. Ezzel szemben illetékes helyről arról értesülünk, hogy ily megbízás nem adatott és arra szükség sem volt, mert a büntető-törvénykönyv novellájának tervezete már régebben elkészült és az 1900. és 1901. évek folyamán szaktanácsokmány tárgya is volt. E tanácsokmány megállapodásainak figyelembe vételével a tervezet újból átdolgoztatván, jelenleg végleges szövegezésre van folyamatban. A tervezet a legközelebbi hetek folyamán nyilvánosságára fog hozatni és véleményadás végett a különböző igazságügyi hatóságoknak, nevezetesen az ügyvédi kamaráknak is megküldetik.

Pártértekezlet. Az országos függetlenségi és 43-as párt ma este 6 órakor Kossuth Ferenc elnöklele alatt értekezletet tartott. Elhalálozta ezutal, hogy Kossuth Lajos sirját nem március 20-án, hanem 23-án délután 3 órakor fogja megkoszorúzni, minthogy a polgárság is akkor tartja a gyászünnepélyt. Az ünnepi szónoknak a párt Krasznay Ferencet, akadémizmus esetén *Eltűvös* Bálintot kérte fel. Hosszu vita folyt le a Szederkényi Nándor elnöklele alatt álló párt felhívása felett, mely arról szól, hogy a választási törvény reformja tárgyában közös akciót indítsanak és hogy e célból 5 tagot küldjön ki közös tanácskozás végett. A párt arra való tekintettel, hogy ezzel a kérdéssel már régóta foglalkozik s e célból már régebben bizottságot is küldött ki és a bizottság működését már meg is kezdte, a meghívásnak eleget nem tehet, hanem amennyire a pártban már megállapított elveikhez és elhatározott akciójához hozzájárul, támogatásukat szívesen veszi. Ezután Krasznay Ferenc ismertette részletesen a kereskedelmi tárcza kötségszűrését. A párt elhatározta, hogy azt nem fogadja el és a párt álláspontjának kifejtésével Krasznay Ferencet bízta meg.

A mária-radnai petíció. A Kuria ma már másodízben tárgyalta a Vancsó Gyula radnai mandátuma ellen beadott petíciót. Az első tárgyaláson ugyanis a választást védő ügyvéd kijelentette, hogy a kérvényezők közül hárman a megválasztott képviselőre szavaztak, tehát kérvényezniök jogos elcsétt. A Kuria erre nézve elrendelte a bizonyítási eljárását. Időközben a védelem ezt a kifogást visszavonta és így ma a Kuria érdemileg tárgyalta az ügyet. Dr. Koch Lajos, a kérvényezők képviselője, azért kérte a választást érvénytelenítését, mivel Vancsó, mint a Nádasdy grókok jószágkormányzója, a szegény oláh szavazókkal szemben pressziót fejtett ki. Ezzel szemben dr. *Edevi-Illes* Károly, a választást védője, azzal érvelt, hogy Vancsó harminc év óta Aradvármegye közéletének kiváló alakja, aki nem szorult a presszionálás eszközeire, ellenben *Boku* Szevér, a volt ellenjelölt, a lippai takerékpenztárnak volt könyvelője, aki ismeretlen okból elveszítette az állását és felcsapott képviselőjelöltnek,

a kerületben pedig gyökere nem volt. A felsorolt eseteket mind tagadja.

A Kuria délután 6-ól 3 órakor hirdette ki határozatát, amelyvel a petíciót elutasította.

KÜLFÖLD.

A hármasszövetség megújítása. Egy újabb római tudósításunk megerősíti azt a minapi közleményünket, mely a hármasszövetség megújítását kétségtelennek jelezte. Rómából ugyanis azt táviratozzák, hogy a kereskedelmi és a szövetségi szerződések megújítása dolgában folyt beható tárgyalás során a hatalmak az összes pontokra nézve teljesen megegyeztek. Ami azonban a tudósításnak azt a további részét illeti, hogy Ausztria-Magyarország és Olaszország közt a szövetség keretén túlmenő megállapodások is létrejöttek már, nekünk megbízható forrásból azt jelentik Rómából, hogy *Prineti* olasz külügyminiszter és báró *Pasetti* osztrák-magyar nagykövét közt a kereskedelmi szerződés megújítása tekintetében jöhetett létre megállapodás. Sem Ausztria, sem Magyarország nem készült még el a vámtarifájával; már pedig csakis ennek az alapján lehetne megindítani azokat a tárgyalásokat, amelyekről a külföldi sajtóban azt állítják, hogy már folyamatban vannak.

A délafrikai szabadságharc.

— A Budapesti Napló táviratai. —

Budapest, március 17.

Még folyvást Lord Methuen fogságbaesése és szabadonbocsátása foglalkoztatja Angliában az elméket, s a vélemények ama felfogás felé hajlanak, amelynek mi is kifejezést adtunk, hogy Delarey nagylelkűsége döntő hatással lehet a háború békes befejezésére. Odáig természetesen még nem fejlődtek a dolgok, hogy ez a kérdés már szönyegen lehetne, de érdekes, amit Delarey-ről és Methuenről Sir Vincent *Howard*, Angliának egyik legkiválóbb szakértője, aki pár héttel ezelőtt tért haza Délafrikából, egy hírlapírónak mondott.

— Methuen szabadonbocsátása — ugymond — nem lep meg engem túlságosan, mert Delarey a legnemesebb gondolkodású ember, Methuen pedig, akivel még két hónappal ezelőtt együtt voltam Klerksdorpban, kedvelte a boeroknak. Valóságilag atyalag gondoskodott a foglyokról és a koncentrációs táborok internáltjairól. Nehéz szívvel nyult bele — amikor kellett — a boerok magánviszonyaiba, de mindig kiméletet gyakorolt, amennyire csak tehetett. Ha sajnálata föl kellett gyújtania egy-egy tanyaházat, mindig gondja volt rá, hogy a berendezést megmenesse.

— Delarey hatalmas sakkhuzást tett itt, mondá a hírlapíró.

— Mindenesetre, viszonáz Sir Vincent. — Delarey kiváló politikus. Mindig is ellensége volt a háborúnak. Abban a meggyőződésben élt, hogy Krüger és kormányzata a háborúhoz fognak vezetni.

Tisztán katonai szempontból a Methuen-féle vereség nem nagy jelentőségű. Remélhetőleg meg fogják belőle tanulni, hogy vezérőrnagyra nem célszerű örnagy parancsnokságot bízni. Amde nem veszik mindig komolyan a háborút.

— Hogyan? A roppant áldozatok mellett...

— Senki sem veszi a háborút olyan komolyan, amint kellene, sem ebben az országban, sem Délafrikában. Folyvást úgy tekintik, mint valami — kelle-metlen, de elmulandó epizódot.

— Még a miniszterek sem méltatják kellően a helyzet komolyságát?

— Azok éppen nem. Meg kell szoknunk, hogy nemzeti intézménynek tekintjük a háborút, ha el akarunk vele készülni. Nem volna szabad a költségvetésben csak a rendkívüli költségek közé sorolni, hanem igenis a rendszeres kiadások közt kellene szerepeltetni mindaddig, míg az utolsó puskalövés után egy esztendő el nem telik. En elejtől fogva hirdetem, mint a prédikátor a pusztaiban, hogy milyen komoly ez a katonai feladat.

London, március 17.

Lord Kitchener a következőket jelent Pretóriából 16-iki kelettel:

Methuen egy törzstisztelet küldött hozzám egy jelentéssel, amelyet maga mondott tollba. A jelentésből kitétnik, hogy a lovasapatok utóvédjét a szürkületben támadták meg és győzték le a boerok, míg az őszvédek és ökrös-szekerek tíz mérföldnyi távolságban oldalt voltak. Methuen azonnal az egész nélkülözhető lovasságot az utóvéd támogatására küldötte ki, mely a huszonnyolcadik üteg egyik szakaszával egy óra hosszat állott ellent az ellenségnek, mielőtt a

szekérvonat rendetlenség nélkül eloszlott. Ezenkívül Methuen a támadás visszaverésére kétszáz löny gyalogságot küldött ki, amelyet az ellenség keményen szorongatott. Amikor a lovassapat vissza akart vonni, a gyalogság felé, zavar támadt közöttük. A zavar elfogta a lovassapatok derekát is úgy, hogy minden ledezet nélkül otthagyták a harminnyolcadik üteg két ágyuját. A két ágyu lölytatta a harcot, míg az egész kezelőlegénység biztonságban nem volt, kivéve Lesham hadnagyot, akit megöltek, mert nem akarta letenni a egyvert. Methuent 200 northumberlandi lövészzsel és a 4. üteggel két ágyujával elválták, de azért három óra hosszat tartotta magát. Ez idő alatt a többi gyalogság, tudniillik a lancasteri ezrednek 100 embere és 40 lovasított gyalogos, akik nagybőrára a földi rendőrséghez tartoztak, a szekerek közelében egy kraitot tartott megszállva és védekezett a lölytön megújuló támadások ellen. Methuen megsebesült. Az angolok vesztesége rendkívül nagy volt és a lövészeket teljesen elitgyták. A megadás 9 óra 30 perkor történt. Az a csapat, amely a kraitot tartotta megszállva, addig tartotta magát, míg az ellenség két ágyút nem állított föl a krait közelében. Ez azután tarthatatlanná tette a csapat pozícióját. A boerok nagyrészt angol khaki-egyenruhát viseltek, soknak angol rendjelvénye is volt. Késégtelen hogy a gyalogság nagyon vitézül barcolt és a tüzéség hű maradt hagyományaihoz, a birodalmi yeomanry és a birodalmi rendőrség egyes kis csapatai pedig még akkor is tartották magukat, amikor a rémület elsöprötte a lovassapatok zömét.

London, március 17.

Egy rendesen jól értesült hetilap azt írja, hogy Lord Wolsley, aki állítólag egészségségének helyreállítását végeztet utazik Dél-Afrikába, igen fontos politikai megbízást kapott. Ugyanez a lap azt is tagadja, hogy Wolsley egyáltalában beteg, de ez nem igaz, mert szemtanuk, a kik Wolsleyt hajóra szállni látták, láthatják, hogy beteges a színe és a tartása. De e mellett annál a rendkívül leszűt viszonynál fogva, amely a kormány tagjai és Wolsley között már egy esztendő óta tapasztalható, teljességgel kizárunk látszik, hogy a kormány Wolsleynek ilyen fontos megbízást adjon. Mindenki előtt emlékeztet az a leisházi jelenet, amikor a miniszterek és Wolsley egymást tehetetlenséggel és hanyagsággal vádolták. Másrészt azonban figyelembe kell venni, hogy Wolsley Viktória királynőnek kedvence volt, hogy Edward királynak is benső barátja s hogy a király tavaly őt bízta meg azzal, hogy trónralépését a bécsi és a konstantinápolyi udvarral tudassa. Ehhez járult még az is, hogy Wolsley közvetlenül Methuen veresége után határozta el magát atriakai utazására s így némely valószínűnek látszik, hogy a király őt bízta meg azzal, hogy a harcéri heizetről független és részrehajlatlan jelentést tegyen neki.

Brüsszel, március 17.

Az itteni boer körök értesülése szerint Methuen kiszabadítása alkalmával Kitchener és Botha között a következő megállapodás jött létre:

1. Az angolok kimélni fogják Kruitzinger életét.
2. Ezenfelül egyetlen elitgyt boer vezér sem kerül angol katonai bíróság elé.
3. Az angolok megengedik, hogy semleges mozgó kórházakat küldjenek Botha, De Wet és Delarey táborába.

London, március 17.

Még ebben a hónapban tizezét új katona indul Dél-Afrikába.

HIREK.

Hová? Hová? . . .

Valami különös aktualitás nem kell a dolog megbeszéléséhez. Fertály elején, végén, közepén, télen, nyáron, — mindig lehet róla csevegni. Most egy megható feljajdulás juttatja az eszünkbe. A párisi *Français*nak levelet írt egy ember, többszörös családapa. Egészen komolyan meg van rémulve, hogy a közelgő negyedik hajléktalan marad. És pedig a gyermekei miatt. Két keze munkájával keres a családjára, de tisztességesen akar lakni. Csak hogy nem fogadják be. Az inkvizíció vallató bírāja előtt nem remeghet úgy az iggzi bűnös, mint ez a sorsüldözött ember, mikor újra meg újra egy *conciérge*-zsel kerül szemtől-szembe.

— Vannak gyermekei? — förmednek rá.

Es ő hiába mentegődzik:

— Ó csak három és azok sinosenek otthon soha. Reggeltől estig az iskolában van-

nak, s onnan többnyire a nagypapájukhoz mennek lefekvésig.

Mindenütt csak ez a kurta válasz jut ki neki:

— Itt nem kell gyerek! A háziur nem akarja! . . .

Utolsó fertálykor szerencsésen bevonult egy jóvaló hajlékba. Háromszor sem alhatott tán benne jóízűt, a *conciérge* már hozta az utilaput. Azóta megint vallatják; „Vannak gyermekei?” . . . Es ha nem kap másik tisztességes lakást, akkor mehet vissza a siralmas tanyákra. Azokról pedig tud ő meséit. Az egyik porontya szinte nyomorékká angol-kórosodott, a másiknak, négyéves leánykájának csaknem oda vezetett a szemével a dohos odvakban. Elpanaszolja mindezt, mert bizony sokan vannak ám ők, hasonló sor-suak, akik töprengve sóhajthatják:

— Hová menjünk lakni? Hová? . . .

Semmi kétség, ez után a szívhez szóló, élénk bevezetés után Budapestről lesz szó. Erről a rohamosan fejlődő, hatalmas világ-városról, amelyben mindenfelé csak szög-köpalotákat lát a szem, hogy az isten tudja csak, hol húzódik meg az a sok kispénzü ember, akiknek teljesen közös a baja a párisi panaszkodóval! Akihez azonban szolidáris érzéssel hozzácsatlakozik ezennel ennek a pazar világ-városnak egész polgári középosztálya, amely legalább négyszer évenként biztosan tudja, hogy a köpaloták közül egyet sem mondhat a magáénak.

Nem tudjuk teljes bizonyossággal ebben a pillanatban, vajjon a Szajna hullámaiban tükröződő világ-városban a megfelelő társadalmi osztály hogy van ezzel a dologgal, de annyi bizonyos, hogy Budapesten még érzi a a gyermekeit ez az osztály.

Csodálatos, de itt az állam érdeke még heves összetűzközésben van a háziurak, házmesterek, sőt olykor a jó husban lévő házmesternék érdekeivel is. A nemzetnek minél több gyermek kell, akiből sok jó magyar nőj jön; ők minél kevesebbet, majdnem egyet se kórnek belőle.

Itt a háziurak, vagy parancsnokló alattvalók úgy meglepedkeznek boldog gyermek-ségük zsvájval teli tüdővilágukról, mintha sohasem rikoitozhat volna kicsi pályákban, hanem legalább egy körüti bérpalotával fölfegyverkezve pattantak volna ki Jupiter homlokából.

A háziur itt csak a nagykoru partájért hevül, a házmester, vagy hiteztársa élénken érdeklődik a lakáskereső családi állapota felől, s még akkor is fölteszi a: „Vannak-e gyermekei és ha igen, hányan vannak?” kérdést, ha a háziur nem is lakik a szabad lévő házában, s a kérdezősködésre egyáltalában nem is adott felhatalmazást.

Es ha egy többszörös családapa az éber őrvonalon át valahogy mégis belopta szive apróságait a szigorú bérházba, ugyan-csak bujkál a biztos megrovás elől és remegve lesi, melyik pillanatban csap le rá a felmondás fekete réme. Viszont a lármás, de gyáva gyermekek, mint megriadt őzesek osonnak be a lakás szentélyébe, ha a házmester-nénik alulról határozott hangon kifogásolják az életvalóságukat.

Mindezekkel szemben Budapesten a boldogtalan partáj-szülők csak a következőkre szorítkozhatnak:

Allandó dilemmában vannak arra nézve, vajjon az államot támogassák-e, amely Franciaországban például adómentességgel jutalmazza a sokgyermekes szülőköt, vagy pedig komor páros magányban töltsék a hosszú életet?

Ha pedig frigyüket gyermekekkel áldotta meg az ég, a legrövidebb idő alatt bevonulnak a saját négyemeletes palotájuk első emeleti balkonos lakásába.

Máskülönben csak a kivándorlás marad meg számukra a mai viszonyok között, amikor

könnyen elterjedhetnek bérházaik kapualjában az efféle intő-táblácskák:

EZEN HÁZBAN A KOLDULÁS,
SIPLADÁNI JÁTSZÁS, VALA-
MINT A KIS GYERMEKEKKEL
BEKÖLTÖZÉS SZIGORUAN
TILTVA VAN.

Omár.

Budapest, március 17.

— BUDAPESTI NAPLO. Március 15-én új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— A király Budapesten. A király ma délelőtt általános kihalgatást adott, amelyen a következők jelentek meg: báró *Fejérváry* Géza honvédelmi miniszter és gróf *Károlyi* Sándor belső titkos tanácsosok, gr. *Szapáry* Péter, gróf *Szechenyi* Emil kamarások, *Czaba* Lajos főügyész, *Rusnov* Antal a királyi báni tábla elnöke, *Fabricius* Viktor alezredes, lovag *Offenheim* Adolf ügyvéd, főhadnagy.

A király már csak rövid ideig marad a fővárosban. Holnap Gödöllőre megy, ahol délután vadászni fog. Csütörtökön még kinnalgatást ad s pénteken délután Bécsbe utazik.

— **Mirkó és Lili jegyesek!** *Nikita*, a Fekete Hegyek ravasz ura a maga patriarkális módján adta tudtul ezt az örömhírt az ő népekn. Mint *Celtinyéből* jelentik, *Nikita* e hó 12-én délelben a palota elé hívatta a lakosságöt és a palota ablakából közölte a néppel fiának, *Mirkó* hercegnek, *Konstantinovic* Lilivel való eljegyzését. A fejedelem ezután hosszabb beszédet tartott, amelyben kijelentette, hogy az eljegyzés nagy politikai jelentőségű, mert ezzel ugyanis ismét megújul a szívélyes barátság a *Petrovic*- és *Obrenovic*-dinasztia, valamint Montenegro és Szerbia között. A fejedelem szavai nagy lelkesedést keltek és a nép lelkesen éljonzte a cárt, a jegyespárt, Szerbiát és Sándor királyt.

Mirkó herceg esküvője május végén lesz, amelyen a cári képviselőtében egy orosz nagyherceg, *Viktor Emánuel* képviselőtében pedig szintén egy királyi herceg lesz jelen. A cári pár és az olasz királyi pár, valamint Sándor király szívélyes hangu üdvözölő sürgönyököt küldtek *Nikita* fejedelemnek és *Nizzába* a jegyespárnak. A szultán pedig, mint *Konstantinápolyból* jelentik, melegen gratulált a montenegrói fejedelemnek *Mirkó* herceg eljegyzéséhez és értesítette, hogy az esküvőn külön követséggel fogja magát képviseltetni. A fejedelem váaszában köszönetet mondott azért a jóindulatért, amelyet a szultán a fejedelmi családban előforduló minden örvendetes esemény alkalmával tanusít.

— **Ebéd a miniszterelnöknél.** *Szell* Kálmán miniszterelnök ma délután hat órakor ebédet adott, amelyre hivatalosok voltak: gróf *Andrássy* Géza báró *Bohus* Zsigmond és gróf *Szapáry* László belső titkos tanácsosok, Nagy Ferenc államtitkár, *Csörge* Gyula, *Barcsay* Domokos, *Barcsay* Kálmán, *Beöthy* Ákos, *Beltika* Béni, *Chernel* Gyula, báró *Felütsch* Arthur, *Förster* Ottó, *Györffy* Gyula, *Hertelendy* Ferenc, báró *Inwey* József, *Jékely* Zsigmond, *Károlyi* Antal, *Kocsma-rik* János, *Lásár* Arpád, *Manasz* György, báró *Nopcsa* Elek, *Rakovszky* István *Salacz* Gyula, *Sághy* Gyula, báró *Solymossy* Lajos, báró *Szentkereszthy* György, *Vancsó* Gyula és *Vásárhelyi* László országgyűlési képviselők.

— **Waldeck-Rousseau állapota.** A francia miniszterelnök, kit a minap koosisás közben súlyos bal-estét ért, már sokkal jobban érzi magát, de ma még nem jelent meg a képviselőház megnyitására. Legközelebb levezik már a kórást a miniszterelnök sebérol.

— **Kitüntetés.** Mint már mai lapunkban röviden jeleztek, a király *Ehrenhöfer* Aladár kereskedelmi ügyi miniszteriumi osztálytanácsosnak, *kitűnő szolgá-
lata elismerésül* a harmadosztályú vaskoronarendet adományozta. — A kitüntetett férő, aki *Baross* Gábor meghívására lépett be a kereskedelemügyi miniszteriumba. tizenöt év óta vezetője a horvát szakosztálynak és ezalatt az idő alatt nagy érdemeket szerzett Horvát-Szlavonország közlekedésügyének fejlesztése körül. Kényes pozíciójában, amely kiváló szakismereteket és tapintatosságot követel, lényegesen hozzájárult, hogy a horvátokhoz való viszonyunk javuljon és amióta ő áll a horvát szakosztály élén, sohasé törént meg, hogy kereskedelemügyi miniszteriumunknak Horvát-Szlavonországhoz való számtalan vonatkozásában akárminő nehézség akad volna. *Ehrenhöfer* Aladár, aki már számos misszióknak kitűnő

sikerrel felelt meg Horvátországban, azonfelül miniszteri biztosa a zágrábi posta- és távirótanfolyamnak. A kiváló lérfu kiállítására széles körökben okoz örömet.

— **Jezsuita bűnti prédikáció.** Olasz jezsuita papok a pápa jubileuma alkalmából Diqua-noban és Fiumében prédikációt tartottak, amelyekben az olasz seregeknek Rómába való bevonulását is szóvá tették. Az egyik, *Colconi* páter Diquanóban beszélt s így szólott az olasz királyi házról:

— Aki a pápának ellene szegül, annak rossz vége lesz. Látjátok, hogy Viktor Emánuel, aki először vonult be Rómába, milyen nyomorult puszta lett s látjátok azt is, hogy Umberto életét olyan tör oltotta ki, melyet Isten adott a gyilkos kezébe. Es meg fogjátok látni, hogy hogyan végzi életét a mostani király, aki megtartja Rómát ahelyett, hogy visszaadná a pápának.

E miatt a beszéd miatt Colconit kiutasította a hatóság s a páter ellen vizsgálatot indított meg. A másik szónok egy Riccietelli nevű jezsuita, aki Fiumében prédikált, szintén beszérelt szavakkal illette az olasz királyságot s annak intézményeit. A fiumei olaszokat mélyen sértette a jezsuita beszéde s a hírlapokban titkaizottak Riccietelli szavai ellen. A páter az olasz konzulhoz sietett, bocsánatot kért s kijelentette, hogy nem akarta az olasz királyt és az olasz intézményeket megsérteni.

Az osztrák és a magyar hatóságok magatartása a látzó jezsuiták ellen kedvező hatást tett az olasz udvarnál.

— **Nagykoru — kiskora.** Nagyban készülnek Madridban *XIII. Alfonz*nak nagykorusitási ünnepélyére, amelyre immár az összes államok bejelentették képviselőiket. Legutóbb a kínai császár *Lo-Feng-Luh* londoni követ személyében nevezte meg képviselőjét. Nagyon szomorú hírek érkeznek Rómából az ifjú spanyol király egészségi állapotáról. A *madridi nuncius* tudniillik a pápának *XIII. Alfonz* keresztatyjának jelentést küldött a spanyol király nagykorusításáról, amelyben ekként mondja el az igazságot:

— Az ifjú király úgy testleg, mint szellemileg és erkölcsi tekintetben fejletlen, sőt a vele egykoru ifjak mögött messze visszamaradt. A nagykorúvá avatás tehát csak formáság, mert a régensséget legalább 2—3 évig folytatni kell még.

Szegény Hispánia, amelynek határain belül valamikor sobasem áldozott le a nap, ugyancsak boldogtalan sorsra jutott. Most sohase ragyog ki felette a nyugalom és megállapodottság napja. Csenevész király ül a trónuson, amelyet mindentől forradalom fenyeget és nincs erős uralkodó, aki biztonságot tudna adni a fölorgatott országnak.

— **Harmadfélmillió ékszerlopás.** A brüsszeli *Petite Bleue* közli, hogy az *ostende-bécsi* express vonaton ismeretlen tettesek elloptak egy ládát, amelyben harmadfélmillió franknyi értékű ékszerek voltak. A lopás *Herbenthal* közelében történt és a tolvajoknak eddigél semmi nyoma.

— **A porosz kormány a diák-kisasszonyok ellen.** A porosz képviselőházban ma a felső leányiskolák címének tárgyalása során *Stadt* közköztudatügyi miniszter kitéjtette a kormány programját a *leánygimnáziumok* és a *nők egyetemi tanulmányai* tárgyában. A kormány hajlandó megengedni, hogy *kisérletképpen leányokat* is fölvegyenek a *gimnáziumokba* és leánygimnáziumokat állítsanak, de minden felelősséget elhárít magáról. A nők egyetemi látogatása kérdésében a kormány ragaszkodik ahhoz az elvhez, hogy *nők csak vendéghallgatók* lehessenek, annál is inkább, mert a kormány nem ismerheti el, hogy a *leányok főiskolai tanulása általános szükséglet* volna. Elismeri azonban a kormány, hogy noha a német nőnek a családban elfoglalt ideális helyzetét lehetőleg fenn kell tartani, mégis szükséges a felső leányiskolák tanításának korszerűbb fejlesztése.

— **Nyilatkozat.** Az állatorvostanhallgatók a következő nyilatkozatot közlésére kérték fel lapunkat: Az állatorvostanhallgatók folyó hó 16-án tartott közgyűlése megbotránkozásal értesült Marjai Péter országgyűlési képviselőnek a képviselőházban tett és az állatorvosi kart sértő nyilatkozatáról.

Marjai urat, nyilatkozatának megfélelekor a legnagyobb tájékoztatásig vezette. A járványos betegségek leküzdése legszentebb, de egyszerűen a legnehezebb kötelessége az orvostudománynak. A sertesvész ellen való védekezésben a legbátrabb eszköz a betegség okozójának ismerete és ennek legbiztosabb ismeretét éppen egy magyar állatorvosnak, dr. Preisz Hugó állatorvosi főiskolai tanárnak köszönhetni a tudomány. Kevés ügybuzgalommal vádolni az állatorvosi kart és a mellett sértő kitézéseket használni, ezt csak tudatlan ember teheti, beburkolódva a pap és képviselői immunitásba. Figyelmeztetjük Marjai urat, hogy fontolja meg jól, mit beszél az ország színe előtt, mert alaptalanul sértegetni nem lovagias emberhez méltó dolog.

A közgyűlés megbeszéléséből:

Gábor Antal s. k.

Molnár Aladár s. k.

Koppányi Imre s. k.

Vámosi Jenő s. k.

— **Felky Miklós halála.** *Felky* Miklóst ma reggel ravatalra tették Csengerly-utcai lakásán, holnap reggel pedig a Nemzeti Színház udvarára viszik. ahonnan délután három órakor kísérik ki a kerepesi-utó felé. A temetésen testületileg vesz részt az Országos Színész-Egyesület, amelynek *Felky* Miklós örökös tszletbeli elnöke, s kivonulnak bajtársuk utolsó utjára az öreg honvédek is. A Nemzeti Színház díszes koszorút tesz a ravatalra, s bucsuztató beszédet *Beóthy* László igazgató mond.

— **A prágai egyeteméről.** A prágai német egyetemen ma avatták a bölcsészettudományok doktorává gróf *Coudenhove* Henriket, a jogtudományok doktorát, aki követségi titkár a külügyi szolgálatban. A cseh egyetemen az összes orvostudományok doktorává avatták *Hozák* Anna kisasszonyt. Ez az első nő, aki a cseh egyetemen orvosi oklevelet kapott.

— **Vera Gelo.** Egy izgalmas dráma főalakja volt tavaly Párisban ez a muszka diáklány. Tévődésből tudvalegölög merényletet akart elkövetni *Deschanel* egyetemi professzor ellen, de a gyilkos golyót egy *Zéline* nevű másik leány, *Vera Gelo* barátja fogta fel a testével, aki oda vetette magát a tanár elé. Ez a szegény leány a kórházban halt meg s *Vera Gelo*, miután a bírósággal végzett, keserves lelki rázkódásokkal mindazonáltal áldozatának a bátyjával eltűnt Párisból. A múlt héten aztán újra felbukkant Párisban s ismét magára vonta a közérdeklődést. Történt, hogy egy *Villeneuve* nevű édes egy barátjával ott sétált a Szajna partján, amikor közvetlen a közelükben egy elegánsan öltözött hölgy belevette magát a hullámokba. Egy esónakon utána siettek és kimentették, bár váltig sikoltozta:

— Hajganjak! Meg akarok halni.

A mentők gondozásukba vették s csakhamar kitént, hogy a halálra elszánt hölgy senki más, mint *Vera Gelo*. A rendőrségnek még a következőket mondotta el:

— Oroszországba visszatérve, atyám mellett új asszonyt találtam, s nagyon elhagyottnak éreztem magamat. Nem akartam férjhez menni *Zéline* urhoz, s minden áron vissza akartam térni Párisba, hogy ott meghaljak, s szerencsétlen barátom mellett temessenek el. Olaszországból jöttem, s mindössze egy hét óta vagyok Párisban.

A rendőrbiztos megígértette vele, hogy lemond sőt szándékáról, s meghagyta neki, hogy másnap jelentkezék a hivatalában. De másnap csak egy levelet kapott, amelyben *Vera Gelo* azt írja, hogy gyöngélgedik s ágyban fekszik. A rendőrbiztos elment erre a lakására, ahol tudatták vele, hogy *Vera Gelo* aznap reggel elköltözött onnan máhálstól.

— **A varsói orosz kém.** Egy varsói távirat nyomán megirtuk, hogy a varsói katonai kerületi parancsnoknál, *Puzryevsky* tábornoknál házmozgást tartottak, mert kiderült hogy *Grimm* alezredes egy időben a tábornok oalotájában lakott. A Lembergben megjelenő *Szlowa Pólszkinak* jelentik most Varsóból, hogy a motozás a kór engedélyére történt s hogy *Puzryevsky* tábornokot, akinek megérkezését minden órában várják, egyáltalán nem kompromittálja a kémkedési affér.

— **Egy szintársulat katasztrófája.** A newyork-philadelphia-norfolki vonaton szörnyű szerencsétlenség ért egy egész szintársulatot, mely a *Florodora* című orperettét játszsa az amerikai városokba s épp Norfolkból Wilmingtonba utazott, különvonaton. A vonat sűrű ködben haladt előre s a gépvezető nem vette észre a vonat előtt lassabban haladó tehervonatot. Retentő összeütközés történt. Az amerikai sebességgel rohanó különvonat belerontott a tehervonatba s gépje, máhalkocsija s két első személykocsija izzó-porrá tört. A társulat igazgatója *Mr. Carleton* olyan súlyos sérüléseket szenvedett, hogy deréktól lefelé meg van benuva s gyógyíthatatlan. *Mr. Herr*, a rendező és *Powers* énekes halálos sérüléseket szenvedtek. Súlyosan megsebesültek még négyen, köztük a primadonna, *Miss Frances Gordon* és két énekesnő. Megsebesült azonkívül még a társulatnak öt tagja. A vonat fűtője halálos sérüléseket szenvedett a fején. Az összeroncsolt vonat az összeütközés után meg is gyuladt s a társulatnak csaknem összes fölserelése, díszletei és ruhátára a lángok martaléka lett. A *Florodora Company* nyolevannegy tagból állott.

— **Eltűnt tanító.** *Horváth* Lajos fővárosi községi tanító már régebben eltűnt lakásáról s azóta teljesen nyoma veszett. Több rendbeli felgyelmi létségét követelt el s e miatt a polgármester elrendelte ellene a legyelmi vizsgálatot. Ugy látszik, a vizsgálat elől menekült ismeretlen helyre. A fővárosi tanácsa most hirdetésben fölajánlja az eltűnt tanítót, hogy nyolc nap alatt jelentkezék *Dárczy* István tanácsosnál, különben a hatóság még távollétében is ítéletet mond a legyelmi ügyében.

— **Jóteköny adomány.** *Schiffer* Samuka és *Schön* Sándorka egy estején 5 korona 20 fillért gyűjtöttek a tejosztó bolt javára. Rendeltetési helyére juttattuk. — A nyomorgó *Friedländer*-családnak *Vadnai* Dávidnak Nagy-Szlabosról 2 koronát küldött.

— **Dinamit-összeesküvés.** Komoly jelentőségű dologról adnak hírt triezsti és pólai távirataink. Néhány nappal ezelőtt történt, hogy *Triezsten* annál a vállalatnál, amely a kikötő bővítési munkáit vezeti, *nagymennyiségű dinamitot loptak*. Másnap a rendőrség névtelen levelet kapott, amelyben tudatták, hogy a *dinamit-tolvajok fel akarják robbantani* a San-Marco-hajógyárban épülő *Árpád és Habzburg-hadihajókat*. A triezsti rendőrség a legnagyobb titokban nyomozta a tolvajokat és a levelek íróit, de hasztalan. A tengerészeti hatóság tanácskozára hívta össze az érdekelt hatóságokat a szükséges óvintézkedések megbeszélése céljából. Ezen a tanácskozáson intézkedtek, hogy a *San-Marco-hajógyárba* *Polából torpedónaszádokat kell küldeni* és az építéssel levő hadihajókat meg kell szállítani matrózokkal. Még aznap négy torpedónaszád helyezkedett el a hajógyár előtt és az épülő hadihajók testét uszógerendákkal vették körül, hogy hozzájuk ne lehessen férkőzni. A két hadihajóra nagyszámú matrózcsapatot szállítottak az éjszaka és fényoszloppal folyást megvilágították a hajógyár kikötőjét. A hatóság minden lehető módon eltűkoltta ezeket az óvintézkedéseket.

Polából szintén azt jelentik, hogy az oda-való hatóságok *több oldalról figyelemztették a haditengerészet ellen készülő merényletre*. A hatóságok és a haditengerészeti parancsnokságok messze terjedő óvintézkedéseket tettek.

Az óvintézkedések folytatásaképp ma néhány torpedónaszádot küldtek *Medolinóba*, mert onnan azt jelentették, hogy a közelben egy *shooner* látta, mely a *part felé tartott*. A tengerészeti hatóságok *Polában* azonnal avaták s egy erre egy naszádon *tizenkét fegyveres rendőrt* küldtek ki *Medolinóba*. A tengerészeti rendőrség csónak ment a *shooner* felé. Mikor egy pénzügyőri csónak közeledett a *shoonerhez*, az *hirtelen irányt változtatott* és eltűnt. A pénzügyőrök jelentették, hogy a *shooner* aránytalanul és *szokatlanul sokan voltak*.

— **A drónéiküli táviratozás jövője.** Az a kérdés, hogy vajjon csakugyan sikerült-e Marconinak a tengeren túra is elküldeni sürgönyeit, még nincsen eldöntve. Komoly emberek hiszik ugyan rendületlenül, de ugyancsak komoly tudósok kijelentik, hogy a drónéiküli táviratozás teljesen lehetetlen a tengeren túra.

Európa északi része és Amerika közt tizenkét kábelösszekötés van! Minden kábel kétszeres üzemben, egy perc alatt minden irányban huszonöt szót tud továbbítani, tehát összesen hatszáz szót. Marconi nemrégiben kijelentette, hogy ő huszonkét szót tud percenként továbbítani. A Marconi féle összekötés tehát csak nagyon kevésbé fokozná a mostani kábelösszekötés továbbító képességét.

A kanadai kormány a parlament elé terjesztette azt a szerződést, melyet Marconival kötött s amely szerint Cap-Brétonban állomást kellene építeni. A szerződés szerint kereskedelmi sürgönyöknél tíz centet, sajtósürgönyöknél pedig öt centet kellene számitania egy-egy szóért. Ilyen tarifa mellett a Marconi-társaság egész nap el volna foglalva s sürgönydikjában kétháromezer dollárt venne be naponként, ami kétszázkilív pompás üzlet volna. Egyelőre azonban eldöntetlen maradna, hogy miképpen őriznék meg a távirati titkot.

Főlvetik azt a kérdést is, hogy a közérdeket mennyiben szolgálja a Marconi-rendszer behozatala. Ha éjjel-nappal üzemben volna is a táviróhálózat, még sem tudná lebonyolítani a mai forgalmat. Marconinak tehát arra kellene törekednie, hogy intenzívebbé tegye távirója képességét s hogy gyorsabban működő készülék-rendszert alkalmazzon. Valószínűen azonban, hogy ugyanazon időben egyszerre nagyszámú sürgönyt lehessen küldeni a levegőben. Ha Marconi versenyezni akar a kábellel, legalább hat vagy tíz sürgönyt kellene egy időben küldenie.

Főltéve most már azt az esetet, hogy Marconinak ez is sikerülne, akkor is leglényegesebb előnyétől fosztaná meg a drónéiküli táviró önmagát. Ha a partok közt egyre dolgoznak a hatalmas továbbítók, a drónéiküli távirót nem tudnák fölhasználni a partok közt mozgó hajók, már pedig a Marconi találmányának éppen az a rendeltetése, hogy olyan mozgó pontokra lehessen sürgönyözni vele, melyeket dróttal összekötöni nem lehet.

— **Modern igazságügyminiszter.** Dr. *Floász* Sándor igazságügyminiszter tavaly az ország összes törvénykezési felszerelte Remington-Standard írógépekkel. Azóta a bíróságoknál annyira beváltak ez írógépek, hogy az igazságügyminiszter elhatározta, hogy azokat az ország valamennyi nagyobb járásbíróságára is meghonosítja, mely e célból a *Glogowski* és társa budapesti céggel szerződést kötött 205 darab Remington-Standard írógép azonnali szállítása iránt.

— **Erdészeti államvizsgák.** Az idén a tavaszi erdészeti államvizsgákat április 21-én és az ezt követő napokon tartják meg az országos erdészeti egyesület budapesti székházában.

— **A képviselőház titkára beteg.** *Desseffy Arisztid*, a képviselőház titkára, két nappal ezelőtt súlyosan megbetegedett. Háziorvosa erős nikotinmérgezés állapotát meg, amelyből a beteg most már lábadozik.

— **Járásbírósa a párbaj ellen.** Törvénykönyvünkben paragrafus a párbaj ellen, de nincs közzéírva benne. Mert szinte rangot ad ennek a hőbortos előéletnek, amikor kivételes szempont alá helyezi. A párbaj-paragrafusnál jobban sújtja a párbajt az az indoklás, amelylyel a kisjendő járásbírósa egy ítéletét kísérté. Ime az indoklás, amelyből az előzmények is kiderülnek:

Olasz Lajos a btk. 261. §-a alá eső beszélgetés vétségében bünségnél mondatott ki, mert a kisjendő-erdőhegyi kaszinó igazgatóságához benyújtott beadványában azt adta elő, hogy ők magánvádló piszkos, alválnak neveztek, arculverték, és ezekért nem kért magánvádló elégtételt. Olasz Lajos eme cselekményében ugyan nem foglaltatik a magánvádló szerint rágalmozás vétségének ismerve, mert vádlott nem állított olyat magánvádlóról, mely valódisága esetén a büntető eljárás megindításának okát képezné magánvádló ellen, vagy ezt közmegegyezésnek tenné ki; vádlott csak a jelen tényállást adta elő, melyben rágalmozás nem foglaltatik. *Az pedig, hogy elégtételt nem kért, nem teszi ki őt a közmegegyezésnek, habár tartalékos hadnagy, mert az újabb feljegyzés szerint, a mai demokratikus világban az emberiség nagyobb része elégtételt a fegyveres elégtételt és annak föléje helyezi a bíróság előtt szerzett elégtételt; sőt még a katonaság is helytelenül újabb időben a párbajmániát. Hogy pedig magánvádló a bíróság előtt elégtételt keresett és nyert, bizonyítja a jelen ítélet.*

Nem ártana, ha ez a szellem, amely ezt az ítéletét diktálta, bíróságainknál az egész vonalon győzedelmeskednék!

— **Házasság.** *Saager* Ferenc, a kassa-oderbergi vasút felügyelője és a rutkai főműhely főnöke eljegyezte *Stankovits* Danica kisasszonyt, *Stankovits* Miklós államvasuti főfelügyelő és a miskolci üzletvezetőség köztisztviselőben álló helyettes üzletvezetőjének leányát.

— **Mautner** Ignác, a Mautner és Schwarz vajkiviteli cég birtagja Bonyhádon eljegyezte Bauer Olga kisasszonyt Sziszekről.

— **Munkátlankok tüntetése.** A lemergi városbába előtt ma nagy tömeg munkátlankok ember verődött össze. Még mielőtt tüntetésre került volna a dolog, a rendőrség szétverte a sokaságot. A vidékről ezrével érkeznek a városba a munkátlankok s a hatóság nagy zavargástól fél, ha idejekorán meg nem kezdi a közmunkákat.

— **Halálozás** *Bleuer* Jakab nagybérlő, 77 éves korában, e hó 16-án *Sarkadon* meghalt. Az elhunytat, aki szíriai jellemével és puritán gondolkodásmódjával általános becsülést vívott ki, e hó 17-én helyezték impozáns részvét mellett örök nyugalomra a sarkadi izraelita temetőben.

— **A hazárdjáték áldozata.** A rendőri sajtóiroda az öngyilkos dr. *Dávid* István dolgában a következő nyilatkozatot adta ki:

Az e hó 16-án megjelent napilapok némelyike *Dávid* István ügyvédjelölt öngyilkosságával foglalkozván, azzal vádolja a rendőrséget, hogy a *Grösshändler*-nél leoglalt játékbank ügyét esimitotta és az eljárás nem iolytatta. Ezzel szemben a főkapitányság kijelenté, hogy a feleletést annak idején a királyi büntető járásbírósnál megette s az iratokat, valamint a bűnjeit is oda áttette. Az egyes lapokban felvetett azon vádakra nézve, hogy az Országos Kaszinóban a hazárdjátékot rendszeresen üzik s ezért a rendőrséget mulasztással vádolják, a rendőrség tudja, hogy utánjárás után meggyőződött arról, miszerint az Országos Kaszinóban a hazárdjátékot a legszigorubbant tiltják és oda idegeneket azért, hogy szerenczejátékokban résztvegyenek, még soha nem vezettek be.

Dávid István esetét az igazgatóság szigorú vizsgálat és eljárás tárgyává tette.

Egyébként a kihágási törvény 87. §-a csak a közönségnek nyitva álló helyen jogosítja el a rendőrséget a beavatkozásra; amennyiben azonban valamely társaságban a szerenczejátékban nemcsak tagok, de nem tagok is részt vesznek, a főkapitányság intézkedni fog, hogy az ily társaságok állandó rendőri felügyelet alá helyeztessenek, azokban a szerenczejáték megakadályoztassék és a kihágási eljárás megindítottassék; ezen intézkedés a kihágási törvény következő rendelkezésén alapul. A közönségnek nyitva álló helynek tekintendő azon magánlakás is, amelyben azon célből, hogy szerenczejátékban részt vegyen: bevezetés mellett, vagy a nélkül mindenki beocsátatik.

— **Vidéki zsurnalisztika.** *Szolnoki Lapok* című új társadalmi hetilap indult meg Szolnokon. *Háy Géza* szerkeszti.

— **Letartóztatott tüntetők.** A tegnapi ünnepély után több helyütt tüntető csoportosulás volt a többeket letartóztattak, akik a hatósági intézkedéseknek ellenszolgáltak. Letartóztatták *Hier* Hugó 16 éves csapost, *Spiegelmann* Chaim 18 éves szabóságát, *Szalókai Kálmán* 26 éves kazán-munkást, *Hánula* Márton 20 éves háziiszkolgát és *Sánta József* 27 éves telefonszere-

lőt. Valamennyit a VII. kerületi kapitányságra vitték és megindították ellenük az eljárást.

— **Éjjeli támadás.** A következő panaszos sorok közlésére kérték le lapunkat:

A múlt éjjel körülbelül éjfél után egy fogorvosnál végeztem munkám befejeztével a Szövetség-utca 23. száma alatt lévő lakásom felé igyekeztem, amikor úgy a Dohány-utca táján valaki megökött. „Vigyázzon, kérem!”, szóltam az ismeretlen alakhoz, amikor ez szó nélkül nekem esett és lejébe ütött. Segítségért kiáltottam, de senksem volt a közelben, ellenben támadóm éles füttyentésére még három gyanus suhanc került elő, s most már négyen támadtak rám és ütöttek agyba-főbe. És se rendőr, se bárki más nem jött a segítségemre. Elmondom a nyilvánosság előtt ezt a keserves kalandomat és pedig azért, mert már másodszer van részem ebben az utcában ilyen támadásban, s talán használhatok azoknak, akiknek ebben az éjszaka oly elhagyott utcában van dolguk, ha a fővárosi rendőrség figyelmébe ajánlom a Szövetség-utcat. Egy rendőrpóst nagyon elkelné ebben az utcában. *Friedmann* Aladár fogtechnikus.

— **Az alkohol ellen.** Az Országos Magyar Alkoholellenes Egyesület megbízásából dr. *Büchler* Lipót főorvos a múlt vasárnapon a IX. ker. Mester-utcai elemi iskolában nagyszámú közönség előtt igen tanulságos előadást tartott. A szeszérvet romboló hatásának bő fejtegetése után előadó tudományos alapon bizonyította, hogy azon igen elterjedt hiedelem, hogy a szesz italok ugynevezett mértékletes élvezete tápláló és erősítő, már azért is téves, mert az alkohol a legpusztítóbb idegmérgek egyike. Az pedig merőben lehetetlen, hogy valamely méregnek kis adagban való élvezete előnyös lehetne, ellenkezőleg feltétlenül káros befolyás. Az előadást nagy tetszéssel fogadták.

— **Sikkasztó serteskereskedő.** *Brandt* József eléki serteskereskedő a bányától, *Brandt* Andrásról 24.000 koronát sikkasztott és nevére 12.000 koronás váltót hamisított. A sikkasztót — aki valószínűleg Amerikába szökött — a hatóság körözteti.

(x) **Fratelli Deisinger** küld Fiuméből 4¼ kgr. legfinomabb Santos-kávét 5 forint 48 krért bérmentve és elvámolva.

(x) **Legmegbízhatóbb** gépolajat és olajpogácsát szállít a magyar olajipar részvénytársaság, Budapest, VII., Károlyi-körút 3.

(x) **Kiváló orvosok** elismerik a Santal Egger kiváló jó hatását. Meglehető gyorsan használ mindazon bajoknál, hol Santal-olaj, Copeiva vagy Cubeba van javaslva. Üvege 3 korona a Nádor Gyógytárban, Budapest, Váci-körút 17. Postán bérmentve 3 korona 40 fillér.

Öngyilkos takarékpénztári igazgató.

— **A Budapesti Napló** tudósítójától. —

Budapest, március 17.

A főváros legcsöndesebb kerületében, Ó-Budán ma egész nap nagy volt az izgalom. Kora délelőtt tragikus hír jarta be a kerületet: *Augenstein* Samu, az obudai takarékpénztár igazgatója, ma reggel agyonlőtte magát. Puritán s megbízható embernek ismerték mindenütt *Augenstein*, szorgalmasan dolgozott a takarékpénztárban s minden igyekezete az volt, hogy a vezetése alatt álló pénzintézet minden tekintetben kifogástalanul teljesítse hivatását. Mint a fővárosi törvényhatóságának tagja buzgón vett részt a közügyekben. Egyszerű életmódot folytatott, a szakadatlan munka volt minden szórakozása s általános tisztelt és becsült személyisége családjával együtt. Természetes tehát, hogy az öngyilkossága óriási megdöbbenést keltett azok körében, akik az ő megbízhatóságának oltalmába helyezték összekopogtatott filléreiket. Az izgalom estére már elsőndesült. Az igazgatóság állítása szerint ugyanis a pénztárban és a váltótárcában semmi hiány sincs és a rendellenesség csupán az intézet eltűnt főkönyvelőjének egyszerű számadási hibája. Ha a vizsgálat ezeket derítette ki: ez még szomorubbá tenné az intézet igazgatójának tragikus végét.

Alig egy félórával az öngyilkosság után dult arcu emberek rohantak az utcákon, kezükben a betétkönyvecskével és kétségbeesetten adták tovább a szomorú hírt. Nem sokára óriási tömeg gyűlt egybe a takarékpénztár előtt, a megremült emberek valamennyien ki akarták venni a betéjtüket. Mert az öngyilkosság hírért nyomon követte a második szenzáció, hogy *Adler* Károly takarékpénztári főkönyvelő megszökött és az utcán már az intézet bukásáról is beszéltek. A kétségbeesett emberek betörték az intézet földszintes épületének a kapuját s valósággal ostrom alá vették a pénztárt. A pénztáros természetesen nem teljesítette a tömeg követelését és kénytelen volt a rendőrséghez fordulni segítségért. Lovas- és gyalogos rendőrök érkeztek nagy sietve a takarékpénztár elé, ahol ekkorra már fennevető állást foglalt a sokaság. Végre Sajtó Sándor rendőrkapitánynak sikerült megnyugtani a kétségbeesett embereket azzal, hogy ő magához veszi a pénztár kulcsait s pár nap múlva mindenki megkapja a pénzét. Ez meg is történt és erre valamelyest lecsillapult az izgalom.

A takarékpénztár igazgatósága még a dél-

előtt folyamán tanácskozássra gyűlt egybe és megállapították, a kezelésben rendellenesség történt; a pénztáros könyvelése és a váltótárca rendben van, a főkönyvek adatai azonban nem egyeznek. A katasztrófát ilyenformán *Adler* Károly főkönyvelő szökeése magyarázza. Adlert is pontos és megbízható embernek ismerték, az utóbbi időben azonban feltűnően izgatott volt, panaszkodott, hogy üldözök és ilyen lelkiállapotban fogott az évi mérleg elkészítéséhez. A napokban *Augenstein* Samu el is mondta az egyik igazgatósági tagnak, hogy a mérleg készítése körül nehézségek merültek föl. E miatt össze is szólalkozott *Adler* Károlyval, akit azóta nem láttak. A főkönyvelő hirtelen eltűnése valósággal beteggét tette az igazgatót és két nap óta a lakásán oly kétségbeesetten viselkedett, hogy családtagjai nagyon megijedtek. Tegnapi föl se kelt az ágyból és látogatói, valamint az intézet néhány igazgatósági tagja előtt kétségbeesetten ismételte, hogy a becsületét veszedelem fenyegeti. Attól félt, hogy szabálytalanságok történtek a pénzkészítésben és csorbát szenved a becsülés, amely személyét környezte. Az igazgatósági tagok igyekeztek megnyugtani, de puritánusága nem fogadta el a vigaszt, ma reggel leszámolt magá val és föbelőtte magát. A szerencsétlen férfiú és mélyen sujtott családja sorsa iránt általános a részvétel.

Augenstein Samu nagy óvatossággal irányította az obudai takarékpénztár működését. Az intézetet minden kockázatos vállalkozástól távol tartotta. A takarékpénztár jövény kereskedőknek és földműveseknek adott hitelt, telepekulációval nem foglalkozott és váltóit sohasem adta reeszkombta. *Augenstein* egyszerű módon, rendezett viszonyok között élt, nem költekezett társadalmi állásához és nagy jóvedelméhez mérten. A fia elölkelő állású tisztviselő, a leánya is tisztas, jó sorban van és így családjára se kellett költekeznie. Ismerte mindenki az egyszerűségét, meg is bíztak benne föltétlenül. A takarékpénztár igazgatóságának tagjai különben vagyonos emberek, akik teljes anyagi készséggel vállalták a kezelés felelősségét és így a betevőknek nincs okuk semmiféle aggodalomra.

Az öngyilkosságról s az ezzel összefüggő dolgokról a következő tudósítás számol be:

(Az eltűnt főkönyvelő.)

A III. kerületi takarékpénztárt 1872-ben alapították 49.600 forint alaptőkével. Az intézetnek lovag *Falk* Zsigmond az elnöke, az igazgatóság *Mezei* Mór, *Stern* Mihály, *Kund* Endre és *Augenstein* Samuból áll. *Augenstein* volt az ügyvezető igazgató is.

Mellette, mint főkönyvelő dolgozott *Adler* Károly, aki ezelőtt 18 évvel mint gyakornok lépett a takarékpénztár szolgálatába. *Adler*, akinek évi 2000 forint fizetése volt, elegendőan ruházkodott és sokat költött. Volt egy kis vagyona is, de ha kérdezték, hogy honnan telik a költekezésre, azt felelte, hogy főnyereményt csinált. A Vadászkiirt-szállodában lakott, a pesti oldalon, ahol egy harmadik emeleti szobát bérelt havi 60 forintért.

Adler Károly obudai család gyermeke. Édesanyja a *Spitzer* Gerzson-féle képfestő gyárban volt hivatalnok s ezelőtt két évvel halt meg. *Adler* akkor tizezer forintot örökölt utána. Édesanyját tavaly temették el s akkor ismét körülbelül tizezer forint örökséghez jutott. Egyik nővére Münchenben van férjnél egy ékszeresnél, őcesse pedig szintén ott tartózkodik. Ennek a testvérének *Adler* nemrégiben két alkalommal is küldött 500–500 forintot.

Adler már évek óta nem lakott a szüleinél. Egy éve, hogy a Vadászkiurbé költözött, míg ezelőtt négy évig a Pannónia szállodában lakott. *Minkét helyen szinte a pedánságig pontos és rendkívül szótól fiatal embernek ismerték.*

Körülbelül egy esztendővel ezelőtt valami idegbaj támadta meg. Azóta iolyton gyógykezelés alatt állott. A kezelés azonban — úgy látszik — elhibázott volt, mert *Adler* állapota egyre rosszabodott, úgy hogy az utóbbi időben már valósággal üldözési mániában szenvedett. Azt is mondják, hogy a paralizis progressziva jelei mutatkoztak rajta.

Március 28-án lesz a takarékpénztárnak a közgyűlése és Adlert bízták meg az évi mérleg elkészítésével. A mérleg készítése nagyon lassan haladt előre s *Adler* sehogy sem boldogult vele. Ez még idegesebbé tette. Ejei is ott dolgozott, de sehogyse vágtott össze a mérleg a könyvek adataival.

Pénteken este is ott dolgozott *Adler* a takarékpénztárban *Deutsch* nevű kollégájával együtt. *Adler* az igazgatósági szobában volt, ott számolt a nagy, kerek asztalnál. Egyszerre csak felugrott s vérben őrjö szemeikkel, magából teljesen kikelve rohant a másik szobába.

— Segítség — kiáltotta — rablók vannak a másik szobában.

Deutsch Adlerral együtt odament, de senkit sem talált ott.

— Nézd, ott vannak az asztal alatt. A terítő alá bujtak! — Mondta reszkeve a beteg ember.

Deutsch, hogy megnyugtassa, felhajtotta a terítőt és ugy nézett az asztal alá. Csak nagy nehezen sikerült neki valahogy megnyugtatnia Adiert. Azonban te' onált Augenstein igazgatóért, aki odajött és megnézte a mérlegkészítés előjából készített üzleti kimutatást, amelyben a takarékbetétek összege lényeges eltérést mutatott a főkönyv adataitól. E kimutatás szerint a betétek összege kétszáz ezer koronával nagyobb, semmint a főkönyv szerint lennie kellene. E szerint tehát nemcsak hogy hiány nem volna, hanem kizárólag könyvelési hibákról lehetne csupán szó, melyeket Adlernek most kiderült elmezavara eléggé megokolna.

Augenstein igazgató az eset után elment Falk Zsigmond lovaghoz és Mezei Mórhöz s elmondta nekik az esetet s megemlítette a differenciát is. Falk és Mezei biztatták, hogy majd kiderül, hol tévedett a könyvelő.

Másnap, szombaton reggel Augenstein igazgató már félkilencor bent volt a takarékpénztár helyiségében. Adler egy negyedórával később érkezett oda s téli kabátját a szegre akasztva, leült asztalához. Pár perccel később behivatta Augenstein és erős hangon ráfáradt. Szemrehányásokat tett neki, hogy a mérleget nem tudja elkészíteni. Adler remegve ment be a szobájába és pár perc múlva egy félreos hely kulcsát leakasztva a szegről, téli kabát nélkül kiment az udvarra.

Azóta senki sem látta.

(Augenstein öngyilkossága.)

Mikor Augenstein Samu, a takarékpénztár igazgatója látta, hogy Adler sehogyan sem boldogul a mérleggel s nagy differenciákat mutat ki, maga is ideges lett. Különben is nyugtalan, szinte ideges természetű ember volt; de végtelenül bántotta az eset, hogy az ő vezetése alatt álló takarékpénztárnál nincs a kellő időre rendben a mérleg.

Mikor Adler szombaton reggel félkábát nélkül kiment, nem gondolt senki arra, hogy nem tér többé vissza a hivatalába. Egy jó félóra múlva azonban már feltűnt a kimaradása és keresni kezdtek mindenfelé. Az igazgató az egyik tisztviselőt átküldte Pestre, a Vadászúrtba, Adler lakására, de ott sem találták meg. Ez a hír nagyon leverte az igazgatót. Egyre idegesebb lett. Szombaton még egyhárszor átküldött Adler lakására, de a kiküldött tisztviselő mindig azzal a hírrel tért vissza, hogy Adler nem volt a lakásán. Augenstein szombaton este már nagyon ideges volt. Főújságról panaszkodott s még késő este is újra elküldte egyik emberét a Vadászúrtba, hogy nézze meg Adiert. A kiküldött ember azzal a hírrel jött vissza, hogy a főkönyvelő nincs sehol.

Augenstein ekkor jelentést tétetett a főkapitányságnál Adler eltűnéséről. Az inspekciós rendőrtisztviselőt azonban megkérte, hogy tartsák titokban Adler eltűnését és ne adják ki a lapok tudósítóinak e hirt.

— Ha megjelenik a lapokban, hogy Adler eltűnt, én és az egész intézetem tönkre vagyunk téve! Mondta a szerencsétlen ember a hivatalnokainak.

Tegnap, vasárnap Augenstein már beteggé tette az igazgatóságot. Minden órában átküldött valakit Adler szállására és a rendőrséghez hogy valami hírt halljon eltűnt főkönyvelője felől, de hiába. A rossz hírek csak fokozták idegességét s este már valósággal magánkülvil volt.

Ma reggel annyira rosszul érezte magát, hogy fél sem kelt az ágyból. Szinte az egész éjszakát nyugtalanul, ébren töltötte. Reggel korán már a lapokat kérte feleségétől. Eszébe sem jutott, hogy hétfőn a lapok később jelennek meg. Mikor azt mondták neki, hogy még nincs újság, hevesen kiakadt:

— Titkoltok előttem valamit. Ugy-e Adler öngyilkossá lett?

Hiába erősítették, hogy még nem lehet lapot kapni, kétkelkedve csóválta a fejét. Nyolc óra után végre megjelent egy németnyelvű hétfői újság s Augenstein az bevitte a férjének. Előbb azonban átolvasta, de semmit sem talált benne Aderről. Ezért nyugodtan adta át neki.

Ebben az újságban pedig egy kis híreke volt, amely azt mondta el, hogy tegnap este a Bristol szálloda előtt egy elegánsan öltözött, 35—40 év közötti lévő úriember a Duna hullámai közé vetette magát és nyomtalanul eltűnt a habokban.

Augenstein a hír olvasása után megkérte feleségét, hogy hozza be neki a reggelijét. A boldogtalan úriasszony nem gondolva semmire, kiment a konyhába. Pár perc múlva lóvősdöröglet el odabent s mire Augensteinm berohant a szobába, férjét holtan találta az ágyban. Jobb halántékán egy kis véres seb volt. Itt ment be a revolvergolyó, amely kioltotta a közbeesülésben álló, mindenki által tisztelt ember életét.

Orvosokat hívták hozzá azonnal. Legelőbb a veje, dr. Sipos került elő orvos érkezett meg, segítségre azonban már nem volt szükség, Augenstein a revolvergolyó azonnal megölte.

Augenstein Samu, az öngyilkos takarékpénztári igazgató nagyon vagyonos ember hírében állott. A Lajos-utca 110. számú házon kívül, amely az övé, még a Pacsirtamező-utca 12. számú ház is az ő tulajdona. Házai tehermentesek. Özvegyn kívül három gyermeket hagyott hátra.

(A megrohant takarékpénztár.)

Mint a futótűz, terjedt el a csöndes Ó-Budán Augenstein Samu öngyilkosságának a híre. Rövid fél óra alatt az egész városrészt tudta a szomorú esetet. Mindenki sajnálkozott a szerencsétlen Augenstein öngyilkossága felett, azonban — Adler eltűnése is köz tudomásra jutott s hamarosan elterjedt az az álír, hogy a takarékpénztárnál nagy sikkasztás történt. Ó-Buda lakosságának nagy része érdekelte van a takarékpénztárnál. Így történt, hogy reggel kilenc óra tájban már szazakra menő tömeg jelent meg a földszintes kis épület előtt. A tömeg nagy része asszonyokból állott, akik zajongva-zugva tárgyalták Augenstein öngyilkosságát s vészesebbnél-vészesebb híreket terjesztettek egymás között. Azt beszélték, hogy a takarékpénztár vagyonát elsikkasztották s hogy nagyon sok hamis váltó szerepel az intézet váltói között. A tömeg hangulata egyre igaztobb lett. A kaput betörték s ajtókon, ablakokon át ugráltak be az emberek, asszonyok a helyiségbe.

— Adják vissza a pénzüket! kiabálták Mack József pénztáros felé, akit alaposan meg is fenyegettek.

Az öreg ur egy pár betétet hirtelenében visszafizetett, de azután kijelentette, hogy további intézkedésig nem fizet többet.

A tömeg látva azt, hogy egy pár ember visszakapta a betétjét, vérszemelt kapott s egyre erősebben követelte vissza a pénzt. Egypáran már az erőszak terére léptek, amikor az intézet hivatalnokai az óbudai kapitányságra telefonáltak segítségért.

Hamarosan odaérkezett Sajó Sándor kerületi kapitány egy sereg rendőrrel és *Rogulya* rendőrel-ügyelő is megjelent tiz lovassal. Első sorban is kiszorították a lázongó tömeget az utcára. A nép azonban ekkor még igaztobb lett s fenyegetőleg lépett fel.

— Felgyújtjuk a bankot, ha vissza nem adják a pénzüket.

Első sorban Sajó kapitány igyekezett lecsillapítani a tömeget:

— Itt ma — ugymond — nem történik több fizetés. A pénztár lezaratom, a kulcsokat magammal viszem. Nyugodjanak meg. Mindenki megkapja a pénzt egy pár nap alatt.

A tömeg erre kissé lecsendesedett, pláne mikor a rendőrkapitány kijelentette, hogy a pénztári készlet 28.753 korona, míg reggel 39.400 korona volt. A külsőnbözetet az első zavarban egypár betevőnek kifizették.

(A vizsgálat.)

Az igazgatóság tagjai is hamarosan értesültek Augenstein öngyilkosságáról s a szomorú eset következtében beállott zavarokról. Lovag Falk Zsigmond, Mezei Mór, Kund Ede, Stern Mihály és *Schwarz* Armin rövidesen megjelentek a takarékpénztárban. Az e s pillanatokban maguk sem tudták, hogy mihez kezdjenek, mert az igazgató öngyilkossága rájuk is mély hatást tett.

Végre azután — amikor egy kissé lecsillapultak a kedélyek, hirtelenében egy kis vizsgálatot tartottak. Ez a vizsgálat meglepő eredménynyel járt. *Kiderült ugyanis, hogy egy a pénztár, mint a váltótárca a legnagyobb rendben van. Sem a pénztárban, sem pedig a váltótárcaiban nem tudtak egy krajcárnyugó hiányt sem felfedezni. Igaz ugyan, hogy körülbelül kétszáz ezer koronára rugó differencia mutatkozik a főkönyv és a mérleg adataival szolgáló számadások végösszegei között, azonban semmi jel sem mutat arra, hogy a takarékpénztárnál csak a legcskélyebb inkorrekttség is történt volna. Ez a differencia az igazgatóság állítása szerint csak egyszerű számadási hibákra vezethető vissza.*

A hirtelenében megtartott vizsgálat során kiderült, hogy az eltűnt Adler annyira beteg volt már az utóbbi időben, hogy a legegyszerűbb összeadási hibákat is elkövette.

Az igazgatóság egész délután és este ülésezett. Fél nyolcig tartott az ülés, amelynek folyamán megállapodott a további teendőket illetőleg. Az igazgatóság kijelenti, hogy semmi gyanút sem lát fenntöröggni arra nézve, hogy a takarékpénztárnál csak a legkisebb inkorrekttség is történt volna. *A jelek betéjeit — száz forintot alul — holnapról fogva akadálytalanul kifizetik, a száz forintot felül lévő betéteket pedig*

a kiküldött felmondási határidő betartásával. Az igazgatóságot erre a megszorításra csak az a körülmény kényszeríti, hogy a pénztárnak nincs fizikai ideje az összes betétek rögtön való kifizetésére.

Az igazgatóság határozatának híre már az este elterjedt Ó-Budán s nagy megunygvást keltett a betevők között, akik maguk is meg vannak győződve arról, hogy Augenstein öngyilkossága után is a legkorrektebb módon lebonolyítják a takarékpénztár ügyeit.

(Megnyugvás.)

Késő éjjel ugy értesülünk, hogy a III-ik kerületi takarékpénztár ügyében beállott a legkedvezőbb fordulat. A takarékpénztár üzletfeleinek már semmi körülmények között sem kell félniük, hogy pénzeiket a lehető legrövidebb idő alatt meg ne kapják. *A kereskedelmi bank ugyanis ma este kétszáz ezer koronát bocsátott a III-ik kerületi takarékpénztár rendelkezésére, hogy a betéteket minden akadály nélkül visszafizethesse.* Ez a hír elterjedt Ó-Budán is és a még kételkedő kedélyeket is végleg megnyugtatta.

Háboru a Lipótvárosi Kaszinóban.

Budapest, március 17.

A budapesti Lipótvárosi Kaszinó tegnap délelőtt tartotta meg közgyűlését. A közgyűlés eredménye az volt, hogy Falk Miksa, a kaszinó elnöke s a kaszinó egész igazgatósága, valamint tisztikara is beadta lemondását. A kaszinó igazgatóválságának oka nemcsak a közelmúltban történt hibákban keresendő, ezt az igazgatóválságot régen érlelte már a kaszinó ifjúsága körében kialakult ellenzék, mely egyre hangosabban tiltakozott azok ellen a nagy nyilvánosság bevonásával megtartani szokott estélyek ellen, melyek a kaszinó tagjainak kerültek rengeteg pénzébe s éppen a tagok nem élvezhették ez estélyek kellemességeit, mert az idegen, meghívott vendégek kiszorították a tagokat. Az elégedetlenség a tegnapi közgyűlésen végre ezóban tört ki s a közgyűlés nagy többséggel állott az ellenzék vezető elemeinek pártjára, ugy, hogy az igazgatóság bizalmatlansági vétumot látva a közgyűlés magatartásában beadta lemondását.

A Lipótvárosi Kaszinó néhány év óta iromadmiilag nagyon magas színvonalu estélyeket rendezett s ezek az estélyek, talán éppen azért, mert mindenkor iromadmi vagy művészeti csemegét nyújtottak, méreteikben túlesaptak a kellő határokon. Szokásában volt ezekre az estélyekre a politikai, művészi és társadalmi élet kitűnősegeit is meghívni. Avval érvelt már most a kaszinó sok tagja, hogy a meghívott vendégek kiszorítják a kaszinó tagjait, zavarják kényelmükben, sőt önérzékelt megsértését látták abban az esetben, melyről sokat suttogtak a kaszinóban, hogy egy ilyen estére szóló meghívót avval a megjegyzéssel küldtek vissza hogy: nem fogadják el, mert nem kérték. Az ellenzék vezérfőfiai az ellen is kikelték, hogy a kaszinó vendégeinek szóló meghívókhoz rendszeren büffő jegyeket is mellékeltek, s így történt azután, hogy a vendégek elfogalták a büffeket, míg a kaszinó tagjai pénzért sem juthattak az ételekhez. Ezek a kellemetlenségek egy darabig hallgatag elégedetlenségűl egyebet nem teremtettek, míg végre most olyan dolgok történtek, melyek hangos panaszt, sőt valóságos ribilliót váltottak ki a kaszinó tagjaiból.

A kaszinó ma estére művészestélyt akart rendezni miss Duncan fölépítésével. A kaszinó tagjai közül százötvenen kaptak meghívót erre az estélyre, pedig a kaszinónak 1285 tagja van. A többi meghívót ismét vendégek, számszerint 420-an kapták. Meg kell jegyezni azt is, hogy a meghívók szétküldése körül is egy kis hiba esett. A meghívót, mely nemcsak személyre, de családra is szólt, kihúzták ezeket a szavakat: *és családjának.* Természetes, hogy ezt sokan sértőnek találták s visszaküldték a meghívójukat mire az igazgatóság sietve bocsánatkérő leveleket küldött az illetőkhez s avval mentette eljárását, hogy a tévedés egy irnok ügyelensége folytán történt. A kaszinó néhány tagja még szombaton fölkereste Ruszt Józsefet, az igazgatóság estélyrendező tagját s tiltakozott az ellen, hogy az estélyre olyanokat is meghívtak, akik a tagok többségének ellenszenvesek. Az igazgatóság azonban nem hallgatót e tiltakozásra s meghívta azokat, akiket jónak látott. Mindezekhez járult még az is, hogy némelyek nem akartak néhány néppárti képviselőt meghívni a kaszinó estélyére, de az igazgatóság a fölszóalások ellenére meghívta őket. A dolog eme részének előzményei a következők:

A Royal-szálló éttermében minden esüörtökön együtt vacsoráskod néhány néppárti képviselő. A legutóbbi esüörtökön, vacsorázás közben Zboray Miklós néppárti képviselő szóba hozta a lipótvárosi kaszinó estélyét s miss Duncan, akit — mint mondta — nagyon szeretne látni. Ezt a kívánságát elmondta

Vizontai Soma képviselőnek, aki szintén a Royal-szálló éttermében vacsorázott, mire Vizontai Soma megígérte, hogy mivel a kaszinó szívesen lát vendégeket estélyein, szerez meghívót képviselőtársainak. A jelenlevő néppártiak elfogadták a meghívást, mire Vizontai megkérte Ruzsát Józsefet, a kaszinó igazgatóját, hogy küldjön meghívót képviselőtársainak.

Ez a dolog adta meg az utolsó lökést az ellenzéknek arra, hogy a közgyűlésen tiltakozzék az igazgatóság eljárása ellen. Egyik szónokuk hivatkozott a tagok énréztetése s tiltakozott az elen, hogy — a mint mondta — olyanokat is meghívjanak, a kiknek minden alkalom jó arra, hogy a kaszinót gunyolják és piszkolják. A közgyűlés legnagyobb szenzációja azonban még csak ezután következett, mikor az ellenzék azzal az argumentummal állott elő, hogy a kaszinó estélyei nem a költségvetésben előirányzott nyolcezer koronába kerülnek, hanem hatvannyolc ezer koronába. Ezt a hatvanzezer koronát az igazgatóság a rengeteg nagyságu kártyapénzből fedezi.

Ezzel a leleplezéssel teljesen a maga pártjára hódította az ellenzék a tagok többségét, úgy hogy még azt sem engedték meg a tagok, hogy a ma estére tervezett estélyt megtartsa a kaszinó.

Haragos kiáltások hangzottak:

— Kilőpünk a kaszinóból, de előbb megbukik ez az igazgatóság.

Ez a jóslat teljesedett is. Falk Miksa kénytelen volt enunciiálni, hogy a budgetet az estélyekre előirányzott költségek nélkül fogadták csak el, vagyis, hogy a kaszinó nem akar többé estélyeket rendezni. Az előző enunciació után, még mielőtt a választásokra térhetett volna át a közgyűlés, Falk Miksa bezárt az ülést, melynek határozatából kifolyólag az összes meghívottakhoz a következő értesítés ment:

Tisztelettel értesítjük, hogy a holnapra, hétfőre, március 17-ikére kitűzött estély, közbejött akadály miatt elmarad.

Lipótvárosi Kaszinó.

A gyűlés után Falk Miksa legott lemondott előzői tisztségéről s írásban adták be lemondásukat dr. Bamberger Béla, Basch Gyula, Keppich Emil, dr. Lévó Sámuel, Ormódy Vilmos, Ruzsai József és dr. Stiller Mór.

Egy szobalány naplójából.

— Néhány kis fejezet. —

Octave Mirbeau-nak ajánlva.

A rideg tényállás ez:

A párisi főpostahivatalban egy előkelő angol hölgy, akit a komornája kisért, bélyegeket vásárolt a leveleire. Leszakított a Missis egy bélyeget, s rászólt a komornára:

— Pull out your tongue! (Ölts ki a nyelvét!)

A komorna szót fogadott, s kiöltötte a nyelvét, a melyen urnöve végigsimította a bélyeg arab-gumis oldalát, s aztán a levélbortókra ragasztotta. Három vagy négy levélre ragasztott ily módon bélyeget, a közönség nagy íróháborodására azonban kénytelen volt abbahagyni ezt az érdekes műveletet, mert könnyen meglicselték volna.

1902. március 14.

Amikor a postahivatalból hazajöttünk, Misszis nagyon haragos volt, amért az udvarias franciák meg akarták verni. En egy kis fodormentés lírával elűztem nyelvemről a bélyegnyelv illatát és kimentem a konyhába, hogy a szakácsnének elmondjam az esetet, amikor kiköltött a Missis és behívott a szobájába.

— Színháza megyek, édesem — mondta — íel kell öitöznöm. Segítsen.

— Igenis, Missis — feleltem szerényen.

Missis a frizurájával kezdte. Missisnek gyönyörű szöke haja van, s ennek rendezésére a legnagyobb gondot szokta fordítani. Előbb kétfelé fésülte a haját, aztán elővette a hajszűtővasat. Rátette spiritalangra és megmelegítette. Amikor a vas már forró volt, Missis, ahogy szokta, meg akarta próbálni egy darab papíroson. Nyugtalanul nézett körül, de az egész szobában sehol egy darab papírosat nem látott. Rám nézett tehát és nyugodtan mondá:

— Pull out your tongue! (Ölts ki a nyelvét!)

En kiöltöttem a nyelvemet és Missis megpróbálta rajta a hajszűtővasat. Mikor aztán látta, hogy nyelvemen csak kisebb égési sebeket és bőrléhamlásokat okoz a vas, bátran hajához nyulhatott vele.

1904. március 17.

Missis tegnap nagyon haragos volt Gombostüt keresett és sehose találta. Összevissza csapkodott a szobájában, végül megállt előttem és a következő beszédet intélt hozzám:

— Hallja, itt már rendet kell csinálnom egyszer. Semmi sincs ebben a lakásban a helyén. Akármit is keresek, mindig csalódással végződik, mert semmit

se találok. Szaladjon a boltba és hozzon három souéret gombostüt.

A boltba rohantam és elhoztam a csomag gombostüt. Missis összetűzött valami kézimunkát s a megmaradt gombostüket nem tudta hova tenni. Körülnézett a szobában:

— Persze, ha majd megint kelleni fog a gombostüt, nem fogom tudni, hova tettem. Még csak gombostüpnárnám sincs ideháza!

Eppen ajánlkozni akarám, hogy hozok egyet a boltból, amikor Missisnek kitűnő ülete támadt. Felkiáltott:

— Pull out your tongue! (Ölts ki a nyelvét!)

Kiöltöttem a nyelvemet s Missis nevetve szurkálta bele a gombostüket. Amikor már vagy tizenkettőt beleszurkált, kedvesen csengő kacajjal jegyezte meg:

— Így legalább, majd ha szükségem lesz gombostütre, tudni fogom, hol keressem!

A másolat hitelül:

—o.—

FŐVÁROS.

(*) A gázgyár házi kezelésben. Schubert Sándor tudvalevőleg azt az indítványt tette a közgyűlésnek, hogy a gázgyár házi kezelése ügyében küldjenek ki kerületenként három-három fővárosi bizottsági tagot tanulmányozás céljából. Ezt az indítványt a közgyűlés elfogadta, azonban a tanács, arra való hivatkozással, hogy a gázgyárral kötött szerződés még csak évek múlva jár le, a következő közgyűlésen azzal az előterjesztéssel mutatta be az ügyet, hogy az előbbi határozatot megmásítva, mellőzzék a bizottsági tagok kiküldését s e helyett bízzák meg a mérnöki hivatal javaslatát. A közgyűlés elfogadta a tanács előterjesztését. A közgyűlésnek ezt az újabb határozatát több fővárosi bizottsági tag megőlebbezte a belügyminiszterhez, aki a tanácsnak adott igazat s a főlebbeszét elutasította.

(*) Ideiglenes tanítók. Az iskolügyi osztály tudvalevőleg előterjesztést tett a tanácsnak, hogy a polgári iskolákhoz és elemi iskolákhoz több tanítói és tanítónői állást szervezzen. Az előterjesztéshez érdekes kimutatást csatolt az ügyosztály. A kimutatás szerint a polgári iskoláknál 110 ideiglenes tanító és tanítónő van. Ebből negyven tanítót az elemi iskolákból osztottak be, hetven pedig napidíjas. Ezenkívül a rendes tanítóknak annyi az óratöbbletük, hogy azzal tizennégy állást tölthetnek be. A polgári iskoláknál tehát százhuszonöt ideiglenes tanítói és tanítónői állás van. Ebből az ügyosztály az idén csak huszonhárom állást kíván betölteni. Az elemi iskolákban kilencvennégy segéd, százhalvan megbízott és százötven helyettes tanító és tanítónő működik. Az elemi iskoláknál tehát összesen 403 ideiglenes tanító és tanítónő van, amiből az ügyosztály 113 állást akar betölteni. Ezek az adatok azt bizonyítják, hogy az iskolák nagyfokú ideiglenes tanítóira vannak bízva, ami természetesen a tanítás rovására történik. Ez a főoka annak, hogy noha a főváros évenként hét milliót költ az iskoláira, a tanítás eredménye a következőeknek nem felel meg s a főváros iskolái általában nem állanak azon a nivón, amelyet olyan nagy áldozat ellenértékül jogosan megkövetelhetnek.

(*) Fairtás. Hogy az Erzsébet királyné-uti villamos vasút építését megkezdhesék — ír a egy olvasónk — a főváros tanácsa elrendelte az uton lévő mintegy 280 élőta kivágatását. A munkálatot ezen a héten végre is hajtották. Ez ellen nem is tehet senki kifogást. De est modus in rebus! Volt ott mintegy 80 három-négyéves fiatal, fide acer, juniperus, akác és más finomabb faj, amelynek minden egyes darabjéért a fakedvelők szívesen adtak volna néhány forintot, hogy azt gondosan kiemelhesék és elszállíthassák a saját földjükre. Elszomorító volt látni ezekben a fiatal fáknak brutális kiirtását.

(*) A vásárosarnok-bizottság mai ülésén Kurfürst Miksa felhívta a bizottság figyelmét arra a visszaélésre, amit a hurka-készítők egyénelméle azzal követ el, hogy a töltelékül használt hus közöngyűvezett konzerv-lisztet kever. Az ily áru csakhamar megromlik s másnap már zöld színű lesz és az ilyen megromlott portékát is eladják a szegény embereknek. A tárgyhoz Lengyessy Adolf és Radocza János szólt, követelve a legszigorúbb intézkedések megtételét, amire Ziegler Nándor vásárosarnok-igazgató sajnálatával volt kénytelen tudatni, hogy csakis abban az esetben lehet az illetőket megbüntetni, ha az ilyen hamisított vörst már megromlott állapotban visak jorjalomba, mert az érvényben lévő törvény nem tiltja, hogy pótló anyagot használjanak. ha az különben az egészségre nem ártalmas tartalmu. Az élők ennek ellenére is kijelentette. általános helyeslés közben, hogy erről a dolgról jelentést tesz a tanácsnak, hogy a visszaélés ellen megkísértsenek minden lehetőt.

(*) Megőlebbezett közgyűlési határozat. A közgyűlés tudvalevőleg elhatározta, hogy a katonai ruhakereskedés vezető utat és csatornát megépíti. A közgyűlés határozata ellen ma több bizottsági tag főlebbezett. A belügyminiszter egyszer már megsemmisítette a közgyűlésnek ezt az ut és csatorna megépítését elrendelő határozatát.

SZÍNHÁZ, ZENE.

** Kuruc Féja Dávid. Zsunfolásig teli nézőtér, zugó taps és mámoros lelkesedés köszöntötte harmadik estélyén is Fényes Samu rendkívüli sikert aratott színművét: Kuruc Féja Dávidot. Az első felvonásban Hegedűs művésziien megírta és mesterileg elmondott dikkidőja rögtön hatalmába kerítette a közönséget s azontul vége-hossza nem volt a tapsnak nyílt színen s a felvonások végeztével. A mai, harmadik este után konstatahatjuk teljesen, hogy a darab hatása nagy és általános. Kuruc Féja Dávid nem emefer színpadi munka, hanem utmutatója egy elsőrangú színpadi talentumnak, kitől a magyar litteratura még igen sokat várhat. Hogy mesterséget pompásan érti, annak legjobb tanúsága az a lebilincselő figyelem, melylyel a közönség a színmű minden egyes mozzanatát követi s a hatalmas tapsáradat, mely minden egyes végjelenetet követ. S a lelkesedés, a siker felvonásról-felvonásra emelkedik, ami az eredeti termékeknel nagy ritkaság s szintén csak Fényes nagy talentuma mellett bizonyít. A Vígsház magyar ciklusának föltétlenül egyik legjelentősebb eseménye Kuruc Féja Dávid volt, mert új tehetségnek nyitott teret, ami minden színháznak és minden direktciónak legnagyobb dícsérete. A színeszek ma este is méltóak voltak feladatukhoz s egész lehatóságukat latba vetették, hogy minél több előadást biztosítsanak az új műnek.

** Porzolt Kálmán a délvideken. Ádunk hírt róla, hogy Porzolt Kálmán, a Népszínház igazgatója meghívás következtében megbetegedett. Kezelő orvosa dr. Székács Béla főorvos tanácsára, amint állapota megjavul, hosszabb tartózkodásra a délvidekre utazik. Porzolt igazgatót távollétében dr. Fodor Oszkár titkár helyettesíti.

** A Népszínház népszínműpályázata. Vasárnapi számunkban megirtuk már, hogy a Népszínház 1000 koronás népszínműpályázatát dr. Kacziány Géza nyerte meg A rozolyi malom című darabjával. A döntés részletei a következők voltak. Kacziány darabja mellett három bíráló foglalt állást, míg A régi szerető című darabot ketten ajánlottak előadásra. Ez utóbbi népszínmű szerzője, mint értesülünk Gézy István. A harmadik és negyedik helyen megdicsőrt darabok írója: Bokor József. A pályázaton nagy feltűnést keltett A hit című darab, mely elkésve érkezett és e ért nem kerülhetett számba, bár minden valószínűség szerint, úgy mint a többi fentjelzett mű, ez is színre kerül a Népszínházban. A hit szerzője színpadon még új ember, dr. Róssa Miklós, a Nemzeti Szalon jeles titkára.

** Hangverseny-est. Fényes hangversenyt rendezett ma este a kassa-oderbergi vasút daloskőre a pálya megnyitásának 30-dik évfordulóján a Vasuti és Hajózási-Klub dísztermében. Az estén előkelő közönség volt jelen, melynek soráiban ültek Ráth Péter udvari tanácsos, vezérigazgató, Falk Henrik igazgató, dr. Hauser Adorján, Eiler Róbert, Thalgy Guidó, Schmidt Gusztáv és Verő Manó felügyelők, Szigethy János titkár és számosan a vasut főtisztviselői közül. A hangversenyt a daloskőr éneke vezette be, mely Thern Dalünnepen című nyilatványt adta elő. Leoncavallo Prologját a Bajazzók operából és Pressel a Weser mellett című dalát énekelte, ezután Bónay Ödön, majd Jungst Fouj, Iouj... és Lányi Tavasz elmut kezdetű dalait énekelte a daloskőr, mit Kiss József Csók című költeménye követett, melyet saját szerzeményű Paródiájával együtt Szigethy János adott elő nagy hatással, többször megkaecagatva a közönséget. Ezután ismét a daloskőr éneke következett, mire Schmidt Gusztáv Esszernek A hazáról című dalával gyönyörködtette a hallgatóságot. A szépen sikerült estét a daloskőr éneke zárta be. A hangverseny után társasvacsera volt.

** A Magyar Színház premiérje. A Magyar Színházban dr. Schweimmer Aurél pénteken bemutatásra kerülő operettjének, a Fífnének szereposztása a következő lesz:

Pitkins Phileas — Sziklai. Mary — Lányi Edith. — Harry — Ráthonyi Akos. Turtle Sam. — Szilágyi. Michel — Palásthy. Fífine — Fedák Sári. Kitty — Tomcsányi Rusi. Hopkins — Málrai. Baxter — Stoll. Miss Baxter — Idényiné. Hopkins felesége — Sziklainé Róza. Bown Jimmy — Deli Hopkins leánya — Bolgár Nelly.

** A Népszínház bemutatója. Incze Henrik és Hűvös Iván Az új földesur című eredeti operettjéből már a zenekari próbák folynak a Népszínház színpadán. Az operet partitúrája kiválóan gazdag énekes és táncszámokban. Így az első felvonásban a bevezető kóruson kívül van Hegyi Aranka (Jolán), Siposs Etel (Leslie) és Kovács (Görög) belépője, Raskónak (Fredy) egy romána, Szirmainak és Siposs Etelnek közösduetteje, Hegyi Aranka, Siposs Etel, Szirmai és Raskó kvartetteje, azonkívül egy ima-kar, tarantella és a finálé. A második felvonásban a többi közt: Néger duett: Tollagi (Péntek) és Kápolnai Irón (Harriett),

karikázó duett: *Siposs Etel és Szirmai*; Shocking-kuplé: *Siposs Etel*; Elegia: *Hegyi Aranka*; *Solymosi* (Giesshüb'er) kupléja, azonkívül több szolo-szám és együttes, meg egy spanyol tánc. A harmadik felvonásban nevezetes egy *Visszatér már délvidekről a gölya* című magyar-kar és egy magyar duett (*Hegyi Aranka és Raskó*, valamint *Kovács* nevetű kupléja).

Elhalasztott hangverseny. *Ábrányiné Wein* Margit magyar daléslye március 20-ikáról elmarad. A kitűnő művésznek technikai akadályok miatt kénytelen nagy érdeklődéssel várt hangversenyt későbbre halasztani.

Főni műkedvelők a Várszínházban. Holnap, e hó 18-án és 19-én jótékonyoelu műkedvelő előadás lesz a Várszínházban a szamaritanus egyesület és a katolikus tanoncoktól védő egyesület javára, az egész arisztokrácia közreműködésével. Az előadás megtekintésére 6 féléget is felkérték. Holnap a király a gödöllői vadászatról későn érkezik vissza, de a holnaputáni előadásra megígerte megjelenését, úgy hogy a szerdai előadást okvetlenül végignézi. Az előadás rendkívül fényesnek ígérkezik. Ma déln volt a főpróba, mely közel három óráig tartott. Az előadást *Náday Ferenc* rendezte, a tablókát, táncokat *Kéméndy Jenő*, *Mazzantini* balletmester. Színpadon Kislaludy Károly egyfelvonásos vígjátéka: *A vigjáték*. Lesz azonkívül *őls sakkjátéka* és több élő-kép híres testmények után.

Hírek a Magyar Színházról. Csütörtökön az előre hirdett *Lotti eredei* helyett a *Sváhók* kerül színpadra, melyet legutóbb is zsuftól ház nézett végig a két nő főszerepben *Ledofsky Gizellával* és *Szelestey Elzával*. — A Magyar Színház április folyamán hozza színre dr. *Molnár Gyulánát* *A papa lednya* című háromfelvonásos énekes bohuzatát.

Pálmay új szerepben. A bécsi *Carl-Theater*ben szombaton este volt a bemutatás *Weinberger* új énekes bohuzatának, melynek szövegkönyve a *Fel-segém nem sikkés* című francia vígjáték után készült s amelyben *Pálmay* Ika, hosszabb idő után ismét új kreációban lépett a bécsi közönség elébe. A vaudeville sikerét, a bécsi kritika egyhangú ítélete szerint, a diva kreációja tette jelentőssé, aki a legelragadóbb művészettel játszott. A bécsi közönség zajosan ünnepele a divát, akit egész virágördölv borítottak el tisztelői.

Szekely Irén szerződési ügye. A nagyváradi *Szigeti Színház* primadonnája, *Szekely Irén*, az utóbbi időben sokat beszélt és még többet írt magáról. Tulságosan ambiciózus, mondatnok, tulságosan élelmes primadonnánál és nagyon természetes valami, de hogy aztán az ugynevezett „primadonna-válság” tulságosan feljújta, de még inkább elálditve jelenik meg a nyilvánosság előtt, azon nem igen lehet esodálokzni. A nem éppen történeti jelentőségű esemény az, hogy *Szekely Irén*, akinek egy és más szép művészi kvalitását mi is eléggé méltányoltuk, népszínházi vendégszerelése ötletéből (akkor megmondták azt is, hogy *Szekely* kisasszony inkább az operai, mint az operett-színpadra való) meg akar válni a nagyváradi színházról. Ezt a kisasszony sokkal nagyobb zajjal próbálja megeselekedni, mint ahogy ajánlatos lenne, különösen pedig olyan módon, amely azt mutatja, hogy az igazság éppen nem az ő részén van. A kis „primadonna-válság” vonatkozólag a következők értesítést kapjuk:

Szekely Irén 1903. április elejéig (virágvasárnapig) jogérvényes szerződés köti a nagyváradi színházhoz. A primadonna azonban nemrégiben kijelentette az igazgatójának, *Somogyi Károlynak*, hogy elhagyja a társulatot és csakis az alatt a feltétel alatt hajlandó megmaradni, ha mostani szerződését megsemmisíti és egy másikat köt vele, amelyben nem évi huszszet, hanem huszonötezer koronát fizet neki havonként tizenkét lelépésért. Ezenkívül minden tul-lélelésért 150 koronát, egy havi teljes szünetidőt teljes fizetéssel, továbbá március 30-tól április 7-ikéig és június 30-tól július 7-ikéig terjedő szünetidőt szintén teljes fizetéssel s mindezeket kívül még egy havi szünetidőt augusztusban. Ezeket a követelések *Somogyi* igazgató annál kevésbé hajlandó teljesíteni, mert mint már megjegyeztük, *Szekely* kisasszonyt még egy egész évi szerződés köti a színházhoz. Az a hír, mely a fővárosi újságokba is becsuszott hogy *Somogyi* igazgató vonakodott volna a primadonna gázsiját kifizetni, nem igaz, mert *Szekely* kisasszony mindig rendszeren kapta és kapja most is a fizetését. Ez a nagyváradi „primadonna-válság” ügyében az igazság.

A legjobb német dráma. A *Bauernfeld*-féle négyezerkoronás-díjat, melyvel évenként a legjobb német drámát jutalmazták, 1901-re *Schönherr Károlynak* ítéltek oda *Napforduló* (Sonnenwende) című darabjárt.

A denevér a pétervári udvari színházban. A pétervári udvari *Mária-színházban* a cár kitűnő engedélyével *Struss* operettjét, *A denevér*-t, adta elő a most Pétervárot vendégszerelől bécsi operett-társulat. Az előadás a cárné védnöksége alatt álló gyermekmenhely javára íjolt le.

Hangverseny Kaposvárott. Kitűnően sikerült hangversenyben volt része vasárnap a kaposvári közönségnek, mint lapunknak onét jelentik. *Zilahinó-Singhoffer* Vilma, a jeles fiatal énekesnő Tannhäuserből az Erzsébet-áriát adta elő pompás dispozióival és stilszerűséggel, majd *Delibes* és *Hildach* egy-egy dalát adta elő általános tetszés mellett. Közreműködött még ifjabb *Somssich Andor*, aki ezuttal először mutatta be zongoraművészetét a nyilvánosság előtt. Pom-pásan játszott *Wagner Esthajnali csillag-dalát* Liszt átíratában, majd *Chopin cis-moll polonaisseit*. Végül *Zilahi Gyula* néhány humoros magánjelenettel ragadta el a közönséget, amelynek soraiiban ott volt a megye színe-java.

Tarka Szinpad. *Faragó Ödön*, a Tarka Szinpad jeles tagja, virágvasárnapot fogva a debreczeni színházhoz szerződött. *Bucusi-főlépése* holnap — kedden — este lesz, a mikor is a legjobb szerepét, *A segéd juhász* fogja játszani. A Tarka Szinpad március 19-ikén — szerdán — mutatja be a *Pamtag nélkül* című bohuzatot, a melyet idegen eszme után *Heltai Hugó* alkalmazott színpadon.

Sarah Bernhardt és Catulle Mendès. Sarah Bernhardt tudvalevőleg nemcsak világhírű tragika, hanem egyszersmind vállalkozó színházigazgató is ez idő szerint, s mint ilyenek épp úgy megvannak a maga kellemelenségei, mint akármelyik direktorkollegájának. *Catulle Mendès* egy darabjáról van szó, a *Sainte Thérèse*-ről, amelynek az előadására már javában készül, s most az történt, hogy a kiváló ír és kritikus visszavette a darabját, amelynek előadását Páris színházi közönsége nagy érdeklődéssel várta. Ennek természetesen története van. A *Figaro* egyik munkatársa mind a két érdekelt félt meglátogatta, hogy megtudja a konfliktus okát. Sarah Bernhardt az *Othon* előadása alatt felvonásokban adta meg a felvilágosítást.

— *Catulle Mendès* ur — mondotta a tragika — szerződést kívánt tőlem, amely szerint a darab még husvét előtt kerüljön színpadra, s június 20-ikáig maradjon műsoron. De a két feltétel közül egyiket sem fogadhattam el, s nem akartam elfogadni. Husvét előtt lehetetlen előadnom a darabot, erre nincs eléggé előkészítve. Ezt, nemde, én írteltem meg a legjobban? ... Nem fogadhattam el semmiképpen a második feltételt sem. Hátha még sem lesz meg a darabnak az a sikere, amelyet várunk tőle? Adhatjuk-e akkor június 20-ikáig. Erre aztán *Catulle Mendès* ur minden izgalom nélkül visszavette a darabját. Pedig a darab minden díszlete meg van rendezve, az ötvennégy kosztüm csaknem egytől-egyig kész már, külön ehhoz a darabhoz művészeket szerződöttem, képzelhető hát, milyen károm lesz ebből.

— Hátha megegyeznek még? — Az nem lehet — felelte határozott gesztussal a művész — *Catulle Mendès* most már másodsor vonja vissza a darabját. Most már elvesztettem a türelmemet. Hiába, ilyen civódások között kell élnünk. De a szakítás teljes, — tette végül hozzá — bármint sajnálom is. Mert a darab csudálatos ...

*Catulle Mendès*nek is megvannak persze a maga okai. O is végtelenül sajnálja a dolgot, főként a közönség miatt. De nem tehet másként. Pedig akik Sarah Bernhardt-t a próbákban látták, azt állítják, hogy elbűvölte volna a közönséget a *Sainte Thérèse*-ben. Hanem a sok halasztásba belepesztül. A darab most már nem kerülhetett volna színpadra, csak április 10—15-ike táján, pedig határozottan egy hónappal előbbre ígerte Sarah Bernhardt a színházhoz. Megtudta, hogy *Novelli Párisba* jön, s Sarah Bernhardt átengedi neki és társulatának a színházat, ő maga pedig Londonba megy vendégszerelésre. Arra kérte hát a művésznőt, hogy siker esetén biztosítson a *Sainte Thérèse*-nek bizonyos számú előadást, választott bíróságot ajánlott, mindent megpróbált, semmibe se akart belemenni Sarah Bernhardt.

— Kétségbe vagyok esve, de nem tehettem másként — fejezte be mondókáját a szerző — kétszer vontam vissza a darabot a *Comédie Française*-tól, hogy Sarah Bernhardt adjam. Négy évig dolgoztam a *Sainte Thérèse*-en s hogy ilyen rövid élete legyen, az még se járja! ...

Igy állt az ügy március tizenharmadikáig, amikor a szerző a következő írással lepte meg a direktor-tragikát:

Sarah, nem képtelenség-e hogy így éivakodunk, holott leltünk máyból szeretjük egymást? Csak annyit tele onozzon, hogy nem megy Londonba és nem ad a át a színházat *Novellének* és *dejeuner* után rögtön megkezdhetjük újra a próbákat.

De Sarah Bernhardt nem teleonozott, s mindebből csak az tűnik ki, hogy a sokat irigyletű híres párisi írők sem sajtathatnak fel megkönyebbülten, miknr kéziratukra oda teszik az utolsó pontot.

Zeneszt. A budapesti ág. ev. polgári leányiskola növendékei, az evangélicus főgimnázium dísztermében, 22-ikén szombaton este 7 órakor, iskolai előkora, ének- és zenesztály rendeznek.

Operaelőadás a Telefon Híromdóban. A Telefon Híromdó ma este előzetőinek szórakoztatására a M. Kir. Operaház előadását fogja közvetíteni. Előadásra kerül a *Bajazsók*, Leoncavallo kétfelvonásos drámája, melynek az ad különös érdekességet, hogy ma este adják elő századok a budapesti Operában. A *Bajazsók* után a *Piros cipő* ballet kerül színpadra, melynek zenéje szintén hallható lesz a kagylókön keresztül. Az Operaház előadásának közvetítése után a legjobb híreket olvastatja fel a beszélőújság, majd annak bevezetővel 11 óráig még cigányzene lesz hallható, melyet az Elite és az Emke kávéházból közvetít a Telefon Híromdó.

MŰVÉSZET.

□ **Az Erzsébet-szobor új pályázata.** Az Erzsébet-szobor nagybizottsága legközelebb. *Szél* Kálmán miniszterelnök elnökelete alatt gyűlést tart, a melyen a végrehajtó-bizottság beszámol működéséről és a zsűri ítéletéről. A nagybizottság fog határozni az új pályázat kiütéséről és a pályázati föltételek módosításáról.

□ **Felfedezett régi kép.** *Tomaso Vincidorról*, Raphael egyik legjelesebb tanítványáról, akit az egykoru iratok a *da Bologna* melléknévvvel emlegetnek, eddigéig csak az irodalomból volt tudomása a műtörténelmi tudományak. Kezétől származó művet nem igen ismertek, egyetlen rajzon kívül, amelyet egy francia muzeumban őriznek, de amelyet a tudósok mindig más-más Raphael-tanítványak tulajdonítottak. A festőnek X. Leó pápa szolgálatában készített egyik legjelesebb és legszebb művét most *Keszler József* fedezte fel nálunk Budapesten. Az ujonnan megtalált kép gyönyörű alkotás s a kompozíció érdekessége dolgában ritkítja párját. A nagy feltűnést kellő művet a híres műtörténitőről és tanár *Eugène Müntz*, a renaissance korabeli művészet, és különösen Raphael körének jelenleg legkitűnőbb ismerője és tudományos fel-dolgozója, most publikálta Páris egyik műtörténelmi folyóiratában s összeállította terjedelmes cikkében mindazt, amit eddig a művészről és eme művéről, mint megbízható adatot, tudni lehet.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

□ **Az Akadémia március 19-én, szerdán, délután 5 órakor** rendkívül összes ülést tart, melynek tárgya: *Kozma Andor* I. t.: Jelentés az 1901. évi Telemi-pályázatról. A rendes összes ülésen *Herczeg Ferenc* tett jelentést az 1900—1901. évi Karátsony-pályázatról és *Endrődi Sándor* az 1901. évi Farkas-Raskó-pályázatról. Ezenkívül előterjesztésre kerül a *Wodianer-jutalomról* szóló jelentés is.

□ **A Matematikai és Fizikai Társulat** március 20-ikán délután 6 órakor a tudományos egyetemi fizikai intézetben (Esterházy-utca 3.) rendes ülést tart. Tárgyak: *Csilling Vilmos*: Adott ellipszis és kör affinitásáról. *Steiner Lajos*: Langley bolometeres vizsgálatairól.

□ **A Magyar Jogász-Egylet** ma este *Fayer László* elnökelete alatt felolvasó-ülést tartott, amelyen dr. *Jászai Viktor* kecskeméti jogakadémiai tanár nagy-érdekű előadást tartott *A pragmatica sanctio és a házi törvények* cím alatt.

□ **Pályázat.** A *Petőfi-Társaság* *Bulyovszky Gyuláné* alapítványából pályázatot hirdet egy szavallásra alkalmas, lehetőleg hazafias irányú költeményre. Júntama 300 (hátszáz) korona. A pályamunkák ide-iglen kézzel, tisztán másolva, a szerző valódi nevét rejtő lepecsételt jellegű levél kíséretében ez évi szeptember 30-ik napjáig a *Petőfi-Társaság* titkári hivatalába (Budapest IV. Bástya-utca 11. szám.) küldendők.

□ **A Magyar Tudományos Akadémia III. osztálya** ma délután *Thán Károly* elnökelete alatt ülést tartott, amelyen először *Kosztány Tamás* I. tag olvasott fel: *Adatok a uza-siker és a buzaliskák ismeretéhez* címmel. *Klem Gyula* r. tag bemutatata *ij. Entz Géza* értekezését: *Adatok a Peridimák ismeretéhez*. Végül *Bohrer László* részéről *Bugarszky István* I. tag terjesztette elő: *A fehérvégi savkő képegségének meghatározásáról a kiscsapási módszerrel* című értekezését.

□ **Az Újságkiadók Lapja** ma megjelent márciusi száma vezércikkben sürgeti a politikai lapok biztositásának megszűntetését. A lap hírvivata s a bel-és külföldi lapok köréből való hírei tartalmasak, érdekesek, aktuálisak. Az újságok a Magyar Újságkiadók országos szövetségének szervezője. *Lenkei Zsigmond* és titkára, *Kábel László* szerkesztik.

□ **A magyar néprajzi társaság** e hónap 19-én, szerdán délután 4 órára hírdetelt választmányi ülést és az ezt egy órával később követő közgyűlést a Nemzeti Múzeum igazgatósági termében tartja meg.

EGYESÜLETEK.

(A Magyar Országos Állatorvos Egylet) központi választmányja holnap kedden délután 5 órakor az állatorvosi öiskola üléstermében rendes ülést tart, melynek tárgyai: 1. Titkári bejelentések. 2. A kolozsvári osztály jelentése. 3. Az idei közgyűlés idejének megállapítása. 4. A Veterinárius bíráló bizottságának kiegészítése. 5. Új tagok választása. 6. Esetle-

ges indítványok. A választmányi ülést követőleg, este 6 órakor az egyesület a főiskola életani tantermében szakülést tart a következő tárgysorozattal: *Fették Otó*: Uj saccharometer és ureometer. *Szoyka Gusztáv*: Gowers-féle haemometer. Dr. *Szakáll Gyula*: A vesztettség elterjedése és az ebadó közötti viszony hazánkban.

(Az Országos Középiskolai Tanáregyesület) budapesti köre e hó 19-én, szerdán délután 5 órakor az egyesület helyiségében (IV. Uvilág-utca 2. III. emelet) a következő tárgysorral ülést tart: 1. A népszerű főiskolai tanfolyam és a tanári körök. 2. *Tiber Agost* jelentése a kör tanácséről. 3. A temesvári kör átirata a rangsor eltéréséről. Vendégeket szívesen látunk.

(A Magyar Tisztviselői Országos Egyesülete) ma délután tartotta évi rendes közgyűlést *Rakovszky István* számszéki elnök elnöke alatt. Az elnök rövid, lelkes megnyitó beszédében azt az óhajtását fejezte ki, hogy az egyesület tagjai a kör helyiségét ne nagyobb szabású kávéháznak tekintsék, hanem a tisztviselői közszellem fejlesztőjének, a tisztviselőket összetartó barátság és szeretet tüzehelyének. Az évi jelentés került azután elolvasásra.

A jelentés mindenekelőtt megemlíti, hogy a múlt évben lefolyt köztitisztviselői országos kongresszusán az egyesület is tevékeny részt vett. Az állami tisztviselők jogelvi szabályzatának egységes és modern szemlében való kidolgozása tárgyában bizottsági tárgyalások folytak, melyeknek eredménye egy törvényjavaslat-tervezet, a *köztitisztviselői felelősségéről* és egy *feltejtésről* tervezet, mely az ösztöminisztériumhoz fog feltejtésztetni. Mind a kettővel, egy rendkívüli gyűlés keretében, legközelebb lesz alkalma foglalkoznia az egyesületnek. Az egyesület belétele mozgalmal volt a társasáért élénk, az estélyek látogatottak és lényesesek. A pénzügyi helyzet is kedvező; a taglétszám 2558-ra rug. Az egyesület özvegy- és árvalapja 124.785 korona 06 fillér s a lefolyt évben tízenegy folyamodó nyert összesen 1560 korona segélyt.

A jelentés kapcsán a közgyűlés közönetet szavazott az igazgatóságnak, mire megejtették a választásokat. Elnök újból *Rakovszky István* lett, alelnökök: *Turóczy Adolf* és *Pechata Endre*. Választmányi tagok: *Benkó Gyula*, *Demény Károly*, *Dezsényi Béla*, *Horacek László*, *Habay István*, dr. *Kiss János*, *Massanak Rezső*, dr. *Mezey Lajos*, *Polónyi Géza*, dr. *Rónay Károly*, *Saly Dezső*, *Sebes Pál*, *Sólyom Jenő*, dr. *Szász Károly*, *Téglássy István*, *Teleczky Ferenc*, *Tóth Gerő*, dr. *Virava József*, *Walbavszky Kálmán* és dr. *Watzul Gyula*. Felügyelő bizottsági tagok: *K. Baka Endre*, *Csészi-Nagy Miklós*, *Fuchs Béla*, *Lorherer Lajos*, *Proytsz Gusztáv*, *Cs. Varjassy Dezső* és *Wimmer Antal*.

(A Magyarországi Hírlapírók Nyugdíjintézete) részére az első magyar szálloda részvény-társaság folyó hó 23-án tartandó közgyűlése alkalmából 100 koronát adományozott.

(A Budapesti Rabsegélyező Egyesület) vasárnap tartotta a közgyűlést, *Tóth József* pestmegyei kir. tanfelügyelő elnöke mellett, nagyszámú tagok jelenlétében. Ez alkalommal nagy ünneplésben részesítették dr. *Szekely Ferenc* kir. főügyészt az egyesület volt elnökét s jelenlegi kormánybiztosát. *Tóth József* elnök meleg szavakban méltatta azt az önzetlen tevékenységet, amelyet *Szekely Ferenc* az egyesület érdekében kifejtett. Elmondta, hogy az egyesület megfestette *Szekely Ferenc* arcképét. (Előzetes.) Az évi jelentést *Sudomásul* vették s a számadásokra nézve a főmentővényt megadták. Az évi bevétel 37.157 korona 26 fillér volt, a kiadás 24.362 korona 93 fillér s így a maradvány 12.794 korona 33 fillér. Az egyesület vagyona 228.652 korona 63 fillér.

(A magyar országos pincőregyesület) folyó hó 18-án, este a királyi utcai helyiségében társasvacsorát, táncot és szavallati egybekötött *Márciusi ünnepélyt* rendez, mely iránt a tagok körében nagy érdeklődés nyilvánul.

SPORT.

* **Oxford Budapesten.** Az oxfordi egyetemi csapat budapesti fogadtatása ügyében ma ülésezett a végrehajtó-bizottság a Magyar Athletikai Clubban. A bizottság megkezdte a meghívók szétküldését, egyúttal forgalomba bocsátotta a belépő-jegyeket. Helyárak: egy napra páholyülés 5 korona számozott hely 4 korona, I. hely tribünön 3 korona, II. hely tribünön 2 korona 50 fillér, sportjegy 1 korona 50 fillér, állóhely 80 fillér. Két napra (23. és 25.) számozott hely 7 korona, I. hely 5 korona, II. hely tribünön 4 korona 50 fillér, sportjegy 3 korona 50 fillér. Három napra (23., 25. és 27.) számozott ülőhely 10 korona, I. hely 7 korona 50 fillér, II. hely 6 korona 50 fillér, sportjegy 3 korona 80 fillér. E jegyárakban a szigeti belépő-díj benniolaltatik.

* **Ebkiállítás.** Az ebkiállítás intézősége értesíti a kiállítási szándékozókat, hogy a nevezési zárlat napja visszavonhatatlanul szombati március 22-ike. A diszes kiállítási érmeikon kívül értékes tszteleidjait is kerülnek kiosztásra a lelkes pártfogókól napról napra szebbnél-szebb adományok érkeznek be.

A BUDAPESTI NAPLÓ telefonja.

Szerkesztőség 56-12
Kiadóhivatal 54-39

TÖRVÉNYSZEK.

§§ **Krivány ügye a királyi táblán.** *Krivány* János ügyének főlebbviteli tárgyalását ma kezdték meg a nagyváradi királyi ítélőtábla előtt. A bíróság elnöke *Ritók József*, előadó *Molnár Géza*. A hírbet sikkasztót *Deutsch Izó* ügyvéd védi, *Krivány* nevével leányának *Szilágyi Ilonának* képviseletében *Barabás Béla* országgyűlési képviselő, *Aradmege* képviseletében pedig *Kereszty Gyula* tiszti ügyész jelent meg. A vádhatóság *Kurovsky Ferenc* képviseli. A tárgyalás mai, első napját az ügy ismeretése vette igénybe. Az iratokból az tűnik ki, hogy *Krivány* semmit sem tagadott bűneiből. A tárgyalás, a roppant nagy anyagra való tekintettel, legalább egy hétig fog tartani.

TÁVIRATOK.

Hannover, március 17. A műegyetemi hallgatók tiltakoznak az ellen, hogy idegen és különösen cseh tanulókat felvegyenek az egyetemre, mert ily módon annak német jellegét látják veszélyeztetve.

Páris, március 17. A kamara egy indítványt tárgyal, mely szerint a legközelebbi törvényhozási választásoknál skrutinium-listák szavazzanak. *Leuyges* közkutatási miniszter kiemelte, hogy ma már késő volna a választás módját megváltoztatni. A kamara 314 szavazattal 231 ellenében elvetette az indítványt.

A bécsi választások.

Bécs, március 17. A mai községtanási pótválasztásokon a III. választóterületben mind a husz kerületben nagy többséggel a keresztény szociális jelölteké a választották meg. A német haladópart csak öt kerületben állított jelölteket. A szociáldemokraták tartózkodtak a szavazástól. A megválasztottak közt van *Luenger* polgármester és *Strobach* alpolgármester. A keresztény-szociális párt birtokában volt már a III. választókerületnek mind a 46 mandátuma.

Az osztrák képviselőházból.

Bécs, március 17. A képviselőhához mára beérkezett irományok között van *Gessmann* interpellációja, amelyben az osztrák külügyi államtitkárnak az osztrák munkások foglalkoztatása tárgyában a kamarában tett nyilatkozatára utalva azt kívánja, hogy Ausztriában is előnyben részesítsék a hazai munkásokat a külföldi osztrák munkásokkal szemben.

Napirend előtt az elnök *rendreutastítja Svozil*, amiért legutóbbi beszédében hallatlan módon belevent a vitába egy barátságos állam fejedelmét (a német császárt). *Rendreutastítja továbbá Eisenkolb* a hazaifas érzést sértő legutóbbi beszéde miatt.

A ház ezután folytatta a főiskolák címének tárgyalását.

Bianchini horvátul kezdi beszédét, majd német nyelven panaszodik, hogy a horvátokat és szlovéneket a főiskolai tanulás terén hátréba szorítják. Azt mondja, hogy osztrák egyetemet nem Triestben, hanem Dél-Tirol valamelyik városában kell létesíteni. Azt kívánja továbbá, hogy a kormány ismerje el a zágrábi egyetemen letett vizsgákat. Ha Triestben osztrák egyetemet állítanak, megbontják a nemzeti békét és újabb támaszt adnak az irredentának.

D'Evert a nagyheti lelki gyakorlatokat teszi szóvá és azt mondja, hogy az egyháznak is érdekében áll, hogy ezeket a lelkigyakorlatokat, amelyek elviselhetetlen kényszernek tekintetnek, megszüntessék. Azt indítványozza, hogy a brünni műegyetem tételét töröljék, mert amugy is nagyon sok már a cseh technikus és sokan kénytelenek Németországban állást keresni. Azután a brünni német egyetem felállításának követelésével foglalkozik és végül azt a reményt fejezi ki, hogy a kormányban meg fog erősdődni az meggyőződés, hogy ily kérdések nem oldhatók meg a németek nélkül, hanem csak velük, de sohasem ellenük, ha nem akarják újból beláthatatlan zavarokba taszítani ezt az államot.

Cecil Rhodes.

London március 17. *Fokvárosból* ma érkezett táviratok jelentik, hogy *Cecil Rhodes* állapotja rosszabbra fordult. Kezelő orvosa dr. *Stevenson* tegnap este nagyon aggasztónak mondotta a szívszimpotomákat. *Rhodes* az éjszakai nyugodtabban töltötte, de reggel felé megint rosszabbodott állapota. Betegsége szív-tágulás és diabetes.

A spanyol kormányválság.

Madrid, március 17. (Fabra.) *A Sagasta* elnöksége alatt alakult új kabinetbe előreláthatólag belép *Weyler* tábornok, *Canalejas*, *Moret* és *Navarro* tenger-nagy. *Villanueva* és *Romanonos* eddigi miniszterek valószínűleg megtartják tárcájukat.

Zavargás Péterváron.

Pétervár, március 17. Tegnap dében a *Newski* Prospekten csődület támadt, amennyiben az ott sétáló nagy közönség közül egy nagyobb csoport kivált, mely zajongva zászlókat bontott ki és a katolikus templom előtt utcai tüntetéseket próbált rendezni. A zászlóvivőket azonnal elfogták és a csoportot szétoszlatták. Vagy száz letartóztatás történt.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, március 17. A dux-bodenbachi vasúttársaság az idén részvényenként 32 korona osztalékot fog fizetni.

New-York, március 17. (*Terménytőzsde.*) (*Zárlat.*) *Gyapot:* New Yorkban helyben 9 1/4 (9 1/4), márciusra 8.95 (8.99), Juniusra 8.89 (8.81), New-Oreansban helyben 8 3/4 (8 3/4). — *Petroleum:* Stand white New Yorkban 7.20 (7.20), Stand white Philadelphában 7.15 (7.15), Refined in Cases 8.30 (8.30), Credit Balances at Oil City 1.15 (1.15). — *Zsír:* Western steam 9.70 (9.80), Robe és Brothers 9.90 (9.90). — *Tengeri irányzata* állandó. — Májusra 67 3/4 (67 3/4), Juliusra 66 1/4 (67.—), — Szept-re 65 1/4 (65 1/4). *Buza* irányzata gyenge. — Píros ősz helyben 88 3/4 (89.—), Márciusra 80 1/4 (80 7/8), Májusra 80 1/2 (80 1/2), Juliusra 80 7/8 (81 3/8), Szept-re 80 1/4 (80 1/4), Gabona szállítási díja Liverpoolba 1 1/4 (1 1/4). — *Kávé:* fair Rio 7. sz. 5 3/8 (5 3/8), Márciusra 5.15 (5.10), Juniusra 5.40 (5.35). — *Liszt:* Spring Wheat clears 2.85 (2.85). — *Cukor:* 2 29/32 (2 29/32). — *Őr:* 27.15 (27.15). — *Réz:* 12 1/2—12 3/8 (12 1/2—12 3/8). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, márc. 17. (*Terménytőzsde.*) (*Zárlat.*): *Buza* irányzata gyenge. — Májusra 74 1/4 (74 1/4), Juliusra 75 1/4 (75 3/4). — *Tengeri irányzata* gyenge. — Máj-ra 61 1/2 (62 1/2). — *Zsír:* Márciusra 9.25 (9.30). — Májusra 9.35 (9.40). — *Szalonna short* clear 8.75 (8.70). — *Serfés:* Májusra 15.20 (15.25). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

B. V. Zsibó. Köszönöttel vettük a dícsádi választás ügyéről szóló igen érdekes adatait. de most már egy sem lehet a dolgon változtatni és így az adatok közlésének alig volna jelentősége.

B. J. I. Figyelmeztess a fivérét, hogy mihielyt Ausztria vagy Magyarország területére lép, mint katonaszökevényit elölgaj s nemcsak a három évet kell leszoigálnia, de büntetésből a tényleges szölgalot meghosszabbítják s még fogságra is ítélik. 2. Méltotasság az a címet olvashatában megírni. 3. Ot tanu-nak sajátkezűleg kell aláírni.

H. K. Homorod-Néviz. Nem az illem döntö ebben. Mivel ismeretlenek is szokták viszonzni az ilyen figyelmet, bátran meg lehet tenni az ismerkedés után.

IV. éves. A rag jék, a jon hibás. Az Akadémia z-vel írja, az újságok nagy része z nélkül.

D. A. 34. Megüzentük már, hogy a Haris-bazárban lakik.

V. I. Nagy-Kun-Madaras. 1. Forduljon az Országos Iparegyesülethez (Uj-utca 4.), amely a cégek dol-gában utbaigazítja. 2. Irónó; zsidó.

B. V. Sarmaság, F. I. Nagybecskerek, B. Gy. Turóc-Szent-Márton, S. Zs. Budapest, Sz. I. Jászberény. Köszönjük szives készségüket, el vagyunk látva.

A. L. Lezárunk már ezeknek a közlését.

F. I. Budapest. A cikk közölhetetlen, amint egyszerű már meg is üzentük.

K. B. Budapest. Panaszában semmi pozitív adat sincs. ezért nem adhattuk közre.

Frida. Szokás szerint együtt tesznek látogatásokat. Este természetesen kísérővel megy a meny-asszony.

D. E. Budapest. Nem ismerjük azt a munkát. Forduljon a kiadóhához, ő adhat a szerzőre vonatkozólag fővilágosítást.

S. S. Losoncz. 1. Petőfi V. A.-hoz nem írt költeményt. 2. Az Ilias és Odisszea jelzőire való utalás. 3. Az adminisztráció jelzése. 4. Lyka Károly.

G. A. Sopron-Lővő. Rajzolják tintával s ceruzával is. A nagyságot a cinkogratuinsnak kell megmondani. Szövegét mások is adnak hozzá. Ha jók, közlik. A rajzolókat fizetéses különbözök.

B. J. Szent-Iván-Zsábon. A levelet nem kaptuk meg; sziveskedjék megismételni a kérdését.

K. M. Kis-Török. Kérdésére közben bizonyára válaszolunk, mert levele nincs az elintézendők között.

U. M. Tapolca. A kérdezett verset Pásztor Árpád írta.

Rabbi. 1. Nem; nem is volt. 2. A Kossuth-párt tagja.

P. A. A határozattal szemben nincs ok ez új terv fölvetésére.

Sch. M. Miskolc. Mind a három fukultáson van több is.

Hűségös olvasó. A helyes, ha bevárja, míg táncosa megköszöni.

E. Gy. „Fogd kil” — ez a helyes.

1848. Előadja a Nemzeti Múzeum is.

W. P. S. Csáhtornyá. Most múlt 60 éves.

A. Sz. Miskolc. Minden pünkt délután fogad.

Dr. A. nevezett intézett megbízható.

REGÉNY.

A MI LENGYELÜNK

TÖRTÉNELMI REGÉNY NÉGY SZAKASZBAN

— IRTA: JÓKAI MÓR. —

(14)

— Abból a pénzből, amit a magyar vezérek től kaptam erre a célra.

Ez sem volt igaz; de azért megelenezhetetlen.

Nem von ez le Negrotin jelleméből semmit. Neki a tarsolya titkait zárva kellett tartania Tihamér előtt. Szükség lesz az eltagadott pénzmaradéka. Ott van ugyan még a tarsolyban a másik százezer forint Almássy-bankó: de azt meg ezen a vidéken, ahonnan eltisztult az ellenség, hazaárulás terhe alatt nem szabad mutatni. Itt csak a Kossuth-bankó érvényes. Azzal is úgy van pedig minden ember, mint az ismeretes származás-társasjattal. Egy hosszú származást meggyújtának s aztán a körben ülő társaság tagjainak kézről-kézre adják: kiki iparkodik azt a szomszédja kezébe juttatni, akinek aztán végül a körmére ég a csutak, hogy kénytelen eldobni, azt megzabolgólja. A fakeskedők, akik ma eladták a fanemüiket a magyar bankóért, holnap bizonyosan buzát, zabot fognak rajta venni, a gabonakereskedő rögtön gulyát vásárol rajta, a marhakepelt posztót, vásznat, gyapjút szed össze a pénzen, a kalmár fut vele a hitelzójához, fizeti vele az uzsorás tartozást, a földképezés azon melegében kiszolgáltatja azt a tőkepénzes, akinek égető szüksége van a hypothékás kölcsönre, az pedig fut vele Komáromba s ott elhelyezi a makakó-asztalán. Itt végre megpihen — az égő származás. Ez olyan pénzügyi művellet, amit senki sem tanított, még is mindenki tudta.

Tihamér is meg volt félig-meddig nyugtatva. „Nincs még oda Lengyelország!” Megmenekült százezer forint. Az is valami.

Rögtön nyájas lett a menyasszonyához. Eszébe jutott, hogy mikor a püspöki kastélyból utra keltek, a jó öreg Helenska egy kis katalyát dugott a zsebébe, azzal a sugással, hogy ebben vannak a Natalia kiszasszony fölönfüggői, viselje gondjukat. Két nagyértékű rózsaszínű igazgyöngy volt, amit a püspök-nagybátyja ajándékozott Nataliaának utolsó születésnapjára.

Mindaddig nem volt rá alkalom, hogy Tihamér a függőket elvegye. Se az apácaszutánhoz, se a parasztemenyeskevigánóhoz nem voltak azok viselhetők. Most már lehetett őket érvényesíteni. Natalia urinőnek volt öltözve. Tihamér maga kaposolta a drágagyöngyöket menyasszonya fülelőpáiba, aki nagyon meg volt hatva e gyöngédség által. Még Negrotin is elismerte magában, hogy Tihamér gavalér ember. Az a két gyöngy megért négyezer forintot és senki sem tudott volna róla.

De ezzel aztán Tihamér is jogot nyert a maga igényei előadásához.

— Hát jól van, hogy azt a pénzt fáva konvertáltátok, hanem hát már most a róla szóló szerződéseket adjátok át nekem.

Ahá!

Negrotin tuljárt az eszén.

— Nem, pájtás, ezeket mi nem viszünk magunkkal, mert ezeknek itt kell maradni megbízott ügyünkönél, Tózsó barátunknál, hogyha a budapesti építkezések megkezdődnek, ő eladhasa a felvásárolt épületeinket az építéseknek. A szerződések Angyalossy Natalia urnő nevére vannak kiállítva. Ő fogja aláírni a meghatalmazást Tózsó barátunk számára.

Tihamér bosszus ábrázatot fintorított. Negrotin nagyot nevetett rajta.

— De hát mi a patvart kezdenél te Komáromban ezekkel a szerződésekkel? Csak nem mondatod a ferblinél: „visszahívok egy tutajt zseindelyestül!”

Ezen aztán még Tihamér is kénytelen volt nevetni. S megnyugodni a helyzetben. És így Negrotin megmentette Natalia hozományának egyik százezer forintját mindenféle szerencsétlenségtől: az osztráktól is, Tihamértól is.

II. A fekete könyv.

A hölgyeket aludni küldték, ki lehetnek fáradva az egész éjén át folytatott viszontagságos utól. A férfiaknak még sürgős feladataik voltak. Először is megállapítani az útiutvet. Az első tervet el kellett ejteni: a Vág felől intézett behatolást Komáromba. Maga az ut mivolta tette azt lehetetlenné, a Duna és a meredek hegyoldal között elvonuló; országot, ha megtekelik a menekülők szekerével (pedig azok nyomban követni fogják a kis huszár csapatot) az olyan zajt és felzúgást csapni, hogy okvetlenül fellármázza az ostromzáró osztrák csapatokat. Elhatározták, hogy megszöknek a székértábor elől. Atnelknek a

hídon a Duna jobbpartjára. Ez a legegyszerűsőbb ut Komárom felé. Acsnál, Almással van az osztrák ostromzáró hadsereg zöme, Moocsánál csak gyalogosság fekszik. Erről mind Tózsó értesítéste őket.

Még aztán fel kellett állítani az előőrsöket. Csak aztán mehetett minden férfi pihenni, csakugy öltözetestül leheveredve a földreterített gubára. Negrotin minden két órában felkelt, az előőrsöket felváltani. Négy órákor már bejárta az istállókat megnézni, hogy abrakoltak-e a legények? Ki van e verve az ászokfára a hét sor por? Aztán kiosztotta a reggelire való gulyát a legénység között, azzal „nyergelj!” Virradatára már mindenki nyeregben ült, a leányok a szekéren, esendben, trombitaszó nélkül átkelt a kis csapat a Dunnán a szentendrei-szigetre, onnan a Duna kisebb ágán átcselkelték kompon a budai oldalra, azzal eltűntek a Vértes erdejében.

Ez az erdei ut bizony csak bujdosoknak való. Szénegetők, mészégetők, taligacsinálók tanyák az utfélen. Felvert szarvasok, özek futnak az uton keresztül: egy-egy tilalomfa jelenti, hogy itt tilos a vadászat, fahordó-szekerestől, sertésörzö-kondástól lehet tudakozódni az ut irányára felől. Osvidek ez itten.

Elmúlt dél, mire kibukkantak az országotra. Itt meg kellett az erdőszélében pihenni a szekérral. A lovasok elmentek kémszemlét tartani a ifutón.

Ez volt a rendes közlekedési ut Komárom és Budapest közt.

Gál Józsi maga futtatott gyors lován előre a látóhatáron feltűnő tornyos város felé. Nem teit bele egy óra, hogy visszakerült.

— Szabad az ut. Tata előtt vagyunk. A vár ormán a nemzeti zászló lobog.

— Ah, az a tati vár a legderekebb magyar dinasztia birtoka, mondá Negrotin. Jól ismerem az urát. Gróf Esterházy Pál. Vitéz katona, mint ezredes szolgál Klapka hadseregénél.

Gál Józsi még többet tudott a főúrról és családjáról. Az ősapja is hatalmas ur volt, aki neve után ezt írta: „dominus papae et mundi” („A pápának és a világnak ura”) Tudnillik, hogy Pápa városának volt az ura, és Mundi nevű kasznárjának. Pál gróf a márciusi forradalom első napjaiban csatlakozott a szabadság táborához, roppant vagyonát a sulymérlegbe vetve s mind végig kitartott a nemzeti ügy védelmében. Tatai tisztartójának teljhatalmat adott a menekülők elűzésére ősi várkastélyában.

Tata közel esik már Komáromhoz. Csak egy „hajrá!” akülönbség. Ejjel, holdfény előtt, tizenkét bator huszárral könnyű lesz keresztülvágtatni a monostori sáncokig az álmos osztrák előőrsök zárvonalan.

A balsors, (vagy a jó sors,) közbehozott valami véletlen kalandot.

Amint a kis csapat, a közbefogott szekérral, a tati urasági park közelébe jutott, egyszer csak felbukkanik a terebélyes, fáktól takart országuton egy szembejövő lovascsapat. Tizenkét osztrák ulánus, kik a tábori postaszeker fedezetétől szolgálnak.

Szembem álltak a magyar huszárok s a lengyel dzsidások.

A magyar mind ujone, gyakorlatlan guerilla, diák, a lengyel mind veterán katona.

Az ulánok, amint a szembejövő guerillákat megpillanták, egyszerre sorakoztak a postaszeker előtt, lándzsáikat balkézre kapva, kardjukat kihuzva.

Számra egyenlő volt a két ellenséges csapat.

— Vágjunk közzük! kiálta Tihamér felgerjedten.

Negrotin ránezett.

Ha ez a sobétól elesigázott ember most harcba elegendik, azt itt a menyasszonya szeme láttára fogják irtalmatlanul legyilkolni.

Mást gondolt.

Ráismert az ulánusokra. Ezek az ő katonái voltak, mikor még osztrák tiszt volt. Ismerte őket névszerint. Mikor a fél svadronyával átszökött a magyarokhoz, ezek hátramaradtak. A strázsamesterük régi jó cimborája. Hüvelybe dugott karddal léptetett eléjük. S elkezdett hozzájuk lengyelül beszélni. Miket mondatott, azt a magyarok nem értették. Csak azt látták, hogy a dzsidásokat vezető őrmester hüvelyébe dugja a kardját, előre léptet s keztyűtlen kezét nyújtja Negrotinnak. Megcsókolják egymást — lóhátról. S arra a többi ulánus mind hátra veti a karszija kötött dzsidáját s elkezdte danolni a „Schmiesekám, pántliedskám” nótáját, ami a szabadságról harcoló lengyel legionáriusok dala volt. Negrotin elhódította az egész ulánus csapatot egy csepp vér kiontása nélkül, melleje állottak. Azzal a postakocsit megfordították s vitték magukkal Tata felé.

A vár udvarára érve, a várnagy fogadta őket s meghívta a kastélyba.

Negrotin felkérte a várnagyot, hogy legyen jelen a postakocsi felnyitásánál, melynek tartalmáról szabályszerű leltárt kell felvenni, hogy azzal a postakocsis és az ellenfél igazolhassák magukat a saját felsőbbsegeik előtt.

Volt ottan nagyszámu levél Bécsből Haynau hadparancsnokaihoz. Egy különösen tanulságos

Colloredo tábornoktól, melyben erősítést sürget az ostromzáró hadsereghez. Volt egy kis pénz is a tábori kék megjutalmazására. Azt Negrotin kiosztotta a kíséretelt képező katonák között. Tihamér is megkapta belőle a ráeső részt. Örült neki nagyon. Ez olyan, mint az *ultima* osztalék a *tourok* végén.

De ami legbecesebb prédája volt az elfogott postaszekernek, az a *fehér könyv*. Egy vastkos kötet fekete tokban laponként összegyűjtve, melyet a bécsi titkos rendőrség állított össze.

Abban voltak feljegyezve a magyar szabadságharcban résztvevőssel terhelt alakok nevei, bünei és bűnhődési osztályozásai. A vezéralakok neve után egy fölfordított nagy L betű (†) jegyzve (akasztófa), a közepesek után egy lakat, (börtön), a pénzt érők után egy karika (pénzbírság).

Ott *voltnak* valamennyien. Magyar író, költő, szerkesztő, harminchárman: mind L betűvel jegyzve (Nem is volna rossz szeccelési kép: harminchárom író egy sorban felakasztva, akada mai nap is vevője) kinek-kinek fel voltak jegyzve a gonoszletti nagy szorgalommal és tulságos igyekkezettel.

Ezt a fekete könyvet azzal az utasítással küldték le Haynaunak, hogy ahol e kipeccézett alakok erős kezébe kerülnek, azokkal rövid uton bánjon el.

Kézirat volt a fekete könyv, tehát incunabulum. Egyetlen példány. Negyon jó volt ezt röptében elfogni, Negrotin eldugta azt a tarsolyába. Róla is volt benne sűrű megemlékezés. De Lippay Tihamérről még több.

Petöfi is ott volt a fekete könyvben, de már ő fölötté simára taposták a hantot a kozák lovak patkói Fehéregyházánál — két nappal előbb.

A grófi tisztartó személyesen sietett az érkező kedves vendégek elfogadására.

Hogyne tudta volna a kilétüket! Negrotin, Lippay Tihamér, meg a menyasszony! Itt vannak bemutatva a Földiaki Lapokban. A fontos küldetésük, az áruház menekülésük. Azért utasíró az ember, hogy ezt mind frissiben közölje a publikummal. Ha még egy napig ott mulattak volna a dinnyész putrijában, azt is olvashatták volna nyomtatásban.

A tisztartó igaz derék magyar hazafi volt. Nemcsak hogy szívesen látta nevezetes vendégeit, de közegi által szeretszét elhíresztelése nemcsak Tata-Tóvárosban, de az egész környékben a megérkezteket, meginvítálva a hazafiat a diés vendégekkel eltöltendő barátságos vacsorára. Azok öszönlöttek is minden oldalról a tati várba, egyik hintó a másikat érte.

Isten csodája kellett hozzá, hogy Negrotin és társai az ostromzáró ellenség kezébe ne kerüljenek.

Tihamér nyugtalankodott. Ez a vendégeskedés sokba kerülhet. Folytatni kellene az utat Komárom felé. Negrotin meg ellenz. Fényes nappal nem lehet azt megkockáztatni. Majd ha besötétedik. Csak mosolygott Tihamér sürgető-lődésére.

Van azzal úgy az ember (még az *okos* ember is), hogy ha valami bolond ötlete támad, arról le nem mond, hanem végrehajtja, ha mindjárt a világ fejeire szakad is.

Ilyen ötlet vajudott Negrotin keblében.

Osszegyűlt a barátságos vacsorára több, mint harminc hazafi. Mind kiváló nevezetességek. Tatáról. Tóvárosból és a vidékről. Lóháton, kardosan jöttek, minden esélyre készen. A barátság meg lett kötve Negrotin és fegyvertársai között: folytatva a poharazás közben. Az áldomások egymást érték.

Egyszer aztán a lengyel is szót kért. Elővette a tarsolyából a fekete könyvet. — Uraim! Nemes vitézek! Ismerkedjünk meg egymással alaposan. Ime itt a kezében egy nagybecsű könyvecske, amelyben mindnyájunknak a személyleírása megtalálható: a bécsi titkos rendőrség fekete könyve.

— Lássuk! Halljuk!

Volt mit látni, volt mit hallani.

Kezdődött a bünlajstrom a főalakokkal. A kormányzó, a miniszteri és a honvédelmi bizottság tagjai (a pénzügyminiszter kivételével) az országgyűlés elnökei és jegyzői, a kormánybiztosok mind *legfelyül*. Azután következtek az alsóbbrendű kipeccézettek.

Hosszu volt a vendégszalt, esupa hirneves férfiakat körülülve. Mind valamennyinek ott volt a neve, alfabeti rendben, utána jegyzve tettei a lázadás szításában — jegyzve kísérvé. Tökéletes förendi tábla. Negrotin egymás után olvasta rájuk a vádat és halálítéletet.

Érdekes vendéglakoma volt: esupa halálra-ítéltekkel. Maga az asztalfőn ülő tisztartó is ott parádézott, hosszu létányával az elkövetett gonosz-letteknek. Neve után két — jegy volt firkanva. Ennek két horogszeg az illetménye.

(Folytatása következik.)

KÜLÖNFELEK.

A farkasok.

— Szabó Endre fordítása. —

Mikor este a falun
Elhalgat a nóta,
Es fehér kőd száll le a
Faluvégi tóra,
Az orbóbol farkasok
Kullognak ki... Hát azok
Mit akarnak? Préda után mennek.

Hét farkas jön — s legelőt a
Nyolcadik, — az ordas,
Furcsán kullog azután
Legvélül egy borzas,
Ez hát a: kilencedik,
Santikálva jár pedig
Ez az egy és bandukolva cammog.

Semmitől sem félnek ők,
Akármerre járnak,
Látukra elnémul a
Szája a kutyáknak,
A paraszok hamarost
Imádságba fognak, — oszt'
Szorgalmasan hányják a keresztet.

A farkasok legelőbe
A templomboz mennek,
Aztán a pap udvarán
Járnak, tekerognak,
Majd a csapszék ablakán
Befütelek: hogyha tán
Szidalmakat halhatnánk onnan.

Foguk éles, mint a tű,
Lángja van szemöknek —
Harminchárom kartácsot
Bak-srétel töltés meg
S löj közzük — s elesik
Rá az első, majd pedig
O utána nyomba' valamennyi.

S mikor a nép reggeli
Kakas-zsóra ébred,
Eppen kilenc vén asszony
Fekszik ottan, nézzed:
Az ordas van legelőt,
S a társa is ott terül
Utolsóinak... Oh Urunk, ne hagyj el!...
Alexis Tolstoj.

† A töröknek zálogba adott asszony. Kecskemét város bírái és esküdtői 1703. évi február 16-iki kelettel levelet intéztek Komárom város főbírája és tanácsához.

E levelet, melyet a városi levéltárból böngezett ki a *Komáromi Lapok*, alább közöljük:

„Praenobiles, Generosi, Prudentes ac circumspecti, Domini, Amizi Nobis Colendissimi! Salutem, servitionemque nostrorum paratissimam recommendationem.“

„Vén az kglmetek nekünk titulált levelét, érdemlőt bösülettől érjük, hogy Vargha Eörsik nevű asszony kglmeteknél fogságban tartatik, melyhez képest kglmetek (Magistratusi Tisztái ezt hozván maghával) kíványnya, hogy ha mit tudunk gonosz életo aránt, kglmetek tisztink szerent tudtára adnunk ne terhelhetnének: Arra való névze tudgyuk nyilvan, hogy tellyes élete gonosz és fajtalan volt, mivel ití helyünkben lakos Thot István nevű becsületes atyánkfiaát, ugy mint hités Ferjét, hitetlenül elhagyván, s egy gonosz, Pál István nevű legényhez adván magát, azzal éit és az Kuruock s Törökök közé beszökött vole s ott azon Pál Istok nevű legény egy paripáért egy Töröknek zálogba adván, ott hatta, idővel ismét egy Margitai katona az Töröktől kiszabadította, s azzal circiter 4 Ezstendeig élvén, a t is mint hitelen megurnván, az Quartélyban Latraival megölette. Minekokárért mindezek így lévén, kglmetek böles ítéleteire bizván, tudgyuk, hogy kglmetek Tisztinek megakarván felelni, a tevő lézen, az mit az közönségheos igasság hozand magával, az quibus servet Deus eodsem Dominationem Vestros ad propria vola felices et incolumes Praetitulatum Dominationum Vestrarum Amici et benevoli ad servitia paratissimi: Judices et Juratores Oppidi Kecskemeth.“

† Gyógyszereszek eldorádója. Ha tényleg ugyan az a valóságban is, amint azt egy tizenhat év óta Rio-Negrobán lakó német gyógyszerész írja, akkor Brazília csakugyan valóságos eldorádója a gyógyszerészeknek. A *Pharm. Ztg.*-ban megjelent levél szerint, Braziliában az orvosok még mindig olyan hosszú rendelővényeket írnak, mint az a múlt század elején volt szokásban. Gyógyszerészabás és rendes gyógyszerész vizsgálat Braziliában nincs s legfeljebb akkor vizsgálják meg a gyógyszerterákat, ha valamelyikben igen súlyos tövedés történik. Igazán eldorádói álla-

pot, pláne ha még azt is ölemlítjük, hogy Braziliába még a betegsegítő-pénztárak is tisztességesen fizetik számláikat. A gyógyszer különlegességeket és titkos szereket, miután azt a legfelsőbb egészségügyi hatóság approbátá, az orvosok szorgalmasan és következetesen rendelik. Szükség esetén a gyógyszerész gyógyszermind orvos is, mint például C. F. Gollner, a tudósítás írója, aki hat éven át egy személyben orvos és gyógyszerész volt. A gyógyszerész-gyakornokok felvételét s a gyakornoki idő tartamát szabályozó külön rendelkezés nincs s a tanuló idő megállapítása kizárólag az illető gyógyszerész tetszésétől van függővé téve. A gyakornok tanulási idejének kitöltése után négy éven át az orvosi fakultás előadásait hallgatja, hogy esetleges keltös hivatásához mérten, gyógyszerészi ismeretei mellett az orvosi dolgokban is kellő jártasságot szerezhessen. Mivel pedig Braziliában a Code francais képezi a hivatalos gyógyszerkönyvet, minden gyógyszerésztől megkivánják a francia nyelv ismeretét. A gyógyszerészet Braziliában szabad ipart képez s csak annyiban van korlátozva, hogy nem approbált, vagy külföldön approbált gyógyszereszek csakis a legfelsőbb egészségügyi hatóság különös engedelmé mellett tepedhetnek le.

† A fák keményítőtartalma. A fáknak felhalmozott keményítő a tél folyamán alatt nem marad változatlan. Mint az „Erdészeti Lapok“ írják, a fák szövetének keményítő-tartalma októberben, novemberben és december első felében lassankint kiürül és pedig először a farszéből, azután a hánésből. Sok esetben a különböző szövetekben csekély mennyiségű keményítő még visszamarad. E tekintetben a fákat négy osztályba sorolják: A hánés és fa végezetül egészen keményítőmentes; ily módon viselkedik a nyár, a mogyoró, a mézgás éger, a szörös nyír, az erdei lenyő stb.

Csak a hánésből távozik a keményítő; erre például szolgálnak a tölgy, szil, akác, dió, a bükk, a gyertyán, a kóris, a juhar, a fűz és még mások.

A fa keményítője ürül ki (hárs).

A keményítő sem a hánésből, sem a fából nem ürül ki teljesen, például a mezei szilnál.

A gyökerek ellenben a tél folyamán bővelkednek keményítőben. A keményítőnek a fa törzsében és ágaiban való csökkenése megmagyarázható a keményítő vándorlásából, elhasználásából és más ismeretlen tartalomanyagokká való átalakulásából. Így a vándorlás e tekintetben nagy szerepet játszik, kitűnik abból, hogy az ághegyekben tűnik el legelőbb a keményítő és hogy a gyökerekben, kivált a fiatal gyökerekben gyűlik meg, tehát a fának azon részeiben, melyek télen át is, bár csekély mértékű növekedést mutatnak. Március közepén a gyertyánban csak aprilis, a tölgyben és bükkben csak május elején találhatók az első keményítőszemcsék, melyek létrejöttüket nem köszönhetik mindig a zöld sejtnek, hanem gyakran azon anyagokból kellett keletkezniük, a melyekké a keményítő az előző ősön alakult át. A márciusban és áprilisban jelentkező keményítő a fiatal hajtások alakításakor újból eltűnik és pedig első sorban a hánésből. A dus keményítőjű fákból, mint a tölgyből és bükkből azonban csak részben tűnik el a keményítő.

† Egy millió dollár jutalomdíj. Hír szerint egy amerikai társaság egy millió dollár pályadíjjal tűzött ki oly egyén részére, aki praktikusban használható szert talál föl az ásványolaj elszappanosítására. Eddiggi ismereteink szerint az ásványolaj elszappanosítása komoly kísérlet tárgyát nem képezhet, de végre is semmi se lehetetlen. A kiűzött díj nagysága érdemes a kísérletre s bizonyos, hogy a hír hallatára az öt világrész laboratóriumaiban a lombikok mil íöl alatt gyujtanak örök tüzet. A dollárok hazájából való hír kissé különösen hangzik, de mert komoly szaklapban jelent meg, közreadjuk a milliót pályázatot. Ki tudja, hogy a milliók utáni vágy micsoda örökbeesű, s a dollárok millióinál is többet érő földűdűzést ad a vegytannak?

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

Az Adria Magyar Királyi Tengerhajózási Részvénytársaság ma tette közzé az 1901. évről szóló mérlegét, amelynek főbb adatai a következők:

Mérleg-számla. Vagyon: Tulajdon hajóink értéke 18.128.840-09 K. Építés alatti hajókra teljesített részletfizetések 6.389.306-63 K. Társasági palota Fiumében 2.204.810-08 K. Budapesti telek vételára 586.488-— K. Budapesti társasági palotára teljesített részletfizetések 831.690-13 K. Anyagraktár épület 37.380-—. Pénztárszámla 23.569-63 K. Bankoknál elhelyezett összegek 1.965.411-29 K. Adóskók 621.215-15 K. Tengeri és vasúti szállítási díjak 112.751-40 K. Értékpapír 203.810-— K. 1902. évben elszámolandó utakra adott készpénz-

előlegek és anyagkészletek 485.183-15 K. Összesen 31.589.849-75 K.

Teljes: Részvénytőke 10.000.000 K. Papírértékű elsőbbségek 3.856.800 K. Kisorsolt, de föl nem vett 1901. december 31-én visszaváltandó papírértékű elsőbbségek 356.200 K. Jelzálog kölesön 670.637-48 K. Fiumei telek vételár háráléka 200.000 K. Budapesti telek vételár háráléka 486.050 K. Tartalék-alap 2.589.847-23 K. Biztosítási tartalék-alap 2.431.288-40 K. Nyugdíjalap 354.794-71 K. Értékesítőkönyvesi tartalék-alap 8.587.293-86 K. Hitelezők 526.854-87 K. Eltölgadványok és utalványok 46.345-93 K. Atmeneti tételek 472.750-32 K. Egyenleg mint nyereség: Folyó évi nyereség 1.134.065-14 K. Nyereségáthozat 1900. évről 126.921-76 K. Összesen 31.5:9.849-75 K.

Nyereség és veszteségszámla. Bevételei: Hajóbiztosítási díjak: 1901. évi hajóbiztosítási díjak 383.985-70 K. Tartaléka helyezet 1% 181.288-40 K. Értékesítőkönyvesi tartalék-alap: Hajók elhasználása folytán keletkezett értékesítőkönyvesi 1.051.341-66 K. Leírások: „Baross“ gőzös átalakítási költsége 93.541-89 K. „Carola“ gőzös átalakítási költsége 53.432-83 K. Társasági ház értékből leírás 48.000-— K. Anyagraktár-épületeiből leírás 2670 K. Általános költségek 677.015-93 K. Megtérített károk és hiányok 21.194-— K. Kamatok: Elsőbbségek kamata 177.336-— korona. Tartaléktőkék kamata 76.092-20 K. Jelzálogkölesön kamat 29.870-62 K. Egyéb kamatok 164.442-50 K. Egyenleg mint nyereség: Folyó évi nyereség 1.134.065-14 K. Nyereségáthozat 1900. évről 126.921-76 K. Összesen 4.236.169-60 K. Kiadás: Nyereségáthozatal 1900. évről 126.921-76 K. Magyar kir. állami szubvenció 1.140.000-— K. Hajók jövedelme 2.572.543-57 K. Házberjövdelem 77.880-99 K. Ártolyam nyereség 17.664-17 K. Kamatjövdelem 253.977-82 K. Külföntéle jövedelem 42.181-29 K. Összesen 4.236.169-60 K.

Az Országos Iparügyesület összes szakosztályai esütörtökön, március 20-ikán, délután öt órákor az egyesület helyiségében (VI., Uj-utca 4. sz. I. em.) bemutató ülést tartanak. Bemutatóra kerül: 1. *Pentek Lajos*: Uj szabászati rendszer. 2. *Lilienberg Ignác*: Homály-megállapító, mértékellenőrző óv. 3. *Szőke G.*: Börlábtörölő-szöngyeg. 4. *Ehrenreich Adolf* és Társa: Sportcipő-különlegesség. 5. *Steiner Armin* és Ferenc: Bádogból készült óratok. 6. *Dr. Wagner* és Társai: Staniól és fémkupak gyártmányok. 7. *Fuchs Mór*: Lámpareflektorok. 8. *Komlóczy Gyula* eladása a Kőbör-éle biztosító lemezekről, valamint a smirgel-vászson és papírparról. 9. Az ülésre esetleg elhozott más ipari újdonságok. Ugyancsak az összes szakosztályok pénstelen, március 21-ikén délután öt órákor az egyesület helyiségében (VI., Uj-utca 4. sz. I. emelet) ülést tartanak, amelyen *Zerkovits Emil*: A bosnyák vasutak a magyar ipar szempontjából címmel tart előadást.

A Magyar Kereskedelmi Részvénytársaság tegnap tartotta tizenegyedik évi közgyűlését báró *Nikolics Fedor* elnök és mellét.

Az előterjesztett igazgatósági jelentés szerint a társaság vállalatai Fiumében az elmúlt évben a kedvezőtlen viszonyok dacára fokozott mértékben teljesítették a magyar kikötővárosi kereskedelmének fellendítésére irányuló tevékenységüket. A déltünyűmös-ankeiök működése még folyton növekszik jelentőségben és az elmúlt évben a szomszédos külföldi területek (osztrák tartományok, Németország egyes városai, továbbá Szerbia és Románia) forgalmának csatlakozása is konstatalható. A cseranyag-üzlet állandóan kielégítő eredményeket mutat fel. A kiviteli üzletben a társaság a Magyar Királyi Kereskedelmi Múzeum üzletvezetősége gyanánt működővén, az elmúlt évben közel 18 millió korona értékű hazai iparcikket exportált és különösen kiemelendő, hogy a forgalomnak mindinkább növekvő része esik a tengerentúli összeköttetések eredményére. Hasonló a helyzet a háziipari cikkek értékesítése terén, amennyiben az elmúlt év folyamán a társaság többéle ily háziipari cikket a nyugateurópai államokban és Amerikában is bevezetett. A sok tekintetben kedvezően belőldi gazdasági viszonyok következtében a Magyar Királyi Államvasutak gépgyárában készülő gazdasági gépek értékesítésében a kiviteli üzletet az elmúlt évben is fokozott figyelemmel kellett részesíteni és ezért a társaság ebbeli tevékenységét Romániában és Oroszországban élnkítette, továbbá Szerbiára is kiterjesztette. Mint a Magyar Királyi Söjvédék Vezérigynöksége a társaság most fejezte be első évi tevékenységét, amelynek folyamán az üzletágot az egész vonalon organizálta és mig egyrészt a „konyhaság tekintetében máris igen jelentékeny forgalmat létesített, másrészt az iparsó-adminisztráció terén általános reformot vitt keresztül, amely már az első évben költsétesen bevált és igen biztos kilátásokat nyit a jövőre nézve. A hazai s exportjában is számottevő fejlődés konstatalható. E jelentés után a közgyűlés az előterjesztett zámadásokat tárgyalta. *Fehér Mihály* részvényes a mérlegben kimutatott 3 $\frac{1}{4}$ millió korona összegű értékpapír-készlet mineműségére nézve kérdést intéz az igazgatósághoz, mire *Elek Pál* vezérigazgató azt a világiagosítást adja, hogy az említett értékpapír-készletben két milliónyi 4%-os magyar koronajáradék foglalattik 93-50 ártolyammal, tehát a december 31-i hivatalos árjegyzésben közel egy egész százalékkal alul van a mérlegben felvéve, mig az összes további részét a társaság a fittált vállalatának részvényei képezik. A közgyűlés a világiagosítást tudomásul vette és elhatározta, hogy a múlt évi áthozatalt egyből 317.844 korona összegű tiszta nyereség-egyenlegből az alapszabályszerű levonások után osztaléku részvényenkint 30 korona (7 $\frac{1}{2}$ %) fizetessék, a tartalék-alap 100.000 korona dotációval 600.000 koronáig fel-emeltessék és a megmaradt 18.866 korona az új üzletév számlájára vitessék át. A felügyelőbizottság régi tagjainak újból való megválasztása után *Dr. Feresztényi Aladár* felügyelőbizottsági pótlagul megválasztott. Az esedékes szelvényeket március 17-kétől kezdve váltják be.

A Fővárosi Kereskedők Egyesülete tegnap délután 3 órakor tartotta éves közgyűlését, amelyen a választmány **Mössmer József** egyesületi elnököt abból az alkalomból, hogy a napokban cégéne 60 éves fennállását ünnepelte, nagy ovációban részesítette. A közgyűlést **Sigmund Gusztáv** elnökhelyettes nyitotta meg és felkérte a közgyűlést, hogy az ünnepeltet egy 5 tagú küldöttséget menesztessen s amíg az megérkezik, az ülést felfüggeszti. Amikor **Mössmer József** a küldöttség által kísérvé a terembe lépett szünni nem akaró éjzenésekkel és tapsal fogadták. **Sigmund** helyettes elnök szép beszédében méltatva **Mössmer József**nek egyrészt a kereskedelem, másrészt pedig a fővárosi kereskedők egyesülete körüli érdemeit, átnyújtotta neki az egyesület nevében a művészileg kidolgozott díszoklevelet. Az ünnepelt meghatva köszönte meg az ovációt és biztosította karitásait, hogy a jövőben is arra fog törekedni, hogy a magyar kereskedelem érdekében előmozdításában részt vegyen. A közgyűlés azután **Mössmer József** elnöklete alatt folytatta tanácskozásait. Az évi jelentést, miután az terjedelmes könyv alakjában a tagoknak már előzetesen beküldvetett, felolvasottan tekintették s egyben jegyzőkönyvileg közölnet szavaztak dr. **Kraemer József** titkárnak évi jelentés megismeréséről és azért a buzgó-ságért, amelyet az egyesület ügyei érdekében kifejtett. A zárszámadás jóváhagyása és a jövő évi költségel-irányzat megállapítása után a választmányának megadták a felmentést. Nagy érdeklődést keltett **Leitner-dorfer** Henriknek indítványra az új perrendtartás törvényjavaslatának egyik intézkedése ellen, mely az ugynevezett könyvvizonati illetékességét lényege-sen korlátozni szándékozik. Indítványozó részle-tesen kifejtette, hogy a tervezet az intézkedés a keres-kezők és iparosok szempontjából rendkívül sérelmes. Többek hozzájárulása után a közgyűlés elhatározta, hogy a tárgyban kimerítő felterjesztést intéz a keres-kedelemügyi miniszterhez s a felterjesztésnek máso-latát a képviselőház minden tagjának is beküldi és megkeresi végül a tárgyesületeket is a mozgalom-hoz való csatlakozásra. **Földváry Imre** indítványára a közgyűlés elhatározta, hogy **Hordászy Nándor** keres-kelelmi miniszert az egyesület táviratlag üdvözli. Azután megválasztatták az igazgatóságra: **Földváry Imre, Kertész Tivadar** (uj), **Pertik Béla, Kuns József, Stern Henrik**. Választmányi rendes tagok lettek: **Berger Béla, Bergi József, Blum Sándor, Hubenthal Lipót, Konta Ferenő** (uj), **Krausz Adolf, Kronberg József** (uj), **Lux Mihály** (uj), **Maléter Géza, Poppovits J. Mirkó, Pósa Vilmos, Preisch Mór, Rössler Józ-sef, Steinschneider B.** A számvizsgáló bizottság tagjai: **Preisch Vilmos, Sebestény Bertalan, Wein-berger Márton, Gazda, Waid Gyula**. Helyettes gazda: **Buday Gyula**. Pénztárnok: **Hollós Dezső, Ellenőr: Frisch Ignác**. Könyvtárnok: **Ernyeai Lajos**.

A Magyar Mezőgazdasági Szesztermelők Orszá-gos Egyesülete **Lujanovics Sándor** udvari tanácsos elnöke alatt tegnap tartotta rendes évi közgyűlését a Közteken. Az elnöki megnyitó kiemelte a mező-gazdasági szesztermelés fontosságát, mely az ország sok vidékén ugyszólván lételetétele a mezőgazdaság boldogulásának. Az egyesület a folyó évben is igye-kezet a mezőgazdasági szesztermelők érdekeit tel-kezőlteni és védelmezni. A közgyűlés elfogadta a **Rubi-nek Gyula** titkár által előterjesztett igazgató-választ-mányi jelentést az egyesület múltévi működéséről, valamint a zárszámadásokat is s a választmányának, ugyszint a titkár és pénztárnoknak a felmentést megadta. Az 1902. évi költségvetés megállapítása után számvizsgáló bizottsági tagokul egyhangul meg-választotta a közgyűlés **Edelestein Armin, Goldfinger Gábor** és **Szentgyörgyi Miklós** tagokat. Tudomásul vet-ték, hogy a földmívelési miniszter az egyesület elő-dósitott alapszabályait jóváhagyta. A közgyűlés után dr. **Szilágyi Gyula** érkekezést a Szeszpari mozgalom-ról Német- és Franciaországban címmel **Zórád István** olvasta fel. Az értekezés írója Európa e két szesztermelő államának tevékenységéről számol be és behatóan ismerteti a német szesztérlekesítési köz-pont működését, mely a német szesztermelők egyleté-nek kísérleti állomásával karöltve törekszik azon, hogy minél tágasabb alkalmazást nyerjen a szesz. Felolvasó szerint ugy a németek, mint a franciák arra törek-szenek, hogy a szesz denaturálását minél olcsóbbá tegyék. A múlt hónap folyamán Berlinben tartott szeszpari kiállításról inkább **Sporon Pál**, a debreceni gazdasági tanintézet tanára tartott értekes előadást, ismertetőn a Németországban bevált és sikerrel al-kalmazott szeszvilágító-, fűtő- és fűzőgépeket és esz-közöket. **Rubinek Gyula** országgyűlési képviselő az ipari előkora használandó szesz termelésének a mező-gazdaság részére való biztosításáról értekezett. Hozs-zabb indoklás után előterjesztett határozati ja-vaslatában kimondani kéri, hogy: Az Ausztriából hozzánk beözülő szesz jobb, igazolja a magyar gazdaságkötésnek ama kívánásának teljesítését, hogy csak hazai származású szeszből fedeztessék a hazai fogyasztás. Hogy a denaturált szesz a petro-leummal versenyezessék, azt kívánja, hogy a mező-gazdasági szeszvilágító a denaturálásra termelt szesz minden hektoliterje után a kontingens szesz termé-lesé után élvezet jutalmom kívül külön jutalmat kap-janak, emelylekben részletelni kell az ipari szeszgya-rakat is, ha a denaturált szesz saját kontingensükből hozzánk forgalomba. Beható vita után elhatározta a közgyűlés, hogy a közgazdasági miniszterekhez ez ügyben felterjesztést intéz.

Hajóállomás megnyitása. A Dunagőzhajózási Társaság **Mantern** hajóállomását 16-án egy a személy-, mint az áruforgalomra nézve megnyitotta.

Országos lóvásár. A Tattersal telepén tegnap és ma megtartott országos lóvásárra felhajtottak 1075 drb I. osztályu, 610 drb II. osztályu, összesen 2885 drb lovat. Ebből eladtak 1866 drb lovat.

Juhvásár. (A budapesti marhavásártéri vásár-pénztár részvénnyársaság tudósítása.) Felhajtás 307 darab juh, — kecske. Jegyzett árak: Elsőrendű ürü 44.— f. 1-től 46 f.-ig, kivételesen — f. — kg.-ként, (vagy 42 k-tól 42.50 k.-ig páronként), középminő-ségű ürü — f. 1-től — f.-ig, kivételesen — f. — kg.-ként, vagy — k.-tól — k.-ig páronként, kosokért — f. 1-től — f.-ig kivételesen — f. 1-től — f.-ig vagy — k.-tól — k.-ig, középminőségű gyapjas — f. 1-től — f.-ig, kivételesen — f. 1 kg.-ként, vagy — k.-tól — k.-ig páronként, kosok legjobb minőség — fillérrig, páronként — korona, kivételesen — korona, rackajuhok — fillér, páronként 15.50—20.— korona, szerbiai juhok páronként — korona, romániai juhok páronként — korona, anya-juhokért — fill. kg-nt (— K.-ig páronként), kiselejtett juhokért — fillér kg-nt (— korona páronként) kecskék — korona páronként. Miután a mai vásáron a kereslet jobb volt, élénk irányzat mellett az árak 2 fillérral kg-nt emelkedtek.

Gadassági marhavásár. Budapest, márc. 16. és 17. Felhajtott 87 darab jármás ökrör 17 darab fejős te-hén, 12 darab igás bivaly, összesen 116 darab gazda-sági marha. Árjegyzéseink: elsőrendű jármás ökrökért 740—790 korona, középminőségű 620—725 korona, hízalásra 4.0—5.55 korona, igás bivalyokért 480 — 550.— koronát páronként. Fejős tehenekért 136—230 koronát darabonként. A csekély felhajtáshoz mér-ten az üzlet kedvező leolvasu volt, amennyiben né-hány nagyobb gazdaság telt bevásárlst.

Budapesti konszum-marhavásár. Március 17-én. Felhajtott 160 darab ökrör, 4 darab bika, 10 darab tehen, 2 bivaly, összesen 176 darab szerb marha. Árjegyzések: Elsőrendű szerb ökrör 55—60 koronáig, kivételesen — korona, másodrendű 44—60 koronáig, silány 38—42 koronáig, bikákért 46— koronáig, tehenekért 40—42 koronáig, bivalyokért — koronáig métermázsánként. Dacára a csekély felhajtásnak, az üzlet lassu leolvasu volt, az árak változatlanok maradtak.

Bécsi vágómarhavásár. Március 16-án. (Saját tudó-sítók telefonjelentése.) A st.-marxi központi vásár-csarnokban ma megtartott vágómarhavásárra felhaja-tott: 3204 darab magyar fajtajú, 578 darab galicjai fajtajú, 13 darab bukovinai fajtajú, 865 darab német fajtajú, összesen tehát 4660 darab szesvarmarha.

A felhajtás akkora volt, mint a múlt héten. A hangulat barátságos volt. Az árak nagyrészen vál-tozatlanul a multhetiek. Az ökrör-vásár gyöngye for-galmu és a multheti árak alig voltak elérhetőek.

Jegyzések: 100 kilogrammfont 616 sulyban, magyar hízóökrör I. minőségű 60—70 fillér, ki-vételesen 74.— fillér, II. minőségű 58—65 fillér, III. minőségű 50—57 fillér, galicjai hízóökrör I. mi-nőségű 68—74 fillér, kivételesen — fillér, II. minő-ségű 60—67 fillér, III. minőségű 54—59 fillér; német hízóökrör I. minőségű 76—80 fillér, kivételesen 82 fillér, II. minőségű 67—75 fillér, III. minőségű 57—66 fillér. Legelő ökrör 46—56 fillér, levagott ökrör 40—53 fillér. Bika és tehen 100 kilogrammfont 30—42 ko-rona. Kivételesen — korona, 100 kilónként, fogyasztási adóval együtt.

A budapesti gabonatorzsde.

Budapest, március 17.

Jó kínálat s gyöngye kereslet mellett készbuza csöndes irányzatú; mindössze pár malom osztozko-dott a vételekben s a forgalomba került 12.000 mm. 2½ fillérral olcsóbban kelt el. Rozs is olcsóbb 5 fil-lérral, tengeri valamivel kedvezőbb.

Eladottat:

Buza. Tiszavidéki: 200 mm. 79 5 k. 9 K. 60½ f., 200 mm. 79 k. 9 K. 62½ f., 100 mm. 79 k. 9 K. 60 f., 100 mm. 79 k. 9 K. 64 f., 300 mm. 78 k. 9 K. 60 f., 200 mm. 78 k. 9 K. 50 f., 100 mm. 78 3 k. 9 K. 35 f., 100 mm. 77 3 k. 9 K. 35 f., 700 mm. 74 k. 9 K. 20 f.

Makói: 1100 mm. 77 k. 9 K. 47½ f.

Szentist: 1000 mm. 77 3 k. 9 K. 45 f.

Bihari: 200 mm. 78 k. 9 K. 60 f.

Kulai: 1950 mm. 75 k. 9 K. 25 f.

Cservenkai: 4600 mm. 75 5 k. 9 K. 25 f., **Dunai:** 1000 mm. 75 8 k. 9 K. 23½ f., **Raktári:** 1000 mm. 76 6 k. 9 K. 20 f.

Mind három hónapra.

Rozs: 500 mm. 7 K. 60 f., 300 mm. 7 K. 57 f., **Zab:** 100 mm. 7 K. 86 f., 100 mm. 7 K. 80 f., 200 mm. 7 K. 80 f., 100 mm. 7 K. 70 f., 100 mm. 7 K. 65 f., 100 mm. 7 K. 60 f.

Tengeri: 100 mm. 5 K. 30 f. kocsiara rakva, 200 mm. 5 K. 15 f., 100 mm. 5 K. 15 f. paritásra.

Késszépfeletés mellett.

A készúra hivatalos jegyzése a budapesti áru-és értéktörzsde s-ökásai szerint készpénzben 50 kilogrammfont. — A minőség hektoliterenkint és kilogrammfont,

B u z a	Kiló	Kilogramm font		Kilogramm font	
		K.-100	K.-ig	K.-100	K.-ig
Tiszavidéki	uj	77	9.25	9.05	9.50
		76	9.20	9.00	9.45
		75	9.15	8.95	9.40
		74	9.10	8.90	9.35
Fehérmegyei		75	9.00	8.80	9.45
		74	8.95	8.75	9.40
		73	8.90	8.70	9.35
		72	8.85	8.65	9.30
Posztvidéki		70	9.10	8.90	9.45
		71	9.05	8.85	9.40
		72	9.00	8.80	9.35
		73	8.95	8.75	9.30
Bánási		75	9.15	8.95	9.50
		76	9.20	9.00	9.55
		77	9.25	9.05	9.60
		78	9.30	9.10	9.65
Bácskai		75	9.20	9.00	9.50
		76	9.25	9.05	9.55
		77	9.30	9.10	9.60
		78	9.35	9.15	9.65
		79	9.40	9.20	9.70
		80	9.45	9.25	9.75

Egyéb gabonafajták	Kiló	Kilogramm font	
		K.-100	K.-ig
Rozs	uj	76—72	7.45
			7.55
			7.65
Arpa	uj	60—62	6.15
			6.25
			6.35
Zab	uj	60—64	6.75
			6.85
			6.95
Tengeri	uj	60—64	7.55
			7.65
			7.75
Repece	uj	—	—
			—
Köles	uj	—	—
			4.60
			5.—

A határidőüzlet folyamán a következő kitések történtek:

Áprilisi buza 1902. . . . . 9.19—9.17—9.15—9.13—9.14
Májusi buza 1902. . . . . 9.19—9.16—9.14—9.15
Októberi buza 1902. . . . . 8.20—8.19—8.20
Áprilisi rozs 1902. . . . . 7.45—7.43—7.44
Áprilisi zab 1902. . . . . 7.55—7.53
Májusi tengeri 1902. . . . . 5.20—5.18—5.21
Augusztusi repce 1902. . . . . —

Déli egy óraker a következő záróárakat állapi-tották meg hivatalosan a tőzsdén:

Áprilisi buza 1902. . . . . 9.18 pénz 9.14 árú
Májusi buza 1902. . . . . 9.14 „ 9.15 „
Októberi buza 1902. . . . . 8.20 „ 8.21 „
Áprilisi rozs 1902. . . . . 7.43 „ 7.44 „
Áprilisi zab 1902. . . . . 7.53 „ 7.55 „
Májusi tengeri 1902. . . . . 5.21 „ 5.22 „
Augusztusi repce 1902. . . . . 12.40 „ 12.50 „

Déliután fél 5 óraker zárul:

Buza áprilisa 1902. . . . . 9.09— 9.10
Buza májusra 1902. . . . . 9.12— 9.13
Buza októberre 1902. . . . . 8.17— 8.18
Áprilisi rozs 1902. . . . . 7.40— 7.41
Áprilisi zab 1902. . . . . 7.51— 7.52
Májusi tengeri 1902. . . . . 5.20— 5.21
Augusztusi repce 1902. . . . . 12.40—12.50

A budapesti értéktörzsde.

Teljes üzletlenség mellett árfolyamok gyengék.

Előtzsde. Osztrák hitelrészvény 693.25—696.—. Államvasuti részvény 679.75—690.60. Közüti vaspalya részvény 643.—645.— korona.

A déli tőzsdén a következő értékekben volt for-galom: Koronajáradék 97.55—97.65. Regale-váltásig 101.35—101.40%. Magyar hitelrészvény 709.—709.10. Osztrák hitelrészvény 692.—693.25. Salgótarjáni kö-zszébánya részvény 523.—. Közüti vaspalya részvény 642.—642.½. Államvasuti részvény 678.50—679.—. Cukor-részvény 1480.— korona.

Utótzsde. A 4 órai zárlatkor maradt: Osztrák hitelrészvény 693.75. Magyar hitelrész-vény 709.50. Leszámitoló —. Rimamurányi vas-műrészvény 503.50. Osztrák-Magyar államvasuti rész-vény 679 —. Közüti vasuti részvény 642.50. Villamos-vasut 313.— korona.

A budapesti terménytörzsde.

A terményüzletben a szezonserű hangulatnak megfelelően alakult az árak és végül a termény-üzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő ár-olymokat állapította meg:

Jegyzések: Hieremag: lucerna magyar 45.—58.—korona, vörös aprószemű 42.—46.— korona, vörös erdélyi — korona, vörös bánási — korona, középszemű 47.—49.— korona, nagysemű 50.—56.— korona. Disznózsír: budapesti 56.—56.50 korona, vidéki — korona. Táblaszalonna: légszárazított vidéki — korona, városi 4 darabos 46.—47.— korona, 3 darabos 49.—50.— korona, üstölt — korona. Szilva: boszniai: szokás szerinti minőség 14.25—14.50 korona 120 da-rabos — korona, 100 darabos 16.75—17.— korona, 85 darabos 19.75—20.25 korona, azonnali szál-lításra. Szerbiai szókás szerinti minőség 13.50—14.— korona, 100 darabos 16.50—17.— korona, 85 darabos 19.60—20.— korona. Szilvaiz: slávoniai 19.—19.50 korona, szerbiai 17.50—17.75 korona, azonnal való szállításra.

A bécsi gabonatorzsde.

Bécs, március 17. (A Budapesti Napló telefo-n-jelentése.) A határidő-piacon a részvétel nagyon gyenge s a forgalom felette csekély volt; de külön-ben is hiányzott minden kezdeményezés, mert jól le-het, a heti zárlatról szóló külföldi jelentések általában kedvezők voltak, ezt a hatást az enyhévé változott esős időjárás ellensúlyozta. Zárlatkor buza és rozs 4; illetőleg 2 fillérral hátrányban maradtak, az az és ten-geri ellenben megtartották tegnapelőtti árfolyamukat. Felmondottak 4500 métermázsza zabot. Buza tavaszra 9.27—9.24, május—júniusra 9.26—9.27—9.28, rozs ta-vaszra 7.60—7.61, május—júniusra 7.80—7.83, tengeri május—júniusra 5.50—5.49. Jegyeztettek: zab tavaszra és május—júniusra 7.76—7.77, repce augusztus—szep-temberre 12.80—13.—. Zárlatkor maradtak: Buza ta-vaszra 9.29, rozs tavaszra 7.60, május—júniusra 7.57, zab tavaszra 7.73, május—júniusra 7.71 korona.

A bécsi értéktörzsde.

Az előtzsde üzleti csöndesség mellett indult. Ké-sőbb tovább tartott ez a lassu üzletmenet.

A déli tőzsde szintén teljes üzleti csöndesség mellett indult. Az árak a kulissz-papirokból csak kevésse változtak. 1 óra 15 percor kedvetlen, 1 óra 30 percor tartott, Berlinre valamivel jobb a bank-papirokra.

Bécs, március 17. (Magyar értékek tárlata.) 4% os aranyjárdék 120.—, Bézai és szegedi kölcsön sorsjegye 166.—, Magyar vasúti kölcsön ezüstlécen 150.80, Magyar keleti vasúti állami költsége 150.20, Magyar ércművelési és pénzügybank 445.50, Rimamurányi vasműrészvény 500.50, Magyar korona-járdék 97.45, 4% os Magyar földterület, kötvény 97.—, Magyar hitelbank részvény 706.—, Magyar nyeregményi kölcsön sorsjegye 198.—, Kassa-óderbergi vasúti részvény —, Magyar kereskedelmi bank —, Magyar cukoripar 1500.

Bécs, március 17. (Osztrák értékek tárlata.) 4% os papírjárdék 101.90, 4% os osztr. aranyjárdék 120.85, 1860-os sorsjegye 153.75, Osztrák hitelsorsjegye 442.—, Angol-osztrák bank —, Bécsi bankjegyeket 464.—, Osztrák-magyar bank 1628.—, Déli vasút 68.50, Dunagöbújózási részvény 880.—, Dohányrészvény 266.50, Császári és királyi arany 113.6, Német bankváltók 117.32, 4% os osztr. járdék 101.35, Osztrák koronajárdék 99.15, 1864-iki sorsjegye 248.—, Osztrák hitelintézet részvény 693.—, Unionbank 563.50, Osztrák Länderbank 424.—, Osztrák-magyar államvasút 678.75, Elbavölgyi vasút 469.—, Alpesi bányarészvény 392.50, 20 frank arany 19.09, Londoni váltóár 240.03 Bécsi Tramway Litt B. 283.26, Bécsi Tramway Litt A. 287.25, Lipót kohó 342.—, Az irányzat esendes.

Bécs, március 17. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 693.50, Magyar hitelrészvény 707.—, Angol-Osztrák bank 464.50, Bécsi bank-egyesület 563.50, Union bank 425.—, Länderbank 678.75, Osztrák-magyar államvasút részvény —, Déli vasút 68.50, Elbavölgyi vasút 470.—, Eszaki vasúti vasút részvény 465.—, Dohányrészvény 506.50, Rimamurányi vasúti 392.50, Alpesi bányarészvény —, Májsji járdék 101.60 Magyar korona járdék 97.45, Török sorsjegyek 111.50, Német birodalmi márká 117.40—41. Napoleon'd'or 19.11.

Külföldi értéktözsde.

Berlin, március 17. (Tözsdei tudósítás.) A mai tözsde-forgalom állandó kedvetlenség mellett csöndes volt. Kohó- és kőszénrészvények a kínálat miatt hanyatlottak. Bankértékek csekély forgalom mellett jobban álltak ellent a nyomásnak. Beföldi járdékok emelkedtek. Vasutak egyenlőtlene. A második tözsdeóránban sem élénkült meg az üzlet. Laura-részvény helyi vételekre kissé javultak. Magánkamatláb 17/89v.

Berlin, március 17. (Zárlat.) 4% os papírjárdék —, 4% os osztrák aranyjárdék 102.70, Elbavölgyi vasút —, Magyar koronajárdék 98.25, Osztrák-magyar államvasút 145.50, Kassa-óderbergi vasút —, Bécsi váltóár 85.15, Magyar vasúti beruházási kölcsön 101.30, Alpesi bányarészvény —, Disconto-Commandit 196.45, Általános villamosági Edison 192.—, Gelsenkircheni 105.25, Laura-kohó 201.60, 4% os ezüstjárdék 101.75, 4% os magyar aranyjárdék 101.—, Osztrák hitelrészvény 218.50, Déli vasút 18.90, Károlyi Lajos vasút 101.10, Orosz bankjegyek 216.50, 4% os új orosz kölcsön 96.75, Török dohányrészvény —, Olasz járdék 101.10, Magyar hitelbank —, Dynamit Truist 175.10, Harpeni 163.75, Az irányzat ingadozó.

Berlin, március 17. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esti forgalom 4% os magyar aranyjárdék 101.—, Magyar koronajárdék 98.20, Osztrák hitelrészvény 218.75, Osztrák-magyar államvasút 145.50, Déli vasút 18.80, Eszaki vasúti vasút —, Elbavölgyi vasút —, Orosz bankjegy készpénz —, Buschtchradai —, Orosz bankjegy 216.50. (Ullimo.) Lombard —

Páris, március 17. (Zárlat.) Osztrák-magyar államvasút —, 4% os osztrák aranyjárdék 103.90, Osztrák Länderbank —, 3% os francia járdék 100.55, Ottomanbank 564.—, 3% os francia járdék 102.17, Alpesi bányarészvény —, Déli vasút —, 4% os magyar aranyjárdék 101.90, Párisi bankrészvény 1010.—, Olasz járdék 100.55, Francia törleszt. járdék 100.45, Osztrák földhitelezési részvény —, Török dohányrészvény 324.—, Az irányzat bgyádat.

Frankfurt, március 17. (Zárlat.) 4% os papírjárdék 101.90, 4% os osztrák aranyjárdék 103.10, Magyar koronajárdék 98.35, Osztrák-magyar bank 117.05, Déli vasút 18.70, Elbavölgyi vasút —, Londoni váltóár 204.50, Bécsi bankjegyeket 119.40, Villamos részvény 120.50, 3% os magyar aranyjárdék 86.—, 4% os ezüstjárdék 101.65, 4% os magyar aranyjárdék 101.20, Osztrák hitelrészvény 218.40, Osztrák-magyar államvasút 145.70, Eszaki vasúti vasút —, Bécsi váltóár 85.35, Párisi váltóár 813.35, Unio bank —, Alpesi bányarészvény 200.—, Az irányzat kedvelten.

Frankfurt, március 17. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Arnyalomban januára. Esti forgalom Osztrák hitelrészvény 218.40, Német bank —, Disconto

196.—, Berlini kereskedelmi bank 156.25, Gelsenkircheni 164.60, Harpeni —, Laura-kohó 201.60, Olasz járdék —, Szilárd —, Hamburg, március 17. (Zárlat.) 4% os ezüstjárdék 101.50, 1860. sorsjegye 153.—, Déli vasút 18.50, 4% os osztrák aranyjárdék 102.90, Osztrák hitelrészvény 218.50, Osztrák-magyar államvasút 145.25, Olasz járdék 101.05, 4% os Magyar aranyjárdék 101.10, Az irányzat nyugodt.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Március 17. A sertésüzlet irányzata változatlan. A) Hízott sertések ára: L A Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronként 400 kilogramm felüli súlyban) 98—100 fillérig, Öreg közép (páronként 300—340 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig, Fiala nehéz (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) 106—107 fillérig, Fiala közép (páronként 251—320 kilogramm terjedő súlyban) 102—104 fillérig, Fiala könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig, — II. Magyar szedett: Nehéz (páronként 280 kilogramm felüli súlyban) — fillérig, Közép (páronként 240—280 kilogramm súlyban) — fillérig, Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig, — III. Romániai: Nehéz (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) — fillérig, Közép (páronként 250—320 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig, Könnyű (páronként 200 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig, — IV. Romániai eredeti (Stachl). Nehéz (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig, Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig, — V. Szerbiai: Nehéz (páronként 260 kilogramm felüli súlyban) 102—104 fillérig, Közép (páronként 240—260 kilogramm terjedő súlyban) 98—100 fillérig, Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 96—98 fillérig.

Sertésüzlet szám 1902. március 15. napján volt készlet 32.340 darab., 1902. március 16. napján felhajtott 1603 darab, 1902. március 16. napján elszállított 695 darab, 1902. március 17. napjára maradt készletben 33 248 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.

Március 17.

Kinevezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Kemény Rezsőt, az Országos Zenakadémához a hegedűtanszak tanárává, Trasser Katicát a temes-kutasi állami elemi népiskolához tanítóvá, az igazságügyminiszter Ferenczy Miklóst a nagykaposi, Borbély Jánost a zemesi járásbírószághoz végrehajtóvá, a honvédelmi miniszter Ljubibratic D. Istvánt miniszteri titkárrá, Frank Bélát miniszteri segédtitkárrá, Kleszner Ivánt miniszteri fogalmazóvá, Vén Antal segélyjáni miniszteri fogalmazóknokká, a belügyminisztérium ideiglenes vezetésével megbízott miniszterelnök Ungmegyében az ungvári anyakönyvi kerületbe Dr. Blazovszky Miklóst, a kisturciba, Oláh Istvánt anyakönyvezetőkké, a jászaiiba Simon Sándort, a szerednyeibe Fekesházy Zoltánt anyakönyvezető helyetteseké, Zólyommegyében a tót-pelsőzi anyakönyvi kerületbe anyakönyvezető helyettesé Bukový Pétert nevezte ki.

Áthelyezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Dr. Paeser Károly nógdrármegyei tanfelügyelő Torontálmegyebe, Schwetz Vilmos kis-küküllőrmegyei tanfelügyelőt Nógdrármegyebe, Dr. Szabó Mihály torontálmegyei tanfelügyelőt jelen minőségében Kis-Küküllőrmegyebe; az igazságügyminiszter Kroó Izsák losvai járásbírószághoz végrehajtott az ungvári járásbírószághoz helyezte át.

Megbízás. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Pogány István segéttanfelügyelőt, a kecskeméti tanfelügyelői kirendeltség vezetőjét, jelen minőségében Nagy-Küküllőrmegyebe áthelyezte és ezen tankerület vezetésével megbízta. Megörösítés. Az igazságügyminiszter a gödöllői járásbírószágnál ideiglenes minőségében alkalmazott Kiss Lajos aljegyzőt meörösítette.

Berendelés. Az igazságügyminiszter Gaiger Miklós szombathelyi törvényszéki bírót a Kuriához tanácsjegyzővé rendelte be.

Napirend.

Naptár: Kedd, március 18. — Római katolikus: Ciril vt. — Protestáns: Sándor. — Görög-orosz: (március 5.) Koran. — Zsidó: Veadar 9. — Nap két: 5 óra 53 percek. — Nyugszik: 6 óra 52 percek. — Hold két: déli 12 óra kor. — Nyugszik: 2 óra 15 percek éjjel. A földmívelésügyi miniszter togad délután 5 órakor.

Nemzeti Szalon tavaszi tárlata d. e. 9 óratól este 8-ig. Belépőji 50 fillér.

Nemzeti Múzeum. Régisíógtár. — Nyitva délelőtt 9 óratól délután 1 óráig. — Többi tárai 1 korona belépőjijai megtekinthetők.

Országos Képtár zárva. Iparművészeti múzeum délelőtt 9 óratól d. u. 1-ig. Technológiai Iparmúzeum. Nyitva délelőtt 9—1 óráig. Mezőgazdasági Múzeum (Kerepesi-út 72.) délelőtt 9-10 1 óráig.

A földtani intézet múzeuma (Stefánia-ut 14.) nyitva d. e. 10—1-ig. Belépőji 1 korona.

Múzeumi könyvtár délelőtt 9 óratól 1 óráig. Akadémiai könyvtár nyitva délután 3 óratól 7 óráig. Egyetemi könyvtár zárva.

Állatkert a Városligetben nyitva egész nap. Belépőjij 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szaknyitványt és keleti mintatár: V. kerület Váci-körút 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-10 délután 2 óráig. Hazai termékek állandó kiállítása és kereskedelemteremténi gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az üzletvitelhez szükséges árukat is eszközöl) a városigeti iparcarnokban nyitva: délelőtt 9 óratól 12 óráig és délután 3 óratól 6 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzletvitelzettsége (Magyar kereskedelmi részvényársaság) V. Váci-körút 32. szám alatt.

Időjelzés.

Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. — Budapest, március 17.

Nyugatról a maximum a kontinens felé nyomult, az alacsony levegőnyomás pedig északon és délen tartózkodik.

Közép-Európában az idő enyhe és helyenkint esős volt. Hazánkban a hőmérséklet a normális körül van. Észak az országban Kelet kivételével sok helyütt előfordultak. Fiumében 60 mm. esett.

Küldés. Változó, szeles és enyhe idő várható, helyenkint csapadékkal.

Vizállás.

Table with columns for location (e.g., Dunánál, Tiszánál, Körösökön), date (Márc. 17.), and water level (Már. 17.).

Theodor E. Schiefner és Getzner, Mutter & Co. cég Búdenzenben 13315. számú

„Forgó motollapálcák-al biró motolla”

című 1898. július 25-ről kelt magyar szabadalmára vevők vagy engedményesek kerestetnek.

Szives ajánlatok „W. M. 1813” alatt Mosso Rudolfhoz Bécs I., Seilerstrásse 2. intézködni.

„The Gresham” életbiztosító-társaság Londonban Magyarországi fiók: Budapest, V., Ferenc József-tér 5-6. A társaság vagyona 1900. decem-ber 31-én — kor. 194,387,703.— Évi bevétel biztosítások és kamat-ból 1900. évi december 31-én 31,190,563.— Kifizetések, biztosítási és járdéki szerződések, valamint visszrá-állások stb. után a társaság fennállása óta (1848) 405,300,493.— Az 1900. évben a társaság 5566 kötvényt állított ki — 50,898,267.42 összeg irtékében. — Prospektusokkal és díjtábla-zatokkal, melyek alapján a társaság kötvényeké ki-állít, továbbá ajánlatokkal, díjmentesen szolgát a magyarországi- és a kelet fiókja Budapestben, vala-mint ennek ügynökei a fiók minden nagyobb vá-rosában.

FERFIK ÉS NŐKNEK a legkacsebb helyen és idelt folyócsónál befecsen-kezés nélkül a legbiztosabb gyógyszernek a „Sanid labdacok” bizonyultak. Egy áveg 100 labdac tartalommal és pontos használati utasítással 6 koronára. Védőre 6 korona előleges beutalás vagy átutalás melletti díjmentesen küli a „Magyar Királyi” gyógyszerár, BUDAPEST, V., Marokkói-utca 2. sz. (Erzsébet-tér sarok).

HOCK JÁNOS a mely pazar szép kiállításánál, remek nyelvezet-nél fogva vált köz- kedvelté. IMAKÖNYVE Ezen imakönyv egyszerű kiadásban, keretrajzok nélkül, vászonkötésben 2 kor. Legfinomabb chagrinbörkötésben aranymet- széssel 6 koronáért kapható. Kis alaka kiadás fekete keretrajzokkal ára chagrinbör- kötésben 8 korona. Legfinomabb borjúbörkötésben hordozható börtökben 24 korona. Ugyanezen kötéses szines keretrajzú szavég- gel 4 koronával több kerülne. Legújabb kiadás, hosszukás alaku (modern) kiadás vékony piros kerettel, borjú- vagy cerasbörkötésben 14 korona, ugyanzs selyem-előttel 16 kor., ugyanzs csattal vagy díszítésekkel 20 kor.

Imakönyv fiatal protestáns hölgyek számára a legajánlatosabb Főh Pál Gyöngyvirágok című imakönyve, melynek ára vászonkötésben 4 kor., finom börtötésben 6 kor.; kapható zenkivált finom borjúbör-, peluce-, bársony- és egyéb kötésekben 8—30 koronára árban. Ezen imakönyvek megjelentek és kaphatók az ATHENAEUM irod. és nyomdai részv.-társulatnál, Budapestben, VII., Kerepesi-út 54.

Titkos betegségek ellen 25 évi, részben katonarvosai (a bécsi és buda- pesti katonakórházakban), részben magánorvos tapasztalatai után legmelegebben ajánlatok D. R. KAJDACSY, v. cs. és kir. ezredorvos és kórházi fő- orvos Electrotherapial rendelés-intézeté IV. Kigyó-utca 5. I. em. Klottid-palota (Atjárház és lift-használat). A legelhanyagoltabb hgyesefolyásokat, legsu- lyosabb hgyhólyagbajokat, bujalkóros sebeket, syphilist, az énfertőztetés utóbjait. Elgyengült férfierőt az orvosi világ által legújabbban olyannyira fel- karolt és hatásában párdánul sikerü Electro-Massage vagy Psychrophor által, magömléseket, nőknél fehérfolyású befec- sendezés nélkül, a legkacsebb börtötésge- kek, valamint ifjúkori bünök következtében be- állott ideg és ennek utókövetkezményeképp létre- jött hátrerebajokat gyógyít a legújabb gyógy- mód szerint alaposan és biztos, állandó sikerrel. Rendel: délelőtt 9 óratól 4 óráig; este 7—8 óráig. Nőknek úgy mint férfiaknak külön be- és kijárat. Külön váróterem. Levelekre díjtalanul azonnal válaszlatlakt; eset- leg gyógyszeréről is gondoskodva lesz.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Kedd, 1902. március hó 18-án.

Bajazzók.

Dráma 2 felvonásban. Szövegét és zenéjét írta Leoncavallo. Fordította Radó Antal.

Nedda Szilágyiné Silvio Beck
Canio Alberti 1. pór Ney B.
Tonio Várady 2. pór Juhász
Beppo Gábor

Utána:

A piros cipő.

Tételegenda 4 képben. Zenéjét szerzte Mádor R. Szövegét írta Regel H. Kezdeté 7 órakor.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Kedd, 1902. március hó 18-án.

A betörő.

Vigjáték 1 felvonásban. Irta Labiche és Mélesville. Fordította: Hevesi Sándor.

Személyek:

Valory Dezső Vaslin Iványi
De Bréenné Láncey Coralie Boros F.
Chabriac Rózsahygyi

Utána:

Frieké.

Dráma 1 felv. Irta Sudermann.

Személyek:

Drosse Ujházi Fricke Beregi
Helén Rákosi Agnes Aiszogyi

Végül:

A nevelő.

Vigjáték 1 felvonásban. Irta Melhae és Halévy. Fordította Ambrus Zoltán.

Személyek:

Turquet Dezső Oktav Náday
Daubertier Gál Adél Ligeti
Leontina Paulayné

Kezdeté 7 1/2 órakor.

Színházjegyek, az Opera, Nemzeti- és Magyar színház összes előadásaira kaphatók és előjegyezhetők: **Bárd Ferenc és Testvé.** zeneműkereskedésében Kossuth Lajos-u. 4. (Telefon 656) és Andrásy-ut 2. (Telefon 25-13) sz. a.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Kedd, 1902. március hó 18-án.

Lotti ezredesi.

Énekes bohózat 2 felvonásban. Irta Rudyard Stone. Fordította Faragó Ödön. A dalok versszövegét írta Mérei Adolf.

Személyek:

Ton Dawentry Sziklai Barley Szilágyi
Harriet Sziklainé Mister Morray Iványi
Jean Dickson Boross Mister Bibb Kalocsay
Kitty Almási I. Miss Kate Sellő
Ramajannah Ráthonyi Esméralda Iványiné
Lotti Fedák Elsie Almási L.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

VIGSZÍNHÁZ.

Kedd, 1902. március hó 18-án.

Kuruc Feja Dávid.

Számú 4 felvonásban. Irta Fényes Samu.

Személyek:

Feja Dávid Pethes Ráskayné Haraszthy
Fejáné Hunyady Demeczky Vendrei
Judit Nógrádi Szenczey István Mátrai
Gábor lantos Góth Cító Péter Rónaszéky
Esze Tamás Hegedüs Lányi Samu Bihar
Böske Varsányi Garaña Antonio Fenyvesi

Kezdeté 7 1/2 órakor.

NÉPSZÍNHÁZ.

Kedd, 1902. március hó 18-án.

Ádám és Éva.

Operett 3 felv. Irta Blum és Toché. Zenéjét szor. G. Serpette, Ford. Bálint Dezső és Makai Emil.

Személyek:

Ádám Szirmai Corbonlonius Szerdahelyi
Küry Cynthia Kápolnai
Adramalek Kovács Marcellus Delli
Lucifer Németh Galena Kovács K.
Asmódi Harmath Benoit Szabó
Gábor Nyári M. Régalard Ujvári

Kezdeté 7 1/2 órakor.

URANIA SZÍNHÁZ.

Kedd, 1902. március hó 18-án.

Először:

A szultán birodalma.

Irta és felolvasa: ifj. Hegedüs Sándor.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

Az összes szépítő szereket fölülmulja a **FÖLDES-féle**

MARGIT CRÈME,

mely az arcot fölültenül tisztítja, frissíti és szépíti. — Nagy tégely 3 K., Kis 1 K. — Szappan 70 alír. Fuder 120 korona. — Készítő:

FÖLDES KLEMMEN gyógyszerész ARADON.

Főraktár: Budapestben Török u. 5. és Dr. Egger Leó gyógyszerüzében. Kapható minden gyógyszerüzében.

Kiselejtezőnk

1902. március 25-ig tetemesen **leszállított áron** nász és alkalmi

A jándék

a legfinomabb és művészes kivitel
Ortner Rezső és Tsa Porcellán fest. gyár

raktára:
Teréz-körút 32.
!!Vigyázat Sarok-üzlet!!

Legfinomabb minőségű porcellán, rendkívül szép festésű dús arannyal, legerősebb tűzállóságú és személyes teljes készletek.

Étkező finom frt 5.50 Kávé modern frt 8.25
Étkező modern „ 6.75 Kávé eleg. porocoo „ 4.25
Étkező roccoo „ 8.75 Tea finom szép festésű „ 3.50
Étkező renaissance „ 9.75 Mocca szép ábrával „ 4.25
Üvegkészlet fin. vésett „ 8.50

Étkező 12 személyre 15 frt, 20, 25 és 35 frt. Majolika függőlámpák potom olcsó 5 frt 50

Vidéki megrendelésnél kérjük a vasut-állomás megnevezését.

FŐVÁROSI ORFEUM

Nagymező-utca 17.

Minden este

Luna asszony

nagy vig operette, Línke FAL-101

Milla Barry

főléptével.

Helene Gérard (Iskolahajó), Marie Bollers (Átváltozó táncosnő), Tarka Szinpad és sok attrakció.

A télleikertben reggel 5 óráig **Vörös Elek** cigányzenekara hangversenye.

Petánovits

METROPOLE-SZALLÓJA

A télleikertben ma

Pongrácz Lajos Kolozsavárról kitűnő zenekara játszik.

Nagy rózsakészlet

legjobb és újabb fajokban

100 darab 2 éves, magasztörzsű, folyton virágzó 60 forint.

Gillemot Vilmos, Budapest, II., Trombitás-ut 9.

Árjegyzék kívántra bérmentve.

Színházak heti műsora.

	M. Kir. Operaház	Nemzeti színház	Vigszínház	Népszínház	Magyar színház
Szerda	A próféta	A menyem.	Kuruc Feja Dávid	Egy görbe nap	Lotti ezredesi
Csütörtök	Tannhäuser	Pogany Gábor	Baltoni rego Kuruc Feja Dávid	Az aranyos	Lotti ezredesi
Péntek	A hugonották	A bor	Kuruc Feja Dávid	Egy görbe nap	Fifino
Szombat	Onegin	Jó falusiak	A feleség	Az új földesur	Fifino
d. u. Vasárnap este		Vörös talár	Kuruc Feja Dávid	A falu rossza	Fifino
	A denevér	Pogany Gábor	A feleség	Az új földesur	Fifino

13003. V. szám.

Versenyárgyalási — hirdetmény. —

Az államkincstár tulajdonát képező «Csepel» nevű Gőzkotróhajón végrehajtandó javítási fém-munkálatok, valamint ugyanazon gőzkotróhajó és a hozzátartozó sárdereglyék javításához szükséges összes fa, szeg, festék, stb. stb. anyagok beszerzésének vállalati uton való biztosítása céljából

folyó évi április hó 3-án déli 12 órakor

a budapesti m. kir. folyammérnöki hivatal helyiségében, (V. ker. Mária-Valéria-utca, 14. szám, IV. emelet), nyilvános zárt ajánlati tárgyalás fog tartatni.

A fém-munkálatok teljesítésére külön és a fa, szeg, festék, stb. stb. anyagok beszerzésére vonatkozó ajánlat szintén külön nyújtandó be. Az ajánlatok benyújtására, valamint a szerződésre vonatkozó közelebbi adatok a budapesti m. kir. folyammérnöki hivattaltól a hivatalos órák alatt megtudhatók.

Budapest, 1902. március hó 13.

M. kir. földmívelésügyi minister.

Dr. RENNER

VIZGYÓGYINTÉZETE

— bejáró betegek számára. — Budapest, VII., Valero-utca 4. (Telefon 555.)

Az intézetben gyógykezelés alá vételnek különféle ideg- és gerincbetegségeket, álmatlanságot, szédülést, ideges gyengeséget, álmatlanságot, a gyomor és belek rendszere, ideges szövődmények stb. — Alkalmazásban levő gyógyeszközök: A tudományos vizsgálatoktól összes eljárásain kívül, szénasavas fürdők (naubelmi eljárás, szivbajonok számára), fény-fürdők (elhalasztásnál és csomós bántalmaknál), az elektromosok minden faja (galvanizáció, faradizáció, franklinizáció), masszázsa (orvosi vagy vibrációs alakban, vagy elektro-masszázs) stb. **Árak mérsékelték. Prospektus kívánatra.**

Fagyapotot

tojás, gyümölcs és egyéb cikkek csomagolására jutányos áron szállít ruhó-i fagyapotgyárából

Klein Zsigmond, Máramaros-Sziget.

Johann Rottachnak Bécsben kiszolgáltattott és a Gesellshaft für graphische Industrie-re Bécsben, átruházott **11392. számú**

„Eljárás átnyomató föltetek előállítására” című 1897. dec. 20-ról kelt magyar szabadalmára

vevők vagy engedélyesek kerestetnek.

Szíves ajánlatok „W. C. 1761” alatt **Mosse Rudolfhoz, Bécs, I., Seilerstätte 2.** kértnek.

DÓCZI M.

Budapest legmegbízhatóbb legnyolcsóbb cipő-raktára **Kerepesti-ut 10.**

Gombos fűz. v. cugos lakk-cipő, férfi 4. női. — 3.90
Férfi v. női boksz fűzű 3.50
Fűz. v. cugos orosz lakból férfi 3.50, női — 3.90
Lakk regatta férfi 3.50, női 2.50
Férfi Chevreux 4.50, női 4.—
Férfi v. női cugos cipő — 3.—
Lakk kivágott — 1.90—2
Egy csatos 2.50, kereszt-csatos — 2.50
Fehér v. rózsaszínű cipő 1.80
Fehér kutyapőr cipő — 2.—
Aranygömb, csomagolt, szállítóval ingyen. **Vidékre 10 frton feül franco.** Nem tetsző árut becserelek

RÖPTÉBEN A VILÁG KÖRÜL.

Díszes kiállítású, értékes ajándék. Egyesült a szívet a hasznossal.

Kétszázötvenhat remek képben bemutatja a világ szépségeit.

A képek magyarázó szövegét írta: **TIMAR SZANISZLÓ.**

Aró díszlambhöztes 20 korona.

Megrendelhető a **LAMPEL R.-féle** (Wodianer F. és Fial) cs. és kir. udv. könyvkereskedésben Budapest, Andrásy-ut 21.

„LE DÉLICE”

Legjobb Vergé **szivarkapapir.**
Legkedveltebb Vergé **szivarkahüvely.**
Minden dohánytözsében kapható.

XII. évtársulat.

Kezdete 1902. április 1.
Az Országos korona
Takarékpénztár

üzletészeinek értéke:
2,500.000 kor.

Ezen üzletészek tapasztalat szerint
6%-os kamatozást nyújtanak.
Betétek folyó számlára 10.000 korona erejéig felmondás nélkül
5%-kal kamatoztatnak.

Országos Korona Takarékpénztár m. sz.
BUDAPEST, ANDRÁSSY-UT 32.

Személytárca- és betáblázási hitelek
hóti koronás befizetések mellett (minden 300 korona költségre 1 korona heti befizetés esik), avagy 5-10%-os törlesztés mellett. A befizetések díjtalan pénzbeszedés útján, egy előny, melyet csak az

Országos Korona Takarékpénztár
nyújt, vagy postacheque útján, avagy az interneti pénztárnál teljesíthető.

Költségmentes kölcsönbenyújtás.
XII. évtársulat.
Kezdete 1902. április 1.

Dr. MÜLLER főtörzsorvos-féle injekció és labdacso
a legjobb és leghatásosabb szer az új és régi húgyvesebetántalmaknál — húgyvesegyulladások és folyásnál. Gyógyulás gyakran már néhány nap alatt, kellemetlen utóbajok nélkül. — Pontos használati utasítás minden megrendeléshez mellékeljük. Egy adag ára, friss bajkonál kor. 3.20, idült régi bajkonál kor. 5.—, postán küldve csomagolásért 50 fillérrel több, portó nélkül.

A valódi készítmények **törökára:**
Török József gyógyszerháza Budapest, Király-utca 12. és Andrássy-ut 26.
Sziveskedjék ezen hirdetéset kívánni és megőrizni.

Victor Clément Joseph Ortman Brüsszelben 7037. számú
„Csóalaku elpárolgató elem”
című 1896. május 14-ről kelt magyar szabadalmára
vevők vagy engedményesek kerestetnek.

Szives ajánlatok „W. D. 1572” alatt Mosse Rudolffhoz Bécs, I. Seilerstraße 2. intézendők.

Az Aradi Vértanúk Albuma.

Szerkesztette: **VARGA OTTÓ.**

Arad sz. kir. városa és az aradi Kölcsey-egyesület megbízásából. Az aradi vértanúknak emelt díszes irodalmi emléki, amely az eddigieknél sokkal díszesebb kiállításban most érte meg töredék kiadását.

Rendkívül alkalmas ajándékmű.

Nyolczvanhat képpel és 6 mű-melléklettel. Díszes albumszertű kötésben **Ára 15 kor.**

Megrendelhető a
Lampel R. (Wodianer F. és Fiai)
cs. és kir. udvari könyvkereskedésében
Budapest, VI., Andrássy-ut 21.

A csoda górcső

amelyből a csukágot világgkiállításban több mint két és fél millió darabot adtak el, jelenleg nála nem kapható
csak 2 kor. 40 filléret (előzetesen beutazott 200 kor. ért bérmeny, utánvéttől 40 fillérel több Ezen csodáregés előnye, hogy körülbelül 1000-an nyújt és porozemek, továbbá szemmel észrevehetően állítják a górcsőben névbe mintegy ezer-bogár nagyságúak. Nélkülözhetetlen a növény- és állati tanításnál és régőshajlék háttérrel eszköz az életmódszerek megvilágítására, vajon hányszor-tottak-e a huzamendők megvilágítására, hogy trichinamentesek-e. A vízben sio infuziókat, a melyek pusztá szemmel nem láthatók, a górcsővel 44 vigen uszákat látható. A górcsőhez egy nagyító legyese rövidlátók számára van mellékelve, a melynek segítségével a legkisebb írást is elolvashatják. Jobb górcső 2500 szoros [ ] nagyságú több tárgyval és tárgyval díszes szerényben csak 5 k. — Utasítás mellékeltek. Székelydi Schüller J. Bécs, II., Kurzbauregasse 4.

Legszebb Legjobb Legolcsóbb PAP PAP PAP

1 szeszható vaságy B db	10	1 acél sodrony ágybétét	5
1 kirevető matraca	10	1 tengerifü matraca	4.50
1 rongy paplan	1.80	1 átrique	5
1 szőnyeg prima	2.80	1 löszár	12
1 szőnyeg prima	2.80	1 táskás képer függöny	8
1 szőnyeg prima	2.80	1 * tunia	1.50
1 szőnyeg prima	2.80	1 * gyapjú	4.50
1 szőnyeg prima	2.80	2 Agy, lasztalított borrel	5.50
1 szőnyeg prima	2.80	1 szőnyeg	12
1 szőnyeg prima	2.80	1 nagy szobaszoanyag	2.50
1 szőnyeg prima	2.80	1 * gyapjú	L 5.30
1 szőnyeg prima	2.80	1 ágyléke I.	0.85
1 szőnyeg prima	2.80	1 tengeri ágybétét	1.50
1 szőnyeg prima	2.80	1 mir. jó futásanyag	40
1 szőnyeg prima	2.80	1 * * mintázott	75
1 szőnyeg prima	2.80	1 szőnyeg	7.50

GICHNER JÁNOS
paplan, matraca és kárpitosrua gyáros, szőnyeg, függöny, vasbutor stb. nagy raktára
Budapest, VII., Erzsébet-körút 20.
Árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve küldök. Vidéki megrendelések pontosan eszékeltetnek, nem letesd árak kiserelőtlenek, vagy a pénz visszadatik.

Megállj!

Senki se mulassza el, hogy az óriási cipő-áruházban lábbeli ár ne vegyen. Megparancsoltam alkalmasítottam, hogy előállítására áron adják el lábbelimet, hogy tömérdek sok munkásaimnak foglalkozást adjak

KORONA BALANCS VIXBORF. V
F. 3.50

Agulár Dávid
Budapest, VII., Erzsébet-körút 6/b.

Eladás nagyban és kicsinyben!

BUTOR-ELADÁS.

Dus választék szilárd gyártmányú asztalos és kárpitozott butorokban egyszerű és a legdíszesebb kivitelben.

Dósa Kálmán asztalos és kárpitos, Budapest, Erzsébet-tér 18. szám, I. em.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Óh jaj!

Köhögés, rekedtség és elnyájkasodás ellen gyors és biztos hatásúak

Egger mell-pasztyillái,

az étvágyat nem rontják és kitűnő ízűek.
Doboza 1 kor. és 2 kor. Próbadoz 50 fillér.
Fő- és szétküldési-raktár: **NÁDOR-gyógyszertár** Budapest, VI. Váci-körút 17. sz.

Megfojt ez az átkozott köhögés.

Eljen!
Egger-mellpasztilla csakhamar meggyógyított

9596. szám. V.

Árlejtési hirdetmény.

A Drávafolyó Bares-Drávatoroki szakaszán 1902-től 1907. évig bezárólag házi kezelésben építendő szabályozási művekhez szükséges évenkénti részletekben szállítandó:

1. Drávatorok-Eszék közötti szakaszra	19362 m ³ .
2. Eszék-Nárd	26910 m ³ .
3. Nárd-Csadjavica	33910 m ³ .
4. Csadjavica-Bares	756945 m ³ .

Osszesen: 1558765 m³.

kőanyag vállalati uton leendő biztosítása céljából a m. kir. földmívelésügyi ministerium második emeleti tanácstermében

1902. évi április hó 2-án déli 12 órakor

nyilvános zárt ajánlati versenytárgyalás fog tartatni.

Bánatpénzül az ajánlati összeg 5% készpénzben, vagy ovadékképes értékpapirokban a budapesti m. kir. állampénztárnál letétbe helyezendő; az adott igazoló adóhivatali nyugta az ajánlatához melléklendő.

A szabályszerűen kiállítandó ajánlatok, melyek vagy az egyes szakaszok közzükségletének, vagy pedig az összes kömmennyiség szállításának biztosítására vonatkozhatnak, a jelzett napon 11 1/2 óráig Petzrik János segédhivatali főigazgatónál (központi épület, főemelet 29. szám) nyújtandók be.

A fenti szállításokra vonatkozó szerződési feltételek s egyéb tájékoztató adatok az eszéki m. kir. főmunkamesteri hivatalban, a hivatalos órák alatt megtekinthetők s ugyanott az ajánlati minta díjtalanul megszerezhető.

Budapest, 1902. március hó 11-én.

M. kir. földmívelésügyi minister.

Magyar agrár- és járadékbank részvénytársaság.

MEGHÍVÁS

a Magyar agrár- és járadékbank részvénytársaságnek **1. évi március hó 20-án délelőtti 11 órakor** a bank helyiségében (Budapest, V., Erzsébet-tér 9. sz.) tartandó

VI. rendes közgyűlésére.

Napirend:

1. Az igazgatóság jelentése a hatodik üléstől.
2. Az igazgatóság számadása és indítványok a mérleg megállapítása s a tiszta nyereség hovatfordítása tárgyában.
3. A felügyelő-bizottság jelentése.
4. Határozathozatal a tiszta nyereség hovatfordítása tárgyában s a felmentvény megadása az igazgatóság és a felügyelő-bizottság részére.
5. Felügyelő-bizottsági tagok választása. (43. §.)
6. Az alapszabályok 2. §-ának módosítása.

A t. részvényes urak, akik szavazati jogokkal élni akarnak, felkértemek, hogy szavazati joguk igazolásul részvényüket az alapszabályok 10. §-a értelmében legkésőbb **1. évi március hó 21-ig** bezárólag a bank pénztáránál, vagy a Magyar Leszámlító- és Pénzváltóbanknál Budapesten avagy az Union-Banknál Bécsben, letenni sziveskedjenek.

Budapesten, 1902. március hó 12-én. **Az igazgatóság.**

Kivonat az alapszabályokból:

18. §. Tíz teljesen befizetett részvény, vagy tíz idegen rész birtoka egy szavazatra jogosít.

19. §. A részvényesek, akik szavazati jogokkal élni akarnak, kötelesek részvényüket legálább nyoloz nappal a közgyűlés előtt letéti elismervény ellenében letenni. Ezen letét vagy az intézeti pénztáránál, vagy a hivatalos lapban (6. §.) közzétendő helyeken eszékeltendő.

20. §. A szavazati jog személyesen, vagy meghatalmazottak útján gyakorolható. Meghatalmazás csak részvényesnek adható. Testületek, intézetek, kereskedő cégek, valamint nők és kiskorúak képviselőletében a közgyűlésen azok törvényes képviselői vehetnek részt, ha ez utóbbiak nem is részvényesek. Azok, akik szavazati jogukat igazolták, igazoló-jegyeket kapnak az általuk képviselt részvények és az őket megillető szavazatok számának megjelölésével.

(Utánnyomás nem díjazatik.)

Eladás nagyban és kicsinyben!

BUTOR-ELADÁS.

Dus választék szilárd gyártmányú asztalos és kárpitozott butorokban egyszerű és a legdíszesebb kivitelben.

Dósa Kálmán asztalos és kárpitos, Budapest, Erzsébet-tér 18. szám, I. em.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

